

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ – ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Δημιουργική Γραφή

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σοφία Λαναρά

A. M.: 7252

ΘΕΜΑ: Το λογοτεχνικό περιοδικό *Ιβυκος*

Επιβλέπων Καθηγητής: Τριαντάφυλλος Κωτόπουλος

Φλώρινα, 2021

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ – ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Δημιουργική Γραφή

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΘΕΜΑ: Το λογοτεχνικό περιοδικό *Τβυκος*
Σοφία Λαναρά
Α.Μ.: 7252

ΜΕΛΗ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:

1. Τριαντάφυλλος Κωτόπουλος
2. Άννα Βακάλη
3. Σωτηρία Τριαντάρη

Φλώρινα, 2021

Ευχαριστίες - Αφιερώσεις

Φτάνοντας στο τέλος της τόσο όμορφης διαδρομής που μου επιφύλασσε το μεταπτυχιακό πρόγραμμα στη Δημιουργική Γραφή, θα ήθελα από καρδιάς να ευχαριστήσω κάποιους ανθρώπους που με βοήθησαν ιδιαίτερα στην ολοκλήρωσή του.

Κατ' αρχάς τον Καθηγητή κ. Τριαντάφυλλο Κωτόπουλο, που η καθοδήγησή του υπήρξε καθοριστική για τη συγγραφή της διπλωματικής μου.

Τη φίλη μου και πρ. Σύμβουλο Φιλολόγων, Χρυσούλα Σπυρέλη, για την αμέριστη συμπαράσταση που μου παρέχει διαχρονικά.

Τέλος, τον γιό μου Γιάννη, γιατί η ύπαρξή του μου δίνει δύναμη να συνεχίζω σε κάθε καινούρια πρόκληση της ζωής μου.

Ι.Π. Μεσολογγίου, 01-02- 2021

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη.....	(σ. 7)
Εισαγωγή	(σ. 8)

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Το λογοτεχνικό περιοδικό <i>Ιβυκος</i>	(σ. 11)
--	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Ταυτότητα, στόχοι, αναγνωστικό κοινό και συνεργάτες του περιοδικού	(σ. 12)
--	---------

- 1.1. Ιστορία του περιοδικού *Ιβυκος*.
- 1.2. Η ονοματοδοσία.
- 1.3. Ο διευθυντής του περιοδικού, ποιητής Γιάννης Καραμητσόπουλος.
- 1.4. Στόχοι του περιοδικού.
- 1.5. Περιοδικότητα έκδοσης και συντακτική ομάδα.
- 1.6. Το αναγνωστικό κοινό του *Ιβυκου*.
- 1.7. Βιβλιογραφικά στοιχεία-βιογραφία του περιοδικού *Ιβυκος* – Πίνακας (Α)
- 1.8. Συνεργασίες - (ονόματα συνεργατών).
- 1.9. Συνεργάτες του περιοδικού *Ιβυκος* – Πίνακας (Β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Τα περιεχόμενα του <i>Ιβυκου</i>	(σ. 30)
--	---------

2. Η ύλη του περιοδικού.
- 2.1. Ελληνική ποίηση.
- 2.2. «Ξένη ποίηση» / Μεταφράσεις.
- 2.3. Δοκίμια, Άρθρα, Μελέτες.
- 2.4. Συνεντεύξεις.
- 2.5. Άλλες στήλες.
- 2.6. Αφιερωματικά τεύχη. – Η προτίμηση του *Ιβυκου* για το Μεσοπόλεμο.
- 2.6.1. Αφιέρωματα του *Ιβυκου* σε ποιητές του μεσοπολέμου.
- 2.6.2. Αφιέρωμα σε έναν μεταπολεμικό ποιητή.
- 2.6.3. Τιμητικά Αφιέρωματα «ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ».

2.6.4. Συμπεράσματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ. Ευρετήρια .....(σ. 47)

3.1. Ευρετηρίαση συνεργατών του *Ίβυκου* (σελ. 47).

3.1.1. Συνεργάτες κατά φύλλο και τεύχος (1994-2000).

3.2. Ευρετηρίαση περιεχομένων του *Ίβυκου*, σελ. 55.

3.2.1. Περιεχόμενα του *Ίβυκου* (αναλυτικά / κατά φύλλο).

3.2.2. Περιεχόμενα του *Ίβυκου* κατά τεύχη (1996-2000). Περίοδος Β΄ & Περίοδος Γ΄.

Βιβλιογραφία (Α΄ Μέρους)... ..... (σ. 88)

Β΄ ΜΕΡΟΣ. Δημιουργικό..... (σελ. 91)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Ηλεκτρονικά περιοδικά λογοτεχνίας: βασικά χαρακτηριστικά

4.1 Ιστορική αναδρομή των λογοτεχνικών περιοδικών στην Ελλάδα

4.2 Ο ηλεκτρονικός τύπος σήμερα – ηλεκτρονικά περιοδικά

4.3 Δομή - περιεχόμενο ηλεκτρονικών περιοδικών

4.4 Αλληλεπίδραση με το αναγνωστικό κοινό

Βιβλιογραφία (Β΄ Μέρους).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ .....(σελ. 101)

1: Ο διευθυντής του περιοδικού, Γιάννης Καραμητσόπουλος

2: Φωτογραφίες εξωφύλλων περιοδικού *Ίβυκος*

3: Εκδόσεις *ΙΒΥΚΟΣ*

4: Επιστολή Χ. Δημάκη (από ΑΠΘ.) προς τον Γιάννη Καραμητσόπουλο

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα διπλωματική εργασία γίνεται παρουσίαση της ταυτότητας και αναλυτική ευρετηρίαση του λογοτεχνικού περιοδικού *Ιβυκος*, το οποίο κυκλοφόρησε στο Αργίτιο από τον Νοέμβριο του 1994 έως το Δεκέμβριο του 2000. Τα δημοσιεύματα του περιοδικού καλύπτουν όλα σχεδόν τα λογοτεχνικά είδη - με ιδιαίτερη έμφαση στην ποίηση - αλλά και κριτικά κείμενα για τη λογοτεχνία και τις τέχνες. Για τον *Ιβυκο* μέχρι σήμερα δεν είχε σημειωθεί ερευνητικό ενδιαφέρον.

Η εργασία αναπτύσσεται σε δυο μέρη:

Στο Α΄ ΜΕΡΟΣ: «**Το λογοτεχνικό περιοδικό *Ιβυκος***» αναλύονται όλα τα χαρακτηριστικά στοιχεία του *Ιβυκου* σε 3 κεφάλαια, ως εξής: Στο Κεφάλαιο 1 παρουσιάζονται η ταυτότητα του περιοδικού, η περιοδικότητα έκδοσης, η συντακτική ομάδα, το αναγνωστικό κοινό, οι συνεργάτες και τα αφιερωματικά τεύχη. Στο Κεφάλαιο 2 αναφέρονται αναλυτικά τα περιεχόμενα του εντύπου (ύλη, ελληνική και ξένη ποίηση, συνεντεύξεις, μόνιμες στήλες κ.ά.). Το Κεφάλαιο 3 περιλαμβάνει ευρετήρια του περιοδικού και συγκεκριμένα: α) ευρετηρίαση συνεργατών του *Ιβυκου* (συνεργάτες κατά φύλλο και τεύχος) β) ευρετηρίαση περιεχομένων του *Ιβυκου*, (αναλυτικά/κατά φύλλο και κατά τεύχη). Στο τέλος διατυπώνονται τα συμπεράσματα και αναγράφεται η βιβλιογραφία.

Στο Β΄ ΜΕΡΟΣ: «**Δημιουργικό**» (όπου συνεχίζεται και η αρίθμηση των Κεφαλαίων), επιχειρείται αναλυτική παρουσίαση του θέματος «Ηλεκτρονικά περιοδικά λογοτεχνίας: βασικά χαρακτηριστικά» (Κεφάλαιο 4). Εστιάζουμε στα σημερινά ηλεκτρονικά λογοτεχνικά περιοδικά ακολουθώντας την παρακάτω διάρθρωση: 1) Ιστορική αναδρομή των λογοτεχνικών περιοδικών στην Ελλάδα, 2) Ο ηλεκτρονικός τύπος σήμερα - ηλεκτρονικά λογοτεχνικά περιοδικά, 3) Δομή - περιεχόμενο ηλεκτρονικών λογοτεχνικών περιοδικών, 4) Αλληλεπίδραση με το αναγνωστικό κοινό. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την αντίστοιχη βιβλιογραφία.

Η συνολική διπλωματική εργασία κλείνει με **Παραρτήματα** που περιέχουν εικόνες (εξώφυλλα, εκδόσεις κ.λπ.) και κείμενα σχετικά με το έντυπο περιοδικό *ΙΒΥΚΟΣ*.

SUMMARY

This dissertation presents the identity and detailed index of the literary magazine *Ivykos*, which was published in Agrinio from November 1994 to December 2000. The publications of the magazine cover almost all literary genres - with a special focus on poetry – as well as reviews on literature and arts. Up to date, there has been no research interest in *Ivykos*.

The dissertation is developed in two parts:

PART A: "The literary magazine *Ivykos*" - All distinguished features of *Ivykos* are analyzed in 3 chapters, as follows: Chapter 1 outlines the identity of the magazine, the frequency of publication, the editorial team, the readership, the associates and the special tribute issues. Chapter 2 details the contents of the magazine (topics, Greek and foreign poetry, interviews, permanent columns, etc.). Chapter 3 includes indexes of the magazine and specifically: a) indexing of *Ivykos* associates (collaborators by folio and issue) b) indexing of *Ivykos* contents, (in detail/ by folio and issue). Finally, the first part is wrapped up with a conclusion section and a reference list.

PART B: "Creative" (Chapter numbering continues) - A detailed presentation of the subject "Digital literature (e-lit) magazines: key features" is attempted (Chapter 4). We focus on today's e-lit magazines following the following structure: 1) Historical background of literary magazines in Greece, 2) E-press today - digital literary magazines, 3) Structure - content of e-lit magazines, 4) Interaction with readers. The chapter concludes with the corresponding reference section.

The entire dissertation closes with **Appendices** containing images (covers, publications, etc.) and texts related to the printed magazine *IBYKOS*.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα περιοδικά και γενικότερα ο Τύπος, αναμφίβολα, αποτελεί σπουδαίο κεφάλαιο της πολιτιστικής μας ιστορίας και ανεκτίμητη πηγή πληροφοριών. Η αναδίφηση ιδιαίτερα στα λογοτεχνικά περιοδικά δίνει την αίσθηση μιας επικοινωνίας μοναδικής όχι μόνο με τους δημιουργούς των κειμένων, αλλά και με τα ίδια τα κείμενα που γίνονται κάθε φορά αφορμή για μια νέα επανεκτίμηση.

Σύμφωνα με τον Χ. Καράογλου, τον καθηγητή και επόπτη της ερευνητικής ομάδας για την αναλυτική βιβλιογράφηση και παρουσίαση των «Περιοδικών Λόγου και Τέχνης», η έρευνα και η μελέτη αυτών «αποτελεί ένα συναρπαστικό και γοητευτικό ταξίδι, καθώς η ιστορία από το παρελθόν γίνεται παρόν και ο ερευνητής επικοινωνεί με τα ίδια τα γεγονότα εν τω γίνεσθαι, βιώνει τα ιστορικά δρώμενα και αισθάνεται τη θερμοκρασία τους» (Καράογλου, 1995). Στο ίδιο πνεύμα κινείται και η άποψη του Γιάννη Πατίλη, ο οποίος τονίζει την αμεσότητα του λογοτεχνικού περιοδικού σε σχέση με τα υπόλοιπα περιοδικά, παραθέτοντας την εξής αναλογία: «Μ' ένα περιοδικό για τον κινηματογράφο, το σίγουρο είναι ότι βρίσκεσαι εκτός αιθούσης, μέσα όμως στις σελίδες του λογοτεχνικού περιοδικού βρίσκεσαι στην ίδια την αίθουσα όπου παίζεται το έργο της λογοτεχνίας» (Πατίλης, 2014).

Ο *Ιβυκος* και η ένταξή του στα εκδοτικά δεδομένα της εντοπιότητας.

Αντικείμενο της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας είναι η παρουσίαση της ταυτότητας και η αναλυτική ευρετηρίαση του περιοδικού *Ιβυκος*, τα τεύχη του οποίου τυπώνονταν και εκδίδονταν στο Αγρίνιο την εφταετία 1994-2000. Εντάσσεται σαφώς στην κατηγορία των λογοτεχνικών περιοδικών, αφού συμπεριλαμβάνει όλα σχεδόν τα σχετικά λογοτεχνικά είδη (ποίηση, πεζογραφία, θέατρο, διήγημα, μυθιστόρημα, χρονογράφημα, δοκίμιο, νουβέλα). Παράλληλα εμπεριέχει κείμενα και κριτικές για τη λογοτεχνία και τις τέχνες. Πρόκειται για ένα περιφερειακό έντυπο της Δυτικής Ελλάδας στα τέλη του 20ου αιώνα. Αξίζει να σημειωθεί ότι για το περιοδικό *Ιβυκος* δεν υπήρξε μέχρι τώρα παρόμοιο ερευνητικό ενδιαφέρον. Ωστόσο, οφείλουμε να αναφέρουμε την επιστημονική έρευνα της Μανικάρου για «*Τα λογοτεχνικά περιοδικά της Ρούμελης*» που κυκλοφόρησαν στην ίδια περίπου γεωγραφική περιοχή στα μέσα του εικοστού αιώνα (Μανικάρου, 2008) - εκ των οποίων δυο εκδίδονταν στο Αγρίνιο τη δεκαετία του 1960: Τα *Αιτωλικά Γράμματα* (1960) του Μάρκου Γκιόλια και η *Διαλεκτική* (1965) του Χρίστου Τζούλη.

Με δεδομένο ότι η σύγχρονη έρευνα σχετικά με τα πολιτισμικά φαινόμενα δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς τη μελέτη και συνεξέταση των αντίστοιχων κοινωνικοπολιτικών παραμέτρων συνοχής, είναι επιβεβλημένο να αναφέρουμε εδώ την τυχόν έκδοση ή μη και μεταγενέστερων λογοτεχνικών περιοδικών στο Αγρίνιο και συγκεκριμένα στο διάστημα που μεσολαβεί από τη δεκαετία του 1960 μέχρι το 1994 που εμφανίζεται ο *Ίβυκος*, ώστε να συνεκτιμηθούν οι πνευματικές ζυμώσεις και ανησυχίες διακεκριμένων ανθρώπων των Γραμμάτων.

Η έρευνά μας επεσήμανε δυο τέτοια περιοδικά, όμως όχι αμιγώς λογοτεχνικά, αλλά με σταθερές σελίδες αφιερωμένες στη λογοτεχνία. Πρώτα το τριμηνιαίο περιοδικό *Ρίζα Αγρινιωτών*, του «Συλλόγου των εν Αθήναις Αγρινιωτών», το οποίο εκδίδεται από το 1989 έως και σήμερα. Στην ύλη του περιέχονται ποιήματα, λογοτεχνικά δοκίμια, αυτοβιογραφικά κείμενα, σπανιότερα και διηγήματα, αλλά σταθερά δημοσιεύονται βιβλιοκρισίες για έργα γηγενών λογοτεχνών. Έπειτα ο *Αραμπάς* (στην αρχή εφημερίδα και μετά περιοδικό) του Παντελή Φλωρόπουλου που εκδιδόταν στο Αγρίνιο από τον Αύγουστο του 1991 μέχρι τον Δεκέμβριο του 1997, αφιέρωνε επίσης εκλεκτές σελίδες στη λογοτεχνία.¹ Στο ίδιο χρονικό διάστημα με τον *Αραμπά* εμφανίζεται και το αμιγώς λογοτεχνικό περιοδικό *Ίβυκος*, το οποίο αποτελεί και ερευνητικό αντικείμενο της παρούσης μεταπτυχιακής εργασίας.

Δομή εργασίας.

Συγκεκριμένα η δομή της μεταπτυχιακής εργασίας μου έχει ως εξής:

Το Α΄ Μέρος καλύπτει η έρευνα που αφορά το έντυπο περιοδικό *Ίβυκος* και εκτείνεται σε δυο κεφάλαια: **Κεφάλαιο Πρώτο:** «Η ταυτότητα, οι στόχοι, το αναγνωστικό κοινό και οι συνεργασίες του περιοδικού». **Κεφάλαιο Δεύτερο:** «Τα περιεχόμενα του *Ίβυκου*: Η ύλη του περιοδικού, Μεσοπόλεμος και *Ίβυκος*, Συμπεράσματα. **Κεφάλαιο Τρίτο:** «Ευρετηρίαση του *Ίβυκου*: Τα ευρετήρια ύλης αναλυτικά/ κατά τεύχη. Τα ευρετήρια κατά συγγραφέα.

Το Β΄ Μέρος με τον τίτλο «Δημιουργικό» καλύπτει το **Κεφάλαιο Τέταρτο:** «Ηλεκτρονικά περιοδικά λογοτεχνίας: βασικά χαρακτηριστικά». Επιχειρεί να παρουσιάσει προτάσεις για τα εξής θέματα: Πώς θα ήταν σήμερα ελκυστικό ένα ηλεκτρονικό λογοτεχνικό

¹ Το 2013 (20 Φεβρουαρίου) ο Παντελής Φλωρόπουλος εκδίδει το λογοτεχνικό περιοδικό, το «Τύμπανο», υποδηλώνοντας το «αφυπνιστικό του όραμα». Το «Τύμπανο» έχει βασικό του συστατικό την εντοπιότητα. Το πρώτο τεύχος ήταν αφιερωμένο στον ποιητή Γιάννη Καραμητσόπουλο.

περιοδικό. Δομή ηλεκτρονικού περιοδικού. Περιεχόμενο ηλεκτρονικού περιοδικού. Αλληλεπίδραση με το αναγνωστικό κοινό. Η εργασία ολοκληρώνεται με τη **Βιβλιογραφία**. Στο **Παράρτημα** δημοσιεύεται φωτογραφικό υλικό από την ύλη του περιοδικού (εξώφυλλα και φωτογραφίες συντελεστών).

Μεθοδολογία. Η ερευνητική μέθοδος που χρησιμοποιείται στο **Α΄ Μέρος** είναι η ανάλυση περιεχομένων του περιοδικού, ενώ τα ευρήματα για τα ποιοτικά δεδομένα γίνεται με λεκτική επεξεργασία (Αθανασίου, 2007). Εξετάζεται δηλαδή η ύλη και το περιεχόμενο του περιοδικού *Ίβυκος* ως πρωτογενής πηγή (Φίλιας, 1996). Επιπλέον, επιλέχθηκε και η ιστορική έρευνα που επιχειρεί να μελετήσει το παρελθόν, τους πρωταγωνιστές, τις νοοτροπίες και το πνευματικό κλίμα που επικρατούσε στο χρονικό διάστημα της έκδοσής του (Αθανασίου, 2007). Η μελέτη εστιάζει σε τρεις άξονες: παρουσίαση της ταυτότητας του περιοδικού, σύντομη αναφορά στο είδος των δημοσιευμάτων και τέλος αναλυτική παρουσίαση των δημοσιευμάτων που αφορούν την περίοδο του Μεσοπόλεμου.

Αναλυτικότερα: Το πρώτο Κεφάλαιο περιέχει την ταυτότητα, τους στόχους, το αναγνωστικό κοινό και τις συνεργασίες του περιοδικού. Το δεύτερο περιλαμβάνει τα περιεχόμενα του *Ίβυκου*, την ύλη του, με έμφαση στο πώς παρουσιάζεται ο Μεσοπόλεμος μέσα στις σελίδες του, και ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των συμπερασμάτων. Το τρίτο κεφάλαιο περιέχει αναλυτικά τα ευρητήρια του περιοδικού κατά τεύχος και κατά συγγραφέα. Η ευρητηρίαση αποτελεί μια αναγκαία διαδικασία που βοηθά στην αξιοποίησή τους από τους αναγνώστες – ερευνητές καθώς μέσω αυτής αποκτούν εύκολη πρόσβαση σε ένα μεγάλο όγκο περιεχομένου.

Το **Β΄ Μέρος** της εργασίας είναι το «Δημιουργικό», καθώς η γράφουσα επιχειρεί να αποτυπώσει με οργανωμένο τρόπο τις προτάσεις της για ένα ηλεκτρονικό λογοτεχνικό περιοδικό.

Σε αυτό το σημείο να αναφερθεί ότι τα ονόματα των συγγραφέων και τίτλων που αναφέρονται στον *Ίβυκο*, καθώς και σε άλλες πηγές, αναγράφονται στην παρούσα εργασία όπως ακριβώς είναι στα πρωτότυπα.

Α΄ ΜΕΡΟΣ

Το λογοτεχνικό περιοδικό *Ίβυκος*

Κεφάλαιο Πρώτο.

Ταυτότητα, στόχοι, αναγνωστικό κοινό και συνεργάτες του περιοδικού

1.1.Ιστορία του περιοδικού *Ίβυκος*. Από το 1994 έως το 2000 τυπώνεται και κυκλοφορεί στο Αγρίνιο ο *Ίβυκος* - «Επιθεώρηση για τον ποιητικό λόγο», όπως δηλώνεται στην προμετωπίδα του. Ένα λογοτεχνικό περιοδικό ιδιαίτερων αξιώσεων που αποτέλεσε για το Αγρίνιο, την ευρύτερη περιοχή - και όχι μόνο - ένα γεγονός πρώτης γραμμής. Διευθυντής του περιοδικού υπήρξε μια ανήσυχη πνευματική μορφή, ο ποιητής Γιάννης Καραμητσόπουλος, ο οποίος όμως δυστυχώς «έφυγε» πολύ νωρίς, αφήνοντας ανολοκλήρωτο το σπουδαίο του ποιητικό έργο. Εκδότης ήταν ο καθηγητής μαθηματικών, Γιώργος Καραμητσόπουλος, αδελφός του ποιητή. Τα γραφεία του *Ίβυκου* έχουν εξαρχής τη διεύθυνση της οικίας του Διευθυντή (Γοργοποτάμου 20 Αγρίνιο, 30100, τηλ. 0641/23265), ενώ στα 2 τελευταία τεύχη, μετακομίζουν σε άλλο γραφείο, που παραχώρησε για το σκοπό αυτό ο πανεπιστημιακός καθηγητής Χρίστος Τζούλης στο κέντρο της πόλης (οδός Χ. Τρικούπη 7).

Ο *Ίβυκος* στην Α΄ περίοδο της έκδοσής του (1994-1996) ξεκίνησε ως εφημερίδα, μηνιαία ή διμηνιαία, και κυκλοφόρησε συνολικά δεκατρία φύλλα (αρ. φ.1, Νοέμβριος 1994 – αρ. φ.13, Μάρτιος - Απρίλιος 1996). Αμέσως μετά εξελίχτηκε σε τριμηνιαίο περιοδικό με νέα αρίθμηση, συνεχίζοντας και την προηγούμενη εντός παρενθέσεως, σηματοδοτώντας την Περίοδο Β΄ της έκδοσής του (Μάιος-Ιούνιος-Ιούλιος 1996 έως Οκτώβριος-Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1997) με πέντε τεύχη, από τα οποία το ένα είναι διπλό. Μετά από εξάμηνη διακοπή επανήλθε για μια ακόμη τριετία στην οποία κυκλοφόρησαν έξι τεύχη, με την ένδειξη στο εξώφυλλο «Περίοδος Γ΄» και διπλή (νέα και παλαιά) αρίθμηση των τευχών (Ιούλιος 1998 έως Δεκέμβριος 2000).

Ως εφημερίδα η συχνότητα έκδοσής του είναι βασικά μηνιαία, με εξαίρεση κάποια φύλλα που είναι διμηνιαία. Αυτή η αλλαγή προφανώς υπαγορευόταν από την ύλη και τις συνεργασίες. Το περιοδικό κυκλοφορούσε σε τριμηνιαία βάση, χωρίς να αποκλείονται και μικρότερα ή μεγαλύτερα διαστήματα έκδοσής του.

Με την έναρξη της κυκλοφορίας του *Ίβυκου*, ένας μεγάλος αριθμός λογοτεχνών προβάλλουν τα κείμενά τους μέσα από τις σελίδες του. «*Ήδη, με το πρώτο φύλλο κυκλοφορίας του Ίβυκου, έφτασαν στο γραφείο μου πολλές και αξιόλογες εργασίες. Ευχαριστούμε όλους τους φίλους λογοτέχνες απ' όλη την Ελλάδα τόσο για τα ωραία κείμενά*

τους, όσο και για την ενθάρρυνση και το κουράγιο που μου δίνουν...», σημειώνεται στο δεύτερο κιόλας φύλλο της Α΄ Περιόδου.

Ο *Ίβυκος* σύντομα γίνεται γνωστός ως μηνιαίο αποκλειστικό λογοτεχνικό περιοδικό, με μεγάλο εύρος θεμάτων και πολυπληθείς συνεργάτες. Εκτός όμως από τους καταξιωμένους ή γνωστούς δημιουργούς, δίνει το βήμα και σε νέους ή και σε πρωτοεμφανιζόμενους ποιητές και συγγραφείς που συστήνουν το έργο τους στο κοινό. Το περιοδικό αγκαλιάστηκε από τους αναγνώστες και αυτό μαρτυρά η μακροβιότητά του και οι πολλές του συνεργασίες. Έφερε τη δημιουργική πνοή και τη νεωτερικότητα σε σχέση με άλλα έντυπα που είχαν μείνει προσκολλημένα σε φόρμες στο παρελθόντος.

1.2.Η ονοματοδοσία. Το περιοδικό πήρε το όνομά του από τον *Ίβυκο*, έναν αρχαίο Έλληνα ποιητή από το Ρήγιο της Μεγάλης Ελλάδας. Στο πρώτο φύλλο της εφημερίδας (σελ. 2), αναφέρεται ανυπόγραφα η ζωή του λυρικού ποιητή Ίβυκου, με έμφαση στα ερωτικά του ποιήματα, αλλά και στην ιστορία των «γερανών», που έγιναν οι απροσδόκητοι φτερωτοί μάρτυρες της αλήθειας, εξηγώντας παράλληλα στον αναγνώστη το λόγο που πήρε αυτό το όνομα η εκδοτική προσπάθεια.

Η γνωστή μουσικός και συγγραφέας Δανάη Στρατηγοπούλου, τακτική συνεργάτης του περιοδικού, διηγείται σχετικά σε συνέντευξή της:

*«Όταν έγινε η πρώτη συγκέντρωση στην αίθουσα του «Πλωτίν» του ποιητή Τάκη Αντωνίου, είχα θελήσει να στείλω τον παρακάτω χαιρετισμό στον Γιάννη Καραμητσόπουλο: Τον αρχαίο ποιητή Ίβυκο δικαίωσαν τα φτερά των γερανών. Το σημερινό δικό μας «Ίβυκο» είτε να δικαιώσουν τα φτερά των ποιητών μας» (εφ. *Ίβυκος* αρ. φύλ. 7, Μάιος 1995).*

1.3.Ο διευθυντής του περιοδικού, ποιητής Γιάννης Καραμητσόπουλος. Η ψυχή του περιοδικού ήταν, όπως προαναφέρθηκε, ένας νεαρός ποιητής, ο οποίος στα 29 μόλις χρόνια του υλοποίησε ένα δύσκολο εγχείρημα. Από το 1994 έως το 2001 ήταν διευθυντής του περιοδικού *Ίβυκος* / Επιθεώρηση για τον ποιητικό λόγο. Θεωρώ χρέος να αναφέρω ορισμένα βιογραφικά στοιχεία για τον ποιητή Γιάννη Καραμητσόπουλο. Γεννήθηκε στο Αγρίνιο το 1965 και απεβίωσε τον Απρίλιο του 2011, σε ηλικία 46 χρόνων. Τα πρώτα του ποιήματα δημοσίευσε το 1989 στο περιοδικό *Εμβόλιμον*. Ακολούθησαν δημοσιεύσεις ποιημάτων, κριτικών σημειωμάτων και άρθρων του πολιτιστικού περιεχομένου και σε άλλα λογοτεχνικά περιοδικά όπως: *Περίπλους*, *Ελίτροχος*, *Φηγός*, *Παρουσία*, *Φιλολογική Πρωτοχρονιά*,

Εξώπολις, Νουμάς Αραμπάς, Εξώπολις, Η λέξη, Ρίζα (Αγρινιωτών), Σύγχρονη Σκέψη, Αντι-Παραθέσεις, Φθιωτικός Λόγος κ.ά. Ο Γιάννης Καραμητσόπουλος το 1993 έκανε την επιμέλεια και έγραψε τον πρόλογο της Ανθολογίας Αιτωλοακαρνάνων Λογοτεχνών (αφιερωματικό τεύχος του περιοδικού *Εμβόλιμον*), ενώ το 1998 ίδρυσε τις Εκδόσεις *Ίβυκος* από τις οποίες κυκλοφόρησαν ποιήματα, πεζογραφήματα, δοκίμια, μελέτες και βιογραφίες. Ποιήματά του έχουν ανθολογηθεί σε πανελλήνιες ποιητικές ανθολογίες, έχουν αναγγελθεί από τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς της Ελλάδας και της Κύπρου, έχουν μεταφραστεί και σε άλλες γλώσσες (αγγλική και γαλλική) και έχουν μελοποιηθεί. Μια ιδιαίτερα ανήσυχη πνευματική μορφή της πόλης, με πανελλήνια αναγνώριση, είναι ο ποιητής Γιάννης Καραμητσόπουλος, ο οποίος από το 1996 υπήρξε τακτικό μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών και της Ένωσης Αιτωλοακαρνάνων Λογοτεχνών (υπήρξε για μια θητεία αντιπρόεδρος του Δ.Σ.), ενώ συμμετείχε ενεργά και στον Φιλολογικό και Λογοτεχνικό Όμιλο Αγρινίου Κωνσταντίνος Χατζόπουλος (Πολίτης, 2011).

Τίτλοι των δημοσιευμένων ποιητικών του συλλογών είναι οι εξής: *Πορφυρά χρώματα* (1989), *Στα βήματα του χρόνου* (*Εμβόλιμον*, 1992), *Το πορφυρό σώμα της μνήμης* (*Μυρτιά*, 1996), *Αλεξιβρόχιον* (*Ίβυκος* 1997), *Εκ των υστέρων* (*Ίβυκος*, 2000), *Εν εκστάσει* (ανέκδοτη, 2003), *32 νυχτερινά επεισόδια* (*Ίβυκος* 2009), *Ανθολόγιο ποιημάτων*, (*Σελάνα*, Πειραιάς 2002). Όλες οι ποιητικές του συλλογές κυριαρχούνται από έντονα συναισθήματα που διεγείρουν τις αισθήσεις.

1.4. Στόχοι του περιοδικού. Στις σελίδες του *Ίβυκου* δεν υπάρχουν προγραμματικές δηλώσεις, όπως συνήθως συμβαίνει με άλλα περιοδικά στα οποία οι εκδότες δηλώνουν με ένα προγραμματικό σημείωμα τον λόγο που τους ώθησε στην έκδοση του εντύπου, καθώς και των στόχων του. Σύμφωνα με τον Χ.Α. Καράογλου, «Ίσως η απουσία προγραμματικών δηλώσεων από ορισμένα περιοδικά να υποδηλώνει ότι ο εκδότης έχει συναίσθηση του δύσκολου εγχειρήματος και της δυσκολίας μακροήμερης του» (Καράογλου, 1987).

Στόχοι του *Ίβυκου* ήταν να φέρει σε επαφή όσο το δυνατόν περισσότερους αναγνώστες με τη λογοτεχνία και τον ποιητικό λόγο. Ολοφάνερη ήταν η αγωνία και η προσπάθεια του διευθυντή Γιάννη Καραμητσόπουλου να αναδείξει ποιητές πρωτοεμφανιζόμενους και άγνωστους - ακόμη - στο πλατύ κοινό. Έτσι το περιοδικό μέσα από την αλληλογραφία του με το αναγνωστικό κοινό, αναζητούσε νέους δημιουργούς που επιθυμούσαν τη δημοσίευση του έργου τους. Αν και στον *Ίβυκο* λείπουν οι προγραμματικές δηλώσεις, είναι φανερό η εστίαση του περιοδικού. «Σε μία χώρα που την ελπίδα θέλουν να

την πεθαίνουν», ο ποιητής Γιάννης Καραμητσόπουλος ίδρυσε το περιοδικό *Ιβυκος*, που για πολλά χρόνια κοσμούσε τα ελληνικά γράμματα και πρόβαλε την πόλη του Αγρινίου. Ακολούθησαν οι εκδόσεις *Ιβυκος* που προσέφεραν τα μέγιστα στους δημιουργούς αυτής της πόλης αφού οι αρετές του ποιητή-εκδότη βοηθούσαν στην ολοκλήρωση του έργου τους» (Σαψάκης, 2013).

Οι άνθρωποι που πλαισίωναν τον *Ιβυκο* ήταν ενεργοί και υπεύθυνοι πολίτες και μέσα από αυτόν εξέφραζαν την αγωνία τους για σημαντικά κοινωνικά θέματα της πόλης τους. Έτσι στο φ. εφ. 9, βρίσκουμε το ψήφισμα του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αγρινίου για την ίδρυση Εφετείου στην πόλη (σ. 7). Αλλά και στο φύλλο 10-11 δημοσιεύεται, και μάλιστα στην πρώτη σελίδα, το «Αίτημα για ίδρυση αυτόνομου Πανεπιστημίου στο Αγρίνιο», θέμα που προέβαλαν και προβάλλουν οι πολίτες για την ίδρυση αυτόνομου Πανεπιστημίου στην πόλη τους. Εκφράζοντας λοιπόν τη βούλησή τους, ο *Ιβυκος* δημοσιεύει το παραπάνω κείμενο.

Ένας ακόμη στόχος του *Ιβυκου* φαίνεται ότι ήταν η οργάνωση και υλοποίηση πολιτιστικών εκδηλώσεων, όπως αναγράφεται στο σημείωμα της σύνταξης (φ. εφ. 11-Οκτώβριος - Δεκέμβριος 1995), όταν ακόμη - ως εφημερίδα - συμπλήρωνε τον ένα χρόνο ζωής:

«Τέλος, φιλοδοξία μας είναι, πέρα απ' την απρόσκοπτη κυκλοφορία του Ιβυκου, να αναπτύξουμε παράπλευρες πολιτιστικές εκδηλώσεις [...] Θέλουμε να βεβαιώσουμε τους αναγνώστες και ότι, παρά τις οποιεσδήποτε δυσκολίες – κυρίως οικονομικές – θα συνεχίσουμε την προσπάθειά μας με το ίδιο μας αρχικό στόχο, δηλαδή την ανάδειξη του σύγχρονου ποιητικού λόγου».

Στο τχ. 5 (23) ανακοινώνεται η «Προκήρυξη του 1^{ου} Αιτωλοακαρνανικού διαγωνισμού ποίησης» από το περιοδικό. Στην πρώτη σελίδα του τεύχους (σελ. χωρίς αρίθμηση), δημοσιεύονται οι όροι συμμετοχής. Τα βραβεία που θα απονεμηθούν συνοδεύονται από χρηματικά έπαθλα (με ποσά καθόλου ευκαταφρόνητα), τα οποία αθλοθετήθηκαν από τους αδελφούς Τσόλκα (είδη Γενικού Εμπορίου). Στο εξώφυλλο του τχ. 6 (24) βρίσκουμε τα αποτελέσματα του διαγωνισμού. Απονεμήθηκαν 3 βραβεία και 3 έπαινοι. Την κριτική επιτροπή αποτελούσαν γνωστοί συνεργάτες του *Ιβυκου*, όπως ο Αλέξ. Βαρόπουλος, Θαν. Μανιφάβας, Δημ. Πιστικός, Θ.Μ. Πολίτης, Νίκος Σιάμος. Η απονομή των βραβείων θα πραγματοποιούνταν σε ειδική εκδήλωση που θα οργάνωνε το περιοδικό. Ο διαγωνισμός διενεργήθηκε μόνο μια φορά, αφού το τχ. 24 ήταν το τελευταίο που κυκλοφόρησε.

Το περιοδικό είχε ως βασικό στόχο τη διάδοση της λογοτεχνίας και της ποίησης στο κοινό. Στις σελίδες του φιλοξενούνται τα έργα ανθρώπων του πνεύματος όχι μόνο από την Αιτωλοακαρνανία, αλλά και την υπόλοιπη Ελλάδα. Επιπλέον είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το περιοδικό έχει ως βασικό του στόχο την προβολή και ανάδειξη νέων συγγραφέων με φρέσκιες ιδέες. Έτσι, μέσω αλληλογραφίας με το αναγνωστικό κοινό, αναζητούσε νέους δημιουργούς που επιθυμούσαν τη δημοσίευση του έργου τους.

1.5. Περιοδικότητα έκδοσης και συντακτική ομάδα.

Στην Α΄ Περίοδο, από τον Νοέμβριο του 1994 έως τον Μάρτιο-Απρίλιο του 1996, ο *Ιβυκος* ως εφημερίδα, κυκλοφορεί 13 φύλλα (τα 2 είναι διπλά), άλλοτε μηνιαία και άλλες φορές διμηνιαία.

Στη Β΄ Περίοδο γίνεται τριμηνιαίο περιοδικό (Μάιος – Ιούνιος - Ιούλιος 1996 έως Οκτώβριος – Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1997) και κυκλοφορούν 4 τεύχη (το ένα είναι διπλό). Ίσως λόγοι οικονομικοί ή άλλες δυσχέρειες που δεν αναφέρονται, ανάγκασαν την αλλαγή της περιοδικότητας.

Μετά από εξάμηνη διακοπή ακολουθεί η Γ΄ Περίοδος (Ιούλιος – Σεπτέμβριος 1998 έως Οκτώβριος – Δεκέμβριος 2000) στη διάρκεια της οποίας εκδίδονται 5 τεύχη. Όλα τα τεύχη και των δυο περιόδων φέρουν διπλή αρίθμηση σηματοδοτώντας τις αλλαγές, το τέλος και την αρχή της διαδρομής τους.

Συντάκτες - συντακτική επιτροπή. Η συνηθισμένη τακτική της εφημερίδας αλλά και του περιοδικού, ήταν να αναγράφονται σε κάθε φύλλο ή τεύχος τα ονόματα των συντακτών συνεργατών του *Ιβυκου*. Σταθερά, σε όλη τη διάρκεια της πορείας του, ως εκδότης σημειώνεται ο Γιώργος Καραμητσόπουλος και ως διευθυντής ο ποιητής Γιάννης Καραμητσόπουλος. Στο φύλλο 9 της εφημερίδας εκτός από τον εκδότη και το διευθυντή σημειώνεται και η συντακτική επιτροπή, αποτελούμενη από τον Κώστα Καρούσο, Θανάση Μανιφάβα, Δημήτρη Πιστικό, Σταύρο Σταυρίδη. Η συντακτική επιτροπή δεν αναγράφεται σε άλλο φύλλο.

Σε όλα τα τεύχη της Β΄ και Γ΄ Περιόδου συνεχίζουν να αναγράφονται τα παρακάτω ονόματα: «Εκδότης: Γιώργος Καραμητσόπουλος, Διευθυντής: Γιάννης Καραμητσόπουλος». Επίσης, στο τχ. 15 ο Παντολέον Φλωρόπουλος έχει την επιμέλεια έκδοσης. Ως σύμβουλος έκδοσης αναφέρεται σταθερά ο Αλέξανδρος Βαρόπουλος. Μόνο στο τχ. 4 (22) προστίθεται Σύμβουλος έκδοσης δίπλα στον Αλέξανδρο Βαρόπουλο και η Χρυσούλα Σπυρέλη (προφανώς γιατί είχε την επιμέλεια του αφιερωματικού τεύχους), ενώ στο τχ. 6 (24)

προστίθεται ως Σύμβουλος έκδοσης μαζί με τον Αλέξανδρο Βαρόπουλο ο Δημήτρης Πιστικός (για τον ίδιο λόγο). Στο ίδιο τεύχος αναγράφεται άπαξ η ένδειξη «Γραμματεία»: Αγαθή Πιστικού.

1.6. Το αναγνωστικό κοινό.

Η κυκλοφορία του περιοδικού *Ίβυκος* είχε διάρκεια έξι περίπου ετών (1994 – 2000). Στην προμετωπίδα «συστηνόταν» στο αναγνωστικό κοινό ως ένα λογοτεχνικό περιοδικό ανώτερων αξιώσεων και αποτέλεσε για το Αγρίνιο και την ευρύτερη περιοχή – και όχι μόνο – ένα γεγονός πρώτης γραμμής.² Ο ιδρυτής του κατάφερε να συγκεντρώσει γύρω από αυτό το εγχείρημα μερικά από τα πιο φωτισμένα πνεύματα του καιρού του. Μέσα στις σελίδες του υπάρχουν θέματα που κεντρίζουν το ενδιαφέρον των πνευματικών ανθρώπων σε πανελλαδικό επίπεδο. Απόδειξη της ευρείας αποδοχής του περιοδικού αποτελεί η διανομή και η πώλησή του όχι μόνο στα βιβλιοπωλεία του Αγρινίου, τόπου έκδοσης, αλλά και το ότι τη διανομή του είχε αναλάβει το αθηναϊκό βιβλιοπωλείο της Εστίας, το οποίο - μαζί με τις ομότιτλες εκδόσεις - αποτελεί ένα από τα ισχυρότερα και πιο αναγνωρισμένα ονόματα στο χώρο των λογοτεχνικών εκδόσεων. Επίσης, το περιοδικό διανεμόταν και στη Θεσσαλονίκη δια μέσου του βιβλιοπωλείου Ιανός. Ο *Ίβυκος*, λοιπόν, δεν απευθυνόταν μόνο στο αναγνωστικό κοινό του Αγρινίου και της Αιτωλοακαρνανίας, αλλά φιλοδοξούσε να έχει πανελλήνια εμβέλεια.

Οι συνδρομητές του περιβάλλουν με αγάπη το περιοδικό και αυτό το μαρτυρά η μακροβιότητα και οι πολλές συνεργασίες του. Ο *Ίβυκος* αντιπροσώπευε τη δημιουργική πνοή και τη φρεσκάδα σε σύγκριση με άλλα έντυπα που είχαν μείνει προσκολλημένα σε φόρμες του παρελθόντος.

Το αναγνωστικό κοινό του *Ίβυκου* ήταν αφενός όλοι όσοι αγαπούσαν τις τέχνες, την ποίηση και γενικότερα τη λογοτεχνία και αφετέρου ντόπιοι με πνευματικές ανησυχίες που εκδήλωναν ενδιαφέρον για την έκδοση του περιοδικού στη γενέτειρά τους και το πλαισίωναν με οποιονδήποτε τρόπο, ως απλοί αναγνώστες/συνδρομητές ή και ως συνεργάτες. Άλλωστε στο Αγρίνιο υπήρχαν πριν απ' τον *Ίβυκο*, αλλά και μετά, αξιόλογες εκδοτικές προσπάθειες λογοτεχνικών περιοδικών, όπως προαναφέρθηκε. Έτσι λοιπόν, μπορούμε να συμπεράνουμε

---

² Γιάννης Π. Βλασόπουλος, *Ίβυκος: Ένα περιοδικό με αξιώσεις*, *Η Νέα Εποχή*, εφημερίδα του Αγρινίου στο διαδίκτυο. Διαθέσιμο στο, <http://www.epoxi.gr/civilization16.htm>

ότι οι αναγνώστες είχαν την εμπειρία και ήταν έτοιμοι να δεχθούν με ενθουσιασμό την καινούρια προσπάθεια.

Το περιοδικό «συνομιλεί» ορισμένες φορές με τους αναγνώστες του, άλλοτε ευχαριστεί τους φίλους του (ονομαστικά) για τις συνεργασίες που δέχτηκε ή για τη σημαντική οικονομική τους ενίσχυση και άλλοτε αφήνει υπαινιγμούς για την αδιαφορία κάποιων φορέων στους οποίους προφανώς «εις μάτην» απευθύνθηκε για οικονομική ενίσχυση.

Στο επετειακό φύλλο της εφ. 10-11 (Οκτώβριος – Δεκέμβριος 1995), όταν συμπλήρωνε ένα χρόνο κυκλοφορίας, δημοσιεύει ως εξής τα ευχαριστήριά του και τις ανησυχίες του για τα οικονομικά αδιέξοδα της έκδοσης: *«ευχαριστούμε τους αρκετούς συνδρομητές μας, τους λίγους φίλους μας και τους ελάχιστους, δυστυχώς, φορείς που στήριζαν ηθικά και υλικά την προσπάθειά μας»*. Κάτι ανάλογο διαβάζουμε αργότερα και στο τεύχος 14 (Περίοδος Β΄, Μάιος-Ιούνιος-Ιούλιος 1996). Μέσα σε τονισμένο πλαίσιο (σελ. 48), εκφράζεται με κεφαλαία γράμματα η ευγνωμοσύνη προς τους αναγνώστες ως εξής: *«ΜΕ ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ ΦΤΑΣΑΜΕ ΩΣ ΕΔΩ. ΜΕ ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ ΘΑ ΠΡΟΧΩΡΗΣΟΥΜΕ»*. Στο ίδιο σημείωμα ευχαριστεί όλους τους συνεργάτες που με τα κείμενά τους «κατέστησαν τον *Ιβυκο* ένα από τα αξιόλογα έντυπα στο είδος του, και εξηγεί – προς άρσιν παρεξηγήσεων το λόγο που αργεί η δημοσίευση ορισμένων κειμένων που ήδη έχουν αποσταλεί:

«Θέλουμε να βεβαιώσουμε τους φίλους λογοτέχνες απ' όλη την Ελλάδα που μας τίμησαν με τη συνεργασία τους, ότι η μέχρι σήμερα «αγνόηση» των κειμένων τους έγινε χωρίς καμία πρόθεση και επιφυλασσόμαστε να τα δημοσιεύσουμε στο μέλλον».

Το περιοδικό για να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητά του, δημοσίευε αρκετά διαφημιστικά μηνύματα – κυρίως φροντιστηρίων και γραφείων ταξιδιών – διάσπαρτα σ' όλες του τις σελίδες. Σε αρκετά τεύχη υπήρχαν διαφημίσεις και στην εσωτερική πλευρά του εξωφύλλου, καθώς και στο οπισθόφυλλο. Στα τεύχη της Γ΄ Περιόδου εμφανίζονται και οι διαφημίσεις των βιβλίων από τις «Εκδόσεις *Ιβυκος*».

Από τις εκδόσεις *Ιβυκος* κυκλοφόρησαν 11 βιβλία. Ενδεικτικά αναφέρουμε την έκδοση της ομιλίας του ποιητή Ντίνου Χριστιανόπουλου, που εκφωνήθηκε στο Τρικούπειο Πολιτιστικό Κέντρο στο Μεσολόγγι, στις 28/11/1998, με τίτλο: *«ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΕΣΘΕΝΕΥΣ-Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΙΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΣ ΤΟΥ 1821 ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ»* (Εκδόσεις *Ιβυκος*, Αγρίνιο, 2000). Στο τέλος του τεύχους (σελ. 14) υπάρχει σημείωμα του ποιητή που εξιστορεί το χρονικό της έκδοσης και υπογράφει με τα αρχικά Ν.Χ. Ακόμα από

τις εκδόσεις *Ίβυκος* κυκλοφόρησαν ποιητικές συλλογές, δοκίμια, μελέτες, θεατρικά έργα (Αναλυτικός πίνακας εκδόσεων του *Ίβυκου* στο Παράρτημα 2).

Αξίζει να αναφερθεί και η έκδοση ενός τευχιδίου που επιμελήθηκε η Χρ. Σπυρέλη³ με τίτλο: «Το χρονικό μιας συνάντησης». Περιέχει: i) Μαρτυρίες προφορικές και ποιήματα που ακούστηκαν στην «Ποιητική βραδιά μνήμης για την εκτέλεση των 120, Μεγάλη Παρασκευή του 1944 στο Αγρίνιο», που διοργάνωσε στην οικία της, το 1998, η ποιήτρια Φρόσω Βλασοπούλου–Κιτσάκη και ii) ποιήματα στη «Μνήμη του ιστορικού συγγραφέα Γεράσιμου Παπατρέχα και της ποιήτριας Αγαθής Μάρκου-Χαραλάμπους», συνεργατών του περιοδικού *Ίβυκος*, που είχαν αποδημήσει ένα χρόνο πριν (*Ίβυκος*, Αγρίνιο 1998). Κλείνοντας για τις εκδόσεις, θα πρέπει να αναφερθεί ότι ορισμένα βιβλία κυκλοφορούσαν «χειροποίητα» από τον εκδότη. Δηλαδή αναλάμβανε ο ίδιος –χειρωνακτικά– όλη τη διαδικασία «γέννησης» των βιβλίων του, από την αρχή έως το τέλος.

Σχέση με άλλα περιοδικά. Στο φ. εφ. 3-4 καταχωρείται διαφήμιση του περιοδικού *Εμβόλιμον* και συγκεκριμένα του τεύχους που ήταν αφιερωμένο στην Αιτωλοακαρνανική Λογοτεχνία. Στο τεύχος 14 διαφημίζονται τα λογοτεχνικά περιοδικά *Εμβόλιμον*, *Πνευματική Ζωή*, *Αλφειός*, *Επίκαιρα*, *Ελίτροχος*, *Οδός Πανός* (σ. 61), *Αραμπάς* (σ. 62). Επίσης, το εξώφυλλο του *Αραμπά* αναρτάται και στο οπισθόφυλλο του τεύχους 18. Φαίνεται, λοιπόν, ότι το περιοδικό *Ίβυκος* αναπτύσσει μια διαδραστική σχέση με τον περιφερειακό υπόλοιπο τύπο και όχι μόνο.

1.7. Βιβλιογραφικά στοιχεία-βιβλιογραφία του περιοδικού *Ίβυκος* –ΠΙΝΑΚΑΣ(Α)

ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ:	Επιθεώρηση για τον ποιητικό λόγο
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:	Γιάννης Καραμητσόπουλος, Γοργοποτάμου 20, 30100 Αγρίνιο.
ΕΚΔΟΤΗΣ:	Γιώργος Καραμητσόπουλος, Πορθάονος 5, 30100 Αγρίνιο.
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Παντολέων Φλωρόπουλος, Παναιτωλικού 7, 30100
ΕΚΔΟΣΗΣ:	Αγρίνιο// μόνο στα τχ. 14, 15.

³ Η Χρυσούλα Σπυρέλη γεννήθηκε στον Άγιο Βλάση Αιτωλοακαρνανίας. Σπούδασε φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και Δημιουργική γραφή στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (Φλώρινα). Από το 2003 είναι διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται σε θέματα νεοελληνικής λογοτεχνίας. Ασχολείται με την περίοδο 1920 κι εξής. Για το συγγραφικό έργο της βλέπε <https://biblionet.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%80%CE%BF/?personid=70567>

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ:	<i>Αλέξανδρος Βαρόπουλος, Δαγκλή 12, 30100 Αγρίνιο, στα τεύχη της Β΄ και Γ΄ Περιόδου. Χρ. Σπυρέλη, μόνο στο τχ.4(22)1999 σε συνεργασία με τον Α. Βαρόπουλο, αλλά και στο τχ. 6(24)2000 δίπλα στο όνομα του Βαρόπουλου προστίθεται ο Δημήτρης Πιστικός.</i>
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ:	άπαξ στο τχ. 6(24): Αγαθή Πιστικού
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:	Κ. Καρούσος, Θ. Μανιφάβας, Δ. Πιστικός, Στ. Σταυρίδης (αναγράφεται μόνο στο φ. 9).
ΤΟΠΟΣ:	Αγρίνιο.
ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ:	43 X 30 εκ. (ως εφημερίδα), 21 X 14 εκ. (ως περιοδικό).
ΔΙΑΡΚΕΙΑ:	[Α΄ Περίοδος] Νοέμβριος 1994 – Μάρτιος, Απρίλιος 1996 (φ.1-13). [Β΄ Περίοδος] Μάιος, Ιούνιος, Ιούλιος 1996 – Οκτώβριος, Νοέμβριος, Δεκέμβριος 1997 (τχ.14-18). [Γ΄ Περίοδος] Ιούλιος – Σεπτέμβριος 1998 – Δεκέμβριος 2000 (τχ. 19-24).
ΜΕΓΕΘΟΣ:	Α΄ Περίοδος(1994-1996). Φύλλα εφημερίδας (11/δύο με διπλή αρίθμηση). Σύνολο σελίδων 96. Αρ. φ. 1 (Νοέμβριος 1994) σσ. 8 Αρ. φ. 2 (Δεκέμβριος 1994) σσ. 8 Αρ. φ. 3-4 (Ιανουάριος – Φεβρουάριος 1995) σσ. 12 Αρ. φ. 5 (Μάρτιος 1995) σσ. 8 Αρ. φ. 6 (Απρίλιος 1995) σσ. 8 Αρ. φ. 7 (Μάιος 1995) σσ. 8 Αρ. φ. 9 (Αύγουστος – Σεπτέμβριος 1995) σσ. 8 Αρ. φ. 10-11 (Οκτώβριος – Δεκέμβριος 1995) σσ. 12 Αρ. φ. 12 (Ιανουάριος – Φεβρουάριος 1996) σσ. 8 Αρ. φ. 13 (Μάρτιος – Απρίλιος 1996) σσ. 8 Β΄ Περίοδος(1996-1997) / ως περιοδικό. Σύνολο σελίδων 266 τχ. 14 (Μάιος – Ιούνιος – Ιούλιος 1996) σσ. 64

τχ. 15 (Χειμώνας 1997) σσ. 122

Αφιερωματικό τεύχος στον Νίκο Γαβριήλ Πεντζίκη

τχ. 16-17 (Άνοιξη – Καλοκαίρι 1997) σσ. 80

τχ. 18 (Οκτώβριος – Νοέμβριος – Δεκέμβριος 1997) σσ. 64

Γ΄ Περίοδος (1998-2000)/ως περιοδικό. Σύνολο σελίδων 736

τχ. 1 [19] (Ιούλιος – Σεπτέμβριος 1998) σσ. 94

Αφιερωματικές σελίδες στον Κώστα Καρυωτάκη (σσ.2-15)

τχ. 2 (20) (Σεπτέμβριος – Δεκέμβριος 1998) σσ. 144,

Αφιερωματικό τεύχος στον Τάκη Αντωνίου

τχ. 3 (21) (Ιανουάριος – Μάρτιος 1999) σσ. 104.

Αφιερωματικές σελίδες στον Νίκο Καββαδία (σσ.5-23)

τχ. 4 (22) (Απρίλιος – Ιούνιος 1999) σσ. 130

Αφιερωματικό τεύχος στον ποιητή Θανάση Κυριαζή

τχ. 5 (23) (Ιανουάριος – Μάρτιος 2000) σσ. 96

τχ. 6 (24) (Οκτώβριος – Δεκέμβριος 2000) σσ. 168

Αφιερωματικό τεύχος στον Γιώργο Σεφέρη. [Κείμενα από το Συμπόσιο Πόρου 16-17 Σεπτεμβρίου 2000. Διοργανωτές: Όμιλος Unesco Πειραιά και νήσων].

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΤΗΤΑ:

Η εφημερίδα ήταν μηνιαία, εκτός από δύο φύλλα που έχουν διπλή αρίθμηση. Το περιοδικό δηλώνεται «τρίμηνο» και η περιοδικότητα αυτή τηρείται σε όλα τα τεύχη, εκτός από το τεύχος, Περίοδος Γ΄, που καλύπτει 4 μήνες (Σεπτέμβριος-Δεκέμβριος 1998).

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ:

Στα τεύχη που υπάρχει εικονογράφηση, δηλώνεται ο καλλιτέχνης στο τέλος των περιεχομένων του τεύχους. Έτσι στο τχ. 14 διαβάζουμε ότι την εικονογράφηση έκανε η Μαρίνα Πετρή, στο τχ. 16-17 ο Παναγιώτης Νικητέας, όπως επίσης δικό του είναι και το σχέδιο με

μελάνι στο εξώφυλλο του τχ. 1 (περ. Γ'). Επίσης στο τχ. 2 (Περίοδος Γ'), στη σελ. 115, υπάρχει το πορτραίτο του ποιητή Τάκη Αντωνίου, φιλοτεχνημένο από τον Ολλανδό ζωγράφο Cornelius Bantinger (1983). Στο τχ. 3 (21), Περίοδος Γ', βρίσκουμε στο εξώφυλλο πορτραίτο του Ν. Καββαδία, φιλοτεχνημένο από τον Κώστα Φάλαρη, ενώ στο τχ. 4 (22), Περ. Γ', διαβάζουμε ότι το σκίτσο του εξωφύλλου παραχωρήθηκε στο περιοδικό από τον Θ.Μ. Πολίτη. Τέλος στο τχ. 5 (23) το εξώφυλλο κοσμεί φωτογραφία του Ν. Σιάμου με τίτλο: «Ηπειρώτικο αρχοντικό».

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΚΑΙ Δρχ. 200 για φ. εφημερίδας 1-4 (Νοέμ. '94 – Φεβρ. '95),
 ΤΕΥΧΟΥΣ: Δρχ. 250 για τα φ. εφ. 5-13 (Μάρτιος '95 – Απρίλ. '96),
 Δρχ. 500 για τα τχ. 14 (1996), Δρχ. 1500 για το τχ. 15
 (1997), Δρχ. 1.200 για το τχ. 16-17 (1997). Δρχ. 1.000
 για το τχ. 18 (1997), Δρχ. 2.000 για το τχ. 2, περ. Γ'
 (1998), Δρχ. 1.500 για τα τχ. 3 (21) περ. Γ' (1999), 4
 (22), περ. Γ' (1999), τχ. 5 (23), (2000), Δρχ. 2.500 για το
 τχ. 24 (2.000)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ: Για την εφημερίδα: Δρχ. 2.500 ιδιωτών, Δρχ. 10.000
 δήμων – Οργανισμών – Ν.Π.Δ.Δ., 30 δολάρια
 εξωτερικού έως αρ. φύλλου 4. Από φύλλο 5 έως φ. 13
 άλλαξε μόνο η συνδρομή ιδιωτών που έγινε 3.000 δρχ.
 Το ποσό των συνδρομών διατηρήθηκε το ίδιο και στο
 πρώτο τεύχος του περιοδικού (τχ. 14). Από το τχ. 15 έως
 το τχ. 18 τα ποσά της ετήσιας συνδρομής
 διαμορφώθηκαν ως εξής: Δρχ. 4.000 ιδιωτών, δρχ.
 12.000 Ν.Π.Δ.Δ. – Ν.Π.Ι.Δ., εξωτερικού 30 δολάρια.
 Από το τχ. 1, περ. Γ', έως και το τελευταίο τεύχος (τχ.
 24), αυξάνεται η ετήσια συνδρομή ιδιωτών στις 5.000
 δρχ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ: Στην εφημερίδα: Συνεργασίες – συνδρομές:

Γοργοποτάμου 20, 30100, Αγρίνιο. Από το φ. εφ. 9 έως το τχ. 18 στην παραπάνω διεύθυνση προστίθεται και το όνομα του Γιάννη Καραμητσόπουλου. Από το τχ. 1, περ. Β΄ και Γ΄, έως το τχ. 4 (22), παραμένει η ίδια διεύθυνση. Στα δύο τελευταία τεύχη του περιοδικού [τχ. 5(23) και τχ.6(24)], αλλάζει η διεύθυνση και αναγράφεται Χ. Τρικούπη 7, 30100, Αγρίνιο.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ:	<u>Φιλμογράφηση</u> : Χ. Πασχέντης: τχ. 18
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	Π. Νάστας : τχ. 16-17, 18 //, τχ. 1(19), 2(20), 3(21),4(22)
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΩΝ:	5 (23), 6(24)
ΚΕΝΤΡΙΚΗ	Αθήνα: Βιβλιοπωλείον Εστίας (Σόλωνος 60)
ΔΙΑΘΕΣΗ:	[Αναγράφεται σταθερά σε όλα τα τεύχη], ενώ σε ορισμένα προστίθεται η Θεσσαλονίκη: «Κέντρο του Βιβλίου» (Λασσάνη 9) ή Θεσσαλονίκη: Βιβλιοπωλείο «Ιανός». και μια φορά στην Αθήνα: Γ. Τρουφάκος & ΣΙΑ Ο.Ε. (Γριβαίων 5).

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ: Σήμερα το περιοδικό βρίσκεται στη βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων και σε άλλες δημόσιες ή δημοτικές βιβλιοθήκες. Επίσης τα πρώτα 10 τεύχη βρίσκονται στον ιστότοπο του Χρήστου Δημάκη «σύγχρονη ελληνική ποίηση».⁴

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Χρήστος Δημάκης, Δικτυακός τόπος [ψηφιοποιημένα τμήματα παλιότερων τευχών 56 περιοδικών λογοτεχνίας, κριτικής και θεωρίας]. Διαθέσιμο στο, <http://genesis.ee.auth.gr/dimakis/periodica.htm>

Χ. Δανιήλ & Σ. Παπακυρίτσης, *Ιβυκος*, λήμμα στο *Λεξικό Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Πρόσωπα – έργα – ρεύματα – όροι*, Εκδόσεις Πατάκη, 2007.

Σοφία Λαναρά, «Λογοτέχνες του Μεσοπολέμου στο περιοδικό *Ιβυκος* (ανθολογούμενα κείμενά τους και κριτικές για το έργο τους)», στο Απόστολος Βετσόπουλος – Χρ. Σπυρέλη (επιμέλεια), *Η λογοτεχνία της περιόδου του Μεσοπολέμου στο χώρο της Δυτικής Ελλάδας*,

⁴ Στο αρχείο του Γιάννη Καραμητσόπουλου, υπάρχει ευχαριστήρια επιστολή του Χρήστου Δημάκη για την αποστολή τευχών του περιοδικού. Βλέπε φωτογραφία επιστολής στο Παράρτημα 2.

Αργίνο 12-13-14 Απριλίου 2018. Διοργάνωση: Σύνδεσμος Φιλολόγων Αιτωλοακαρνανίας, εκδόσεις γράμμα, Μεσολόγγι 2019, σ. 420-431.

1.8. Συνεργασίες - (ονόματα συνεργατών)

Ο *Ίβυκος* είχε συνεργάτες σημαντικούς λογίους και λογοτέχνες της εποχής του. Εκτός από τους καθιερωμένους στο χώρο των γραμμάτων, κάποιοι ήταν πρωτοεμφανιζόμενοι ή δεν είχε γίνει γνωστό ακόμα το λογοτεχνικό τους έργο. Το περιοδικό έδωσε βήμα σε δημιουργούς και ανέδειξε ποιητές, «μια που οι φατρίες των Αθηνών, και όχι μόνο, επιβάλλουν σιωπή». Ως συνεργάτες θεωρούνται και παλιότεροι συγγραφείς, κείμενα των οποίων δημοσιεύονται στις σελίδες του περιοδικού.

Στη συνέχεια της μελέτης μας παρουσιάζουμε συνολικά τους συνεργάτες των φύλλων (1-13) της εφημερίδας *Ίβυκος* (από Νοέμβριο 1994 έως Απρίλιο 1996), αλλά και των τευχών του *Ίβυκου* στις επόμενες περιόδους της έκδοσης (Περίοδος Β΄ 1996 – 1997 & Περίοδος Γ΄ 1998-2000).

Τακτικούς συνεργάτες θεωρούμε τους λογοτέχνες που έχουν σταθερή παρουσία, με συχνότερες συνεργασίες σε 6-16 τεύχη (ή φύλλα), τα ονόματα των οποίων είναι: Αλέξανδρος Βαρόπουλος (σε 16 τεύχη), Δημήτρης Πιστικός (σε 15), Σταύρος Κ. Σταυρίδης (σε 12), Δημήτρης Καραμβάλης (σε 11), Γιάννης Καραμητσόπουλος (σε 10), Π. Φλωρόπουλος (σε 10), Δανάη Στρατηγοπούλου (σε 10), Φρόσω Βλασοπούλου–Κιτσάκη (σε 9), Κ. Τριανταφύλλιδης (σε 7), Θ.Μ. Πολίτης (σε 7), Κ. Καρούσος (σε 7) και οι Θανάσης Μανιφάβας, Ρένα Τόλη, Χρυσούλα Σπυρέλη (σε 6).

Λιγότερο συχνή είναι μια άλλη ομάδα συνεργατών που εμφανίζονται σε 4 ή 5 τεύχη, όπως: Ελ. Χωρεάνθη, Νίκη Μ. Κατσικάδη (σε 5) και οι Μ. Σταφυλάς, Μαντώ Κατσουλού, Β. Ζορμπά και Χρ. Κορέλας (σε 4).

Αρκετοί ήταν εκείνοι που η παρουσία τους περιορίζεται σε 2 ή 3 φύλλα ή τεύχη, όπως: Εύη Παπαδήμα (σε 3), Λήδα Χαλκιαδάκη (σε 3), Τάκης Σκανάτοβιτς (σε 3), Ελ. Ηλιοπούλου – Ζαχαροπούλου (σε 3), Β. Παπαδογιώργος (σε 3), Π. Νικητέας (σε 3), Ανθή Παπαθανασίου (σε 3), Π. Λαλοβίτης (σε 3), Λύδα Κωνσταντέλλου (σε 3), Αγ. Χαραλάμπους (σε 3), Μάκης Τσέλιος (σε 3), Σπ. Τάγκας (σε 3), Ακακία Κορδόση (σε 3), ενώ σε 2 φύλλα οι Ηλίας Σιμόπουλος, Γ. Αναγνωστόπουλος, Δ. Δημητριάδης, Β. Παπακωνσταντίνου, Π. Καπώνης, Κ. Αθανασίου.

Ένας μεγάλος αριθμός συνεργατών του *Ιβυκου* (Έλληνες και ξένοι) φιλοξενήθηκαν στις σελίδες του άπαξ, κυρίως με ποιήματα αλλά και δοκίμια, μελέτες, άρθρα, κριτικές, βιβλιοκρισίες. Από αυτό το σύνολο άλλοι ήταν ήδη καταξιωμένοι, άλλοι καταξιώθηκαν στην πορεία και άλλοι έμειναν άγνωστοι και αφανείς στα λογοτεχνικά δρώμενα. Στην ομάδα αυτή που εμφανίστηκαν μόνο σε ένα φύλλο εφημερίδας ή τεύχους περιοδικού, ήταν οι εξής: Μαρία Καλαμαρά, Μ. Πατσαλή, Οδ. Ελύτης, Α. Φωστιέρης, Ι. Ρήγας, Αντ. Παπαδόπουλος, Μάχη Μουζάκη, Δ. Πέππας, Ελ. Ταγκαλάκη, Βασ. Μαργαρίτης, Θ. Κουτσουπιάς, Γ. Νικολόπουλος, Θ. Βουτσικάκης, Γ. Ανδρικόπουλος, Ι. Κυριαζής, Ε. Παπαχρήστου – Πάνου, Δ. Φαφούτης, Γ. Ρίτσος, Κ. Θεοφίλη, Βεν. Καπετανάκη, Α. Κόκκινου, Τ. Ανθήλης, Θ. Αργυρίου, Λ. Παππά, Χ. Αναγνωστόπουλος, Μπιάνκα Ρωμαίου, Χρ. Μελισσάρης, Ανδ. Νομπέλης, Θ. Σαριγκούλης, Ι. Καρύτσας, Ζ. Σαβίνα, Αν. Τσούρας, Ντ. Μιχελής, Στ. Πουγκακιώτου, Δ. Δημητριάδης, Osunap Turkey, Γερ. Παπατρέχας, Νίκη Μιχαλίνα, Ch. Baudelaire, Κ. Σαρδελής, Ν. Βόκοβιτς, Χρ. Μερισιώτη, Λυδία Λάβδα, Κ. Ιωαννίδης Κ. Κονταξής, Θ. Αντωνίου, Γ. Βαλέτας, Μ. Βολανάκης, Γ. Δύμποης, Μ. Θωμαδάκη, Δημ. Καταβελάκης, Εκ. Κακναβάτος, Διον. Καρατζάς, Μ. Λαμπαδαρίδου – Πόθου, Κάρολος Μητσάκης, Αρισ. Νικολαΐδης, Δημ. Παπαποστόλου, Π. Β. Πάσχος, Θ. Δ. Φραγκόπουλος, Ι. Μπούρα, Γιάννης Ιωακείμ, Βασ. Σπυρέλης, Ρένα Ρηνιώτη, Αριστ. Πετροπουλέας, Γρ. Κωσταράς, Γ. Λαδογιάννη, Χαρ. Καραόγλου, Δημ. Παπαδόπουλος, Ντ. Χριστιανόπουλος, Βασ. Σαλάκος, Β. Ηλιόπουλος, Γ. Καραβίδου, Μ. Λο. Μπιάνκο, Π. Χειμαργιώτης, Κ. Θεοφίλης, Αν. Αρτέμης, Ορ. Αλεξάκης, Κ. Χωρεάνθης, Μ. Γουβέλης, Κ. Νάκος, Μ. Γερολυμάτος, S. Heaney, Τ. Βαρβιτσιώτης, Γ. Παναγουλόπουλος, Γιοβάννα, Γ. Παππάς, Ι. Κωστάκης, Δ. Δημητριάδης, Στ. Γρίβας, Καλ. Κασβίκη, Σπ. Βουτσινάς, Διον. Χατζηδάκης, Χαρ. Μελισσάρης, Αντ. Σκιαθάς, Αρ. Μαντόγλου, Γ. Ανωβολιώτης, Υβ. Αρνοκούρου – Κερεστετζή, Κ. Κ. Παπαδημητρίου, Διον. Σέρρας, Γ. Βλάχος, Β. Τσακίρογλου, Χρ. Κατσιγιάννης, Στ. Χαρκιανάκης, Κ. Κωνσταντακόπουλος, Κ. Ιωαννίδης, Δ. Δημητριάδης, Α. Μητσάκος, Ντ. Λέβερτοφ, Φρ. Σίλλερ, Αγγ. Σικελιανός, Στ. Μίχας, Σπ. Βουτσινάς, Δ. Κουλεντιανός, Μ. Πατούχα, Π. Πανταζόπουλος, Ντον Σκόφιλντ, Ντ. Κουμπάτης, Γερ. Μασούρας, Ελ. Πριοβόλου, Αν. Λεβίδης, Κ. Καρυωτάκης, Π. Νικητέας, Στ. Αρκάδη, Γ. Καραβίδας, Κ. Καραβιάς, Ι. Αλεξίου, Παντ. Αναστασιάδης, Θαν. Παπαθανασόπουλος, Μαρ. Σιαδήμα, Δημ. Γέροντας, Βασ. Κουρής, Γ. Λίλλης, Ν. Σιάμος, Ελ. Γκαΐτατζή, Αν. Αντωνάκης, Γ. Σαψάκης, Μ. Σερπάνου, Gabriela Mistral, Β. Καπώνης, Ντ. Μελαχρής, Κ.Α.Κ., Μαρίκα Θωμαδάκη, Σ. Α. Κοκόλης, Γ. Παπαδόπουλος, Στ. Ροζάνης, Αρχ. Παπαδοπούλου. Φιλοξενούνται, επίσης, άπαξ και έργα των παρακάτω ξένων συγγραφέων:

Denise Levertov, Harin Kauneri Majithia, Alfred De Musset. Wislawa Szymborska, R.S. Thomas, G. Apollinaire, Joseph Brodsky.

Για την ανάγκη των μεταφράσεων συνεργάστηκαν η Χαρά Πολίτη, ο Διον. Κουλεντιανός, η Λιάνα Σακελλίου, ο Γ. Λίλλης, η Μ. Ρουσσάκη, ο Αντ. Αντωνάκος, ο Δ. Τσιακόπουλος και η Μαίρη Χρυσικοπούλου.

Η ευρητηρίαση του περιοδικού στο τέλος της εργασίας μας βοηθάει να εντοπίσουμε τη συχνότητα της παρουσίας των συνεργατών στα τεύχη, ώστε να διακρίνουμε τους τακτικούς από τους έκτακτους. Πολλά ονόματα ανήκουν σε σημαντικούς ανθρώπους των γραμμάτων και των τεχνών, γνωστούς στο πνευματικό γίγνεσθαι της εποχής, που οι περισσότερα κατάγονται από την περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας. Τέτοια ονόματα παρατίθενται στη συνέχεια (η σειρά καθορίζεται σε συνάρτηση με τον αριθμό των συνεργασιών τους που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό).

Συνεργάτης του περιοδικού με μεγάλο αριθμό δημοσιεύσεων είναι ο Δημήτρης Πιστικός (1948), δικηγόρος, ποιητής και δοκιμιογράφος, ο οποίος κατάγεται από το Παναιτώλιο Αγρινίου. Ο δάσκαλος, ποιητής Αλέξανδρος Νικ. Βαρόπουλος (1932) από το Ξηρόμερο Αιτωλοακαρνανίας, ο οποίος από το 1994 είχε αναλάβει σταθερά στον *Ιβυκο* την στήλη της βιβλιοκριτικής. (Βαρόπουλος, 1995 & 2002). Η φιλόλογος, ποιήτρια Χρυσούλα Σπυρέλη από τον Άγιο Βλάση Αιτωλοακαρνανίας. Ο λογοτέχνης και καθηγητής Αγγλικής Φιλολογίας Σταύρος Σταυρίδης (1943) από τον Άγιο Κωνσταντίνο Αγρινίου. Ο κριτικός της λογοτεχνίας, νομικός και δημοσιογράφος Δημήτρης Καραμβάλης (1953) καταγόμενος από τη Γέρα της Λέσβου. Ο λογοτέχνης, εκδότης και δημοσιογράφος Παντολέον Φλωρόπουλος (1955) από τη Μυρτιά της Αιτωλίας. Ο λογοτέχνης και εκδότης του περιοδικού *Πνευματική Ζωή* Μιχάλης Σταφυλάς (1920) από τη Γρανίτσα Ευρυτανίας. Ο ποιητής, με σπουδές φιλοσοφίας στο Μόναχο της Γερμανίας, Τάκης Αντωνίου (1932) από το Αγρίνιο. Η ποιήτρια Φρόσω Βλασσοπούλου – Κιτσάκη από το Αγρίνιο. Ο συγγραφέας Θ. Μ. Πολίτης (1928) από το Αγρίνιο. Η ποιήτρια Άσπα Ξύδη (1923) από το Μεσολόγγι. Ο φιλόλογος, συγγραφέας Κώστας Τριανταφυλλίδης (1929) από το Αγρίνιο. Ο ποιητής και πρόεδρος της Εταιρείας Ελλήνων λογοτεχνών, Κώστας Καρούσος από τον Αστακό Αιτωλοακαρνανίας. Ο ποιητής και φιλόλογος Θανάσης Μανιφάβας. Η βραβευμένη συγγραφέας Ελένη Χωρεάνθη.

Η Μεσολογγίτισσα πεζογράφος Ακακία Κορδόση από το Μεσολόγγι, τιμημένη με το Μέγα Βραβείο Γαλλικών Γραμμάτων από την Ακαδημία της Γαλλίας (1991).⁵

Άξια αναφοράς είναι και η Δανάη Στρατηγοπούλου, τραγουδίστρια, μουσικός, συγγραφέας, μεταφράστρια. Φιλοξενούνται αρκετά άρθρα της στο περιοδικό *Ιβυκος* για την ποίηση, βιβλιοκρισίες καθώς και συνέντευξή της στον Δημήτρη Πιστικό. Στην περίοδο της Χούντας η Δανάη Στρατηγοπούλου διετέλεσε καθηγήτρια «τιμής ένεκεν» στην έδρα της Ελληνικής Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο του Σαντιάγο και κατά την περίοδο 1972-1973 τακτική έμμισθη καθηγήτρια στο ίδιο Πανεπιστήμιο. Μετάφρασε, ανάμεσα στα άλλα, ελληνικά δημοτικά τραγούδια στα ισπανικά και ποιήματα του Πάμπλο Νερούδα στα ελληνικά.

Αναφέρουμε, επίσης, την παρουσία του Ντίνου Χριστιανόπουλου στον *Ιβυκο*, αφενός με το κείμενο που στέλνει στο αφιερωματικό τεύχος για τον ποιητή του Μεσοπολέμου Θανάση Κυριαζή, τον οποίο γνώρισε προσωπικά στη Θεσσαλονίκη ως θαμώνα του βιβλιοπωλείου όπου σύχναζε και ο ίδιος και αφετέρου με το τευχίδιο της ομιλίας του Χριστιανόπουλου για τον Θεσσαλονικιό τυπογράφο Μεσθενέα που κυκλοφόρησε από τις «Εκδόσεις *Ιβυκος*».⁶ Σαφώς το περιοδικό εκτός από τις συνεργασίες με καθιερωμένους ντόπιους δημιουργούς στο χώρο των γραμμάτων, που έμεναν ή κατάγονταν από την Αιτωλοακαρνανία, είχε συνάψει συνεργασίες με σημαντικούς λόγιους και λογοτέχνες της εποχής του και είχε εξελιχθεί σε πηγή ανάδειξης τόσο πρωτοεμφανιζόμενων δημιουργών όσο και δημιουργών που δεν είχαν αναγνωριστεί ακόμα από το συγγραφικό κατεστημένο των Αθηνών.

---

⁵Βιογραφικά των περισσότερων συνεργατών βλ. *Ανθολογία Ανθολογίας Αιτωλοακαρνανικών Λογοτεχνών, Πεζογράφοι-Ποιητές, 1821-2002*, Αθήνα 2002.

⁶Βλ. Παράρτημα 2.

1.9.Συνεργάτες του περιοδικού *Ίβκος* – ΠΙΝΑΚΑΣ(Β)

1.Αθανασίου Κατερίνα	41.Θεοφίλη Κατερίνα	82.Λάβδα Λυδία
2.Αλεξάκης Ορέστης	42. Θωμαδάκη Μαρίκα	83.Λαδογιάννη Γεωργία
3.Αλεξίου Ιγνάτιος	43.Ιωακείμ Γιάννης	84.Λαμπαδαρίδου–Πόθου Μ.
4.Αλπέντζος Γαβριήλ	44.Ιωαννίδης Κώστας	85.Λεβίδης Αναστάσης
5.Αναγνωστάκη-Τζαβάρια Ελευθερία	45.Κ.Α.Κ.	86.Λίλλης Γιώργος
6.Αναγνωστόπουλος Γιώργος	46.Κακαβελάκης Δημ.	87.Μανιφάβας Θανάσης.
7.Αναγνωστόπουλος Χρήστος	47.Κακαβιάς Κώστας	88.Μαντόγλου Αργυρώ
8.Αναστασιάδης Παντελής	48.Κακναβάτος Έκτωρ	89.Μαραβέλιας Μπάμπης
9.Ανδρικόπουλος Γιάννης	49.Καλαμαρά Μαριάννα	90.Μαργαρίτη Βασιλική
10.Ανθήλης Τάκης	50.Καπώνη Βαρβάρα	91.Μασούρας Γεράσιμος
11.Αντωνάκος Αντώνης	51.Καπώνης Πάνος	92.Μελάχρης Ντίνος
12.Αντωνίου Θόδωρος	52.Καραβίδας Γιάννης	93.Μελισσάρη Χαρ.
13.Αντωνίου Τάκης	53.Καραμβάλης Δημήτρης	94.Μερισιώτης Χρήστος
14.Ανωβολιώτης Γιώργος	54.Καραμητσόπουλος Γιάννης	95.Μητσάκος Αριστοτέλης
15.Αργυρίου Θανάσης	55.Καράογλου Χαράλαμπος	96.Μιχαλέα Νίκη
16.Αρκάδη Στέλλα	56.Καρατζάς Διονύσης	97.Μίχας Σταύρος
17.Αρνοκούρου-Κερεσετζή Β.	57.Καρούσος Κώστας	98.Μιχελής Ντίνος
18.Αρτέμης Ανδρέας	58.Κάρτερ Γιώργος	99.Μουζάκη Μάχη
19.Βαλέτας Γιώργος	59.Καρύτσας Ιωάννης	100.Μούλιος Φάνης
20.Βαρβιτσιώτης Τάκης	60.Καρυωτάκης Κώστας	101.Μπέλμπα Ελευθερία
21.Βαρόπουλος Αλ.,	61.Κασβίκη Καλλιόπη	102.Μπιάνκο Λο Μαριέττα
22.Βλασοπούλου-Κιτσάκη Φρόσω	62.Κατσιγιάννης Χρίστος	103.Μπούρα Ιωάννα
23.Βλάχος Γιώργος	63.Κατσικάδη Νίκη Μ.	104.Μυλωνά Φωτεινή
24.Βόκοβιτς Νίκος	64.Κατσουλού Μαντώ	105.Νάκος Κώστας
25.Βολανάκης Μίνως	65.Καπετανάκη Βενέτη	106.Νατσούλης Τάκης
26.Βουτσικάκης Θεόδωρος	66.Κλαμπανιστή Φρόσω	107.Νεραντζής Γιάννης
27.Βουτσινάς Σπύρος	67.Κόκκινου Αναστασία	108.Νικητέας Παναγιώτης
28.Γερολυμάτος Μάκης	68.Κοκόλης Ξενοφών	109.Νικολαΐδης Αριστοτέλης
	69.Κονταξής Κώστας	110.Νικολόπουλος Γιάννης
		111.Νόμπελης Ανδρέας

29.Γέροντας Δημ.	70.Κορδόση Ακακία	112.Ντόμαλης Στέλιος
30.Γιάκος Δημήτρης	71.Κορέλας Χρήστος	113.Ξύδη Άσπα
31.Γιοβάννα	72.Κουλεντιανός Διονύσης	114.Παναγουλόπουλος
32.Γκαΐτατζή Ελένη	73.Κουμπάτης Ντίνος	Γιώργος
33.Γουβέλης Μάκης	74.Κουρής Βασίλης	115. Πανταζόπουλος Πέτρος
34.Γρίβας Στάθης	75.Κουτσοπιάς Θανάσης	116.Παπαδήμα Εύη
35.Δημητριάδης Δημήτρης	76.Κουτσοχέρα Λέτα	117.Παπαδημητρίου Κ. Κ.
36.Δίλμποης Γεώργης	77.Κυριαζής Ιωάννης	118.Παπαδογιώργος Βασίλης
37.Ελύτης Οδυσσέας	78.Κωνσταντακόπουλος	119.Παπαδόπουλος Αντώνης
38.Ζορμπά Ραμμοπούλου	Κώστας	120.Παπαδόπουλος Γιάννης
Βησσαρία	79.Κωνσταντέλλου Λένα	121.Παπαδόπουλος Δημ.
39.Ηλιόπουλος Βασίλης	80. Κωστάκης Ιωάννης	122.Παπαδοπούλου
40.Ηλιοπούλου-Ζαχαροπούλου	81.Κωσταράς Γρηγόρης	Αρχοντία
Ελένη		123.Παπαζαχαρίου Χαρ
		124. Παπαθανασίου Ανθή

125.Παπαθανασόπουλος	179.Σικελιανός Άγγελος	[ποιητές και ποιήτριες άλλων
Θανάσης	180.Σιμόπουλος Ηλίας	χωρών]
126.Παπακωνσταντίνου	181.Σκανάτοβιτς Τάκης	214.Appolinaire (μτφ.
Βαγγέλης	182.Σκιαθάς Αντώνης	Αντώνης Αντωνάκος)
127.Παπαποστόλου Δημήτριος	183.Σκαρτσής Σωκράτης	216.Baudelaire (μτφ. Χαρά
128.Παπατρέχας Γεράσιμος	184.Σκόφιλντ Ντον	Πολίτη)
129.Παπαχρήστου-Πάνου	185.Σπυρέλη Χρ.	217.Brodsky Joseph (απόδ.
Ευαγγελία	186.Σπυρέλης Βάια	Δημ. Τσινικόπουλος)
130.Παππά Λένα	187.Σπυρέλης Βασίλειος	218.Heany M. (μτφ. Μπάμπης
13.Παππός Γεώργιος	188.Σταμούλης Άσσος	Μαραβέλιας)
132.Πάσχος Π. Β.	189.Σταυρίδης Σταύρος	219.Leverton Denise (μτφ.
133.Πατούχα Μαρία	190.Σταφυλάς Μιχάλης	Λιάνα Σακελλίου)
134.Πατσαλή Μαρία	191.Στρατηγοπούλου Δανάη	220.Leverton Denise (μτφ. Σ.
135.Πελοβίτης Πάνος	192.Ταγκαλάκη Ελένη	Σκαρτσής)
136.Πέππας Δημήτρης	193.Τόγκας Σπύρος	221.Majithia Harin Kumari

137.Πετροπουλέας Αριστ.	194.Τόλη Ρένα	(μτφ. Δημ. Κουλεντιανός)
138.Πετρόπουλος Γιώργος	195.Τριανταφυλλίδης	222.Mistral Gabriela (μτφ.
159.Πιστικός Δημήτρης.	Κώστας	Δημ. Τσινικόπουλος)
160.Πολίτης Θ.Μ.	196.Τσακίρογλου Βασίλης	223. Musset Alfred. De (μτφ.: Μαίρη Χρυσικοπούλου
161.Πουγκακιώτου Στέλλα	197.Τσέλιος Μάκης	224.Szywporska Wislawa
162.Πριοβόλου Ελένη	198.Τσούρας Ανδρέας	(μτφ. Γιώργος Αίλλης – Μάρθα Ρουσσάκη)
163.Ρήγας Ιάκωβος	199.Υφαντής Γιάννης;	225.Thomas R. S.(μτφ. Ντον Σκόφιλντ-Χαρίτα
164.Ρηνιώτη Ρένα	200.Φαφούτης Δημήτρης	Παπαζαχαρίου)
165.Ρίτσος Γιάννης	201.Φλωρόπουλος Παντελής	226.Turkay Osman (μτφ. Δημ. Κουλεντιανός)
166.Ροζάνης Στέφανος	202.Φραγκόπουλος Θ. Δ.	227.Σίλλερ (μτφ. Μπάμπης Μαραβέλιας)
167.Ρωμαίου Μπιάνκα	203.Φωστιέρης Αντώνης	228.Σκόφιλντ Ντον
168.Σαβίνα Ζωή	204.Χαλιακόπουλος	(μτφ. Σκόφιλντ-Χαρίτα Παπαζαχαρίου)
169.Σακελλίου Λιάνα	Γρηγόρης	
170.Σαλάκος Βασίλης	205.Χαλκιαδάκη Λήδα	
171.Σαράκης Σωτήρης	206.Χαραλάμπους Αγγελής	
172.Σαρδελή Κώστας	207.Χαρκιανάκης Στυλιανός	
173.Σαριγκιόλης Θόδωρος	208.Χατζίδης Διονύσης	
174.Σαψάκης Γιώργος	209.Χειμαργιώτης	
175.Σερπάνου Μαρία	Παναγιώτης	
176.Σέρρας Διονύσης	210.Χριστιανόπουλος Ντίνος	
177.Σιαδήμα Μαρία	211.Χρυσικοπούλου Μαίρη	
178.Σιάμος Νίκος	212.Χωρεάνθη Ελένη	
	213.Χωρεάνθης Κώστας	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Τα περιεχόμενα του *Ιβυκου*

2. Η ύλη του περιοδικού.

Το περιοδικό ξεχώρισε για τις συνεργασίες του και τα ολοκληρωμένα αφιερώματα σε σημαντικούς ποιητές καθώς και για τη σημασία που έδινε στην προβολή έργων Αιτωλοακαρνανών δημιουργών (ποιητών και γενικότερα συγγραφέων). Από τα πρώτα φύλλα κυκλοφορίας φιλοξενεί στις σελίδες του πλήθος λογοτεχνών που θέλουν να προβάλλουν το έργο τους, ενώ ήδη από το πρώτο φύλλο έχει εξασφαλίσει αξιόλογες συνεργασίες.⁷

Ωστόσο είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι αν και συνετέλεσε σε μεγάλο βαθμό στην ανάδειξη πολλών ντόπιων συγγραφέων, ο *Ιβυκος* δεν περιχαράκώθηκε στα στενά τοπικά όρια, γεγονός που τον έκανε να ξεχωρίζει σε σχέση με αρκετά άλλα τοπικά περιοδικά πολιτισμού και τεχνών της χώρας.⁸

2.1. Ελληνική ποίηση.

Μελετώντας τα περιεχόμενα του περιοδικού, οδηγούμαστε αβίαστα στο συμπέρασμα ότι τα ενδιαφέροντα του *Ιβυκου* στρέφονται κυρίως γύρω από την ποίηση. Άλλωστε αυτό το μαρτυρά και ο υπότιτλος «Τρίμηνη επιθεώρηση για τον ποιητικό λόγο». Ήδη από την πρώτη περίοδο κυκλοφορίας του (φ. εφ. 1-13), διαπιστώνουμε ότι στην εφημερίδα, πέραν του κύκλου της εντοπιότητας, υπάρχουν και ποιητικά κείμενα που ανήκουν σε γνωστούς Έλληνες ποιητές. Ξεχωρίζουν ποιήματα των Αντώνη Φωστιέρη, Τάκη Αντωνίου, ενώ στο φ. εφ. 6 διαβάζουμε και το ποίημα του Γιάννη Ρίτσου «Αναστάσιμο Μνημόσυνο» με τον υπότιτλο «Για τους πεσόντες στην κατοχή Αγρινιώτες και για όλους τους Ρωμιούς – θύματα του ναζισμού», γραμμένο στη μνήμη των 120 εκτελεσθέντων από τους γερμανούς τη Μεγάλη Παρασκευή του 1944 στο Αγρίνιο. Στην αριστερή πλευρά της σελίδας υπάρχει το χειρόγραφο του ποιήματος και στο τέλος η υπόμνηση ότι το χειρόγραφο αφιερώνεται στον Δήμο Αγρινίου. Στη συνέχεια συναντάται σε αρκετά τεύχη ενότητα με τον τίτλο «**Ποίηση**» ή «**Ανθολόγιο** ελληνικής ποίησης» (βλέπε παραπάνω στον πίνακα συνεργατών την αντίστοιχη στήλη), αλλά και «**Ξένη ποίηση**», στις οποίες ανθολογούνται μεταφρασμένοι στα ελληνικά ποιητές και ποιήτριες άλλων χωρών.

⁷ Αναλυτικότερα στα τεύχη του Περιοδικού *Ιβυκος*.

⁸ Στο ίδιο.

Αναλυτικότερα, στην πρώτη περίπτωση, στα ανθολόγιο του *Ιβυκου* βρίσκουν στέγη Έλληνες ποιητές πανελληνίας εμβέλειας (π.χ. Τάκης Βαρβιτσιώτης) ή και τοπικού βεληνεκούς. Πολλοί απ' αυτούς έχουν παρουσία σε περισσότερα από ένα τεύχος. Είναι βέβαιο πως ο *Ιβυκος* είχε διαθέσιμες τις σελίδες τους στους νέους ποιητές και όταν η σύνταξη «υποψιαζόταν» ότι κάποιος ξεχώριζε, διέθετε με μεγαλοψυχία μέρος των ανθολογίων του. Στη δεύτερη περίπτωση πρόκειται για μεταφρασμένα ποιήματα στα οποία γίνεται προσπάθεια να έρθει το αναγνωστικό κοινό πιο κοντά στην ευρωπαϊκή - κυρίως - ποίηση. Βλέπε εκτενέστερη αναφορά στην αμέσως επόμενη ενότητα.

2.2. «Ξένη ποίηση» / Μεταφράσεις.⁹ Στον *Ιβυκο* σημαντική θέση κατέχουν οι μεταφράσεις ποιημάτων. Το πρώτο μεταφρασμένο ποίημα διαβάζουμε στην εφημερίδα, αρ. φ. 9 (Αύγουστος – Σεπτέμβριος 1995). Μεταφράζει από τα γαλλικά η Χαρά Πολίτη το ποίημα του Ch. Baudelaire, «Οι Άλμπατρος». Στο τχ. 14 συναντάμε «Το σκάψιμο» του *Σέιμους Χίνι* (Seamus Heany) σε μετάφραση του Μπάμπη Μαραβέλια, αλλά και στίχους του Πάμπλο Νερούντα (σε μεταγλώττιση Δανάης Στρατηγοπούλου).

Στα τεύχη 16-17 και 18, στην ενότητα «Ξένη ποίηση», δημοσιεύονται ποιήματα των: Ντένις Λέμπερτοφ (μετάφραση: Σωκράτης Σκαρτσής), Φρίντριχ Σίλλερ (μετάφραση: Μπάμπης Κουβέλης¹⁰), Ντον Σκόφιλντ (μετάφραση: Ντον Σκόφιλντ - Χαρίτα Παπαζαχαρίου), R.S. Thomas (μετάφραση: Μαντώ Κατσουλού). Στα τεύχη τχ. 1 (19) και τχ. 5 (23), της τελευταίας περιόδου δημοσιεύονται επίσης ποιήματα των: Denise Levertov (μετάφραση: Λιάνα Σακελλίου), Harin Kumari Majithia (μετάφραση: Διον. Κουλεντιανός), Guillaume. Apollinaire, (μετάφραση: Π. Σκαρτζή), Joseph Brodsky (μετάφραση: Αντώνης Αντωνάκος) και Gabriel Mistral (μετάφραση: Δημ. Τσιακόπουλος).

Ένα ξεχωριστό αφιέρωμα με τίτλο «Το χαϊκού στα Βαλκάνια», της Ζωής Σαβίνα, υπάρχει στο τχ. 3 (21). Παρουσιάζει ποιητές χαϊκού από τα Βαλκάνια και συγκεκριμένα από Ρουμανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Σλοβενία, Κροατία, Γιουγκοσλαβία και Πολωνία. Οι μεταφράσεις είναι της Ζωής Σαβίνα, του Βασ. Χριστόπουλου, της Δανάης Στρατηγοπούλου και του Νίκου Χατζηνικολάου.

⁹ Στις σελίδες του *Ιβυκου* μεταφρασμένα 13 ποιήματα, 1 δοκίμιο, 2 επιστολές και ένα ποιητικό ανθολόγιο, το οποίο παρουσιάζει 17 ποιητές χαϊκού των Βαλκανίων

¹⁰ Η μετάφραση του ποιήματος «Οι γερανοί του Ιβύκου», αφιερώνεται από τον μεταφραστή «Στη σύνταξη του ΙΒΥΚΟΥ».

2.3.Δοκίμια, Άρθρα, Μελέτες.

Εκτός από την ποίηση, σημαντική ύλη αποτελούν τα δοκίμια, τα άρθρα και οι μελέτες, τα οποία στο σύνολό τους καθιστούν τον *Ίβυκο* πολύ ενδιαφέρον έντυπο. Αυτό αποδεικνύει την κινητοποίηση της σύνταξης του περιοδικού να συσσωρεύει γύρω του ένα σημαντικό επιτελείο πνευματικών ανθρώπων και ότι ο *Ίβυκος* ήταν πράγματι μια φιλόξενη στέγη για όλους αυτούς.

Τα δοκίμια και οι μελέτες, εκτός από εκείνα που ανήκουν στα αφιερωματικά τεύχη ή τις αφιερωματικές σελίδες (βλ. παρακάτω 2.6.), τα υπόλοιπα δεν δημοσιεύονται κάτω από κάποια ευδιάκριτη ενότητα, αλλά καλύπτουν αυτόνομα πολλές σελίδες του περιοδικού. Παρατηρούμε δε ότι όσο η κυκλοφορία και η αποδοχή διευρύνονται, τόσο πληθαίνουν τα ονόματα των δημιουργών που γράφουν στο περιοδικό. Στους συνεργάτες περιλαμβάνονται αρκετοί γνωστοί πνευματικοί άνθρωποι όπως η Δανάη Στρατηγοπούλου, Εύη Παπαδήμα, ακόμα περισσότεροι με το χαρακτηριστικό της εντοπιότητας, όπως Ακακία Κορδόση, Ελένη Χωρεάνθη, Σ. Σταυρίδης, Δημήτρης Πιστικός, Δημήτρης Καραμβάλης, Χρυσούλα Σπυρέλη, Θ. Μ. Πολίτης, Γιωργος Αναγνωστόπουλος, αλλά και νέοι που κάνουν τα πρώτα τους βήματα.

2.4.Συνεντεύξεις

Ο *Ίβυκος* φιλοξενεί συνολικά 8 συνεντεύξεις. Οι 5 από αυτές δημοσιεύονται στην εφημερίδα. Παρατηρούμε ότι στο πρωτοσέλιδο του *Ίβυκου* (που έβγαινε ως εφημερίδα έως το φύλλο 7) υπάρχει σταθερά η συνέντευξη. Η μόνη απουσία που σημειώνεται είναι στο φ.2. Έτσι λοιπόν στο φ. 1, έχουμε ανυπόγραφη συνέντευξη του ποιητή Τάκη Αντωνίου, «έναν ποιητή με δικό του αλφαβητάριο», όπως σημειώνεται χαρακτηριστικά στον υπότιτλο. Ο ποιητής απαντάει σε καίρια ερωτήματα (που του θέτει ο δημοσιογράφος), όπως τι σημαίνει γι' αυτόν ποίηση και απαντάει ότι «... (είναι) *έρωτας και θάνατος, απαρχή και τέλος όλων των ανθρώπων, βέβηλο και άγιο, δαιμονικό και θείο, κόλαση και ανतिकόλαση, γνώση και άγνοια*». Στη συνέντευξη παρεμβάλλονται μόντο που χρησιμοποιεί ο ποιητής στο έργο του και που αποτελούν τη βάση της κοσμοθεωρίας του.

Ο Αλ. Ν. Βαρόπουλος, ποιητής και στενός συνεργάτης του περιοδικού - απ' το πρώτο φύλλο κυκλοφορίας του - κρατώντας τη στήλη της βιβλιοκρισίας, παρουσιάζεται στο φ. 3-4 από τον διευθυντή-ποιητή Γιάννη Καραμητσόπουλο. Αφού έχει μιλήσει σχετικά με την ποίηση και αναλύσει το δικό του ποιητικό έργο, κλείνει λέγοντας για τον *Ίβυκο*: «*Τα μάτια*

μου πρέπει να είναι στραμμένα στο σκοπό που έταξε εξ' απαρχής, στην υπηρεσία της λογοτεχνίας και ειδικότερα του ποιητικού λόγου και στη συνεχή βελτίωσή του».

Στο φ. εφ. 5 δημοσιεύεται συνέντευξη του ποιητή Ηλία Σιμόπουλου, που επιμελείται ο ποιητής Κώστας Καρούσος. Ο Σιμόπουλος απαντάει με ενάργεια στις ερωτήσεις που έχουν σχέση με την ποίηση στη σημερινή εποχή που κυριαρχεί η τεχνολογία και καταλήγει: «*Όμως ο σύγχρονος ποιητής δεν ενδίδει. Ξέρει πως η σύγχρονη τεχνολογία μπορεί να δίνει εικόνες σημαντικές και αποκαλυπτικές, όμως δεν μπορεί με κανένα τρόπο να υποκαταστήσει το λόγο. Οι λέξεις μπορούν να κάνουν πάντα συγκλονιστικότερες αποκαλύψεις...*».

Ακολουθεί συνέντευξη του ποιητή-δοκιμιογράφου Δημήτρη Καραμβάλη στην Κατερίνα Θεοφίλη (φ. 6) και η εφημερίδα κλείνει τον κύκλο των συνεντεύξεων στο φ. 7 με τη συνέντευξη της Δανάης Στρατηγοπούλου στον Δημήτρη Πιστικό. Σπουδαία εκπρόσωπος των γραμμάτων και των τεχνών, απ' τις πιο τακτικές συνεργάτριες του *Ιβουκου*, μιλάει –εκτός των άλλων- και για το μεταφραστικό της έργο: «*Όσο για μένα μεταγλωττίζω από ισπανικά και γαλλικά και ανάποδα. Μετέφρασα Μιστράλ, Νερούδα, Κάρπεντες, Κορτάσαρ, Μάρκες, Χουλιάνου, Γκιγέν, Μπόρχες, Σουάρες κ.ά. Στα γαλλικά έχω αποδώσει περί τους 60 νέους αλλά και μερικούς από τους δόκιμους ποιητές μας...*». Οι μεταφράσεις της - κυρίως ποιημάτων της - είναι πολύ συχνές στα τεύχη του περιοδικού.

Η Δανάη Στρατηγοπούλου αξιοποίησε την πολύχρονη παραμονή της στο εξωτερικό και τις γνωριμίες της που είχε αποκτήσει. Έτσι τη βρίσκουμε στο τχ. 14, να παίρνει συνέντευξη από τον μεγάλο Ζαν-Πωλ Σαρτρ με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Μπύρα και λέξεις με τον Ζαν Πωλ Σαρτρ». Ως μότο (προμετωπίδα) της συνέντευξης είχε μερικούς στίχους από την «Ηλιοπαιδεία» του Δημήτρη Πιστικού (επιλογή για την οποία θα λειδορηθεί από συνεργάτη της τοπικής εφημερίδας «Εβδομάδα» και θα απαντήσει πολύ αιχμηρά η σύνταξη του περιοδικού).

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η συνέντευξη ήταν μία μεγάλη επιτυχία του *Ιβουκου* και της Στρατηγοπούλου. Εκεί ο μεγάλος διανοητής θα μιλήσει για τη φιλοσοφία και πώς αυτή μπορεί να επιδράσει στα άτομα και ομολογεί την πίστη του στους νέους ανθρώπους.

Ο ποιητής και διευθυντής του περιοδικού, Γιάννης Καραμητσόπουλος, στο τχ. 16-17, έχει μια εκτενή συζήτηση-συνέντευξη με τον Αργινιώτη ποιητή και στιχουργό Λευτέρη Τηλιγάδα. Μιλώντας για τη μουσική, το στίχο και το έργο του, δίνει και τον ορισμό της ποίησης: «*(Η ποίηση) είναι ένα θαύμα που συντελείται μέσα σε απλά καθημερινά πράγματα... Ποίηση δεν πρέπει να είναι ο εντυπωσιασμός του λόγου, ποίηση είναι οι μικρές λεπτομέρειες της ζωής των ανθρώπων.*».

Τελευταία συνέντευξη που συναντάμε στο περιοδικό, είναι αυτή που πραγματοποίησε η Χρ. Σπυρέλη με τον Νίκο Χαρισίου, στη Θεσσαλονίκη, ανηψιό του μεσοπολεμικού ποιητή Θανάση Κυριαζή. Ο Χαρισίου με μεγάλη προθυμία απαντάει στις ερωτήσεις που του θέτει η Σπυρέλη και αποκαλύπτει άγνωστες πτυχές της ζωής του θείου του. Και καταλήγει «*Ο Κυριαζής ήθελε να δώσει πολλά στην ποίηση. Και έδωσε...*».

Η συνέντευξη κλείνει μ' ένα ευαίσθητο και συγκινητικό σημείωμα της εγγονής του ποιητή Ιόλης Χαρατσάρη, που μέσα απ' αυτό προσπαθεί να σκιαγραφήσει τον παππού της.

Η επιλογή των προσώπων και η ποιότητα των ερωτήσεων σηματοδοτούν τις προθέσεις του περιοδικού. Επιδιώκει και μέσω των συνεντεύξεων να δώσει ώθηση στην πνευματική ζωή και διέξοδο στις απορίες των αναγνωστών του. Οι συνεντευξιαζόμενοι είναι σχεδόν όλοι ποιητές και απαντούν πρωτίστως για θέματα που ενδιαφέρουν την ποίηση. Οι συνεντεύξεις διαφοροποιούνται από τις άλλες του είδους τους και επιδιώκουν να ξεδιπλωθεί η προσωπικότητα του κάθε συνεντευξιαζόμενου.

2.5. Άλλες στήλες.

«Βιβλιοπαρουσίαση». Ο *Ιβυκος* είχε δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα στην παρουσίαση και κριτική καινούριων βιβλίων και γι' αυτό υπήρχε μόνιμη στήλη με τον τίτλο «Βιβλιοπαρουσίαση». Η εφημερίδα διέθετε την τελευταία σελίδα της, ενώ το περιοδικό κάλυπτε κάποιες σελίδες στο τέλος κάθε τεύχους. Ο Αλέξανδρος Βαρόπουλος και ο Γ. Πετρόπουλος ήταν οι κύριοι συνεργάτες στην κριτική βιβλίων. Παρατηρούμε, όμως, ότι σε κάποια τεύχη του περιοδικού - κυρίως σ' αυτά που υπήρχαν εκτενή αφιερώματα - απουσιάζει η στήλη «Βιβλιοπαρουσίαση».¹¹

«Πολιτιστική ατζέντα». Άλλη μόνιμη στήλη, παρόλο που άλλαξε τρεις (3) φορές τίτλο στην διάρκεια που ο *Ιβυκος* έβγαине ως εφημερίδα, ήταν η «πολιτιστική ατζέντα». Η στήλη ήταν ανυπόγραφη και παρουσίαζε - όπως δηλώνει και το όνομά της - την πολιτιστική κίνηση της περιοχής. Θεατρικές παραστάσεις, καινούριες εκδοτικές προσπάθειες, αναγγελίες διαλέξεων, ήταν το περιεχόμενό της. Από το φ. 1 έως το φ. 8, τυπώνονταν στη 2^η σελίδα της εφημερίδας και είχε τίτλο «Πολιτιστική ατζέντα». Στο φ. 9, είχε τίτλο «Πολιτισμός» και στο φ. εφ. 10-11, είχε τίτλο «Παρεμβάσεις». Στα επόμενα δύο τελευταία φύλλα απουσιάζει εντελώς η στήλη.

¹¹ Βλ. αφιερωματικά τεύχη παρακάτω. Αυτά είναι τα εξής: Περίοδος Β' τχ. 15 (Χειμώνας 1997) / Αφιέρωμα στον Ν.Γ. Πεντζίκη, Περίοδος Γ', τχ. 2 (20) /1998, Αφιέρωμα στον Τ. Αντωνίου. Περίοδος Γ', τχ. 4 (22)/1999, Αθ. Αφιέρωμα. στον Κυριαζή. Περίοδος Γ', τχ. 6 (24) /2000, Αφιέρωμα. στον Γ. Σεφέρη.

«Περιοδικά». Ο συνεργάτης του *Ίβυκου* που υπογράφει με τα αρχικά Κ.Α.Κ., παρουσιάζει την ύλη των καινούριων τευχών 6 σπουδαίων περιοδικών [τχ. 5 (23)]. Τα περιοδικά είναι ο *Πόρφυρας*, ο *Περίπλους*, η *Πανδώρα*, το *Εμβόλιμον*, η *Παρέμβαση* απ' την Κοζάνη και τα *Γράμματα Σπουδάματα* των καθηγητών και μαθητών του 1^{ου} Ενιαίου Λυκείου Ναυπάκτου. Είναι ιδιαίτερη χαρακτηριστική η άποψη του γράφοντος στην παρουσίαση της *Παρέμβασης* ότι πρόκειται για «ένα περιοδικό που ναι μεν εκδίδεται στην Κοζάνη, αλλά με κανένα τρόπο δεν θα το χαρακτήριζα "τοπικιστικό"». Διαπιστώνουμε δηλαδή για άλλη μια φορά τη νοοτροπία που διακατείχε τον *Ίβυκο*, την προβολή κάθε τι μεγάλου και αναγνωρισμένου αλλά και κάποιου μικρού, αλλά ποιοτικού.

«Το ΙΔΕΟ-γράφημα». Στα τελευταία τεύχη του περιοδικού, διαπιστώνουμε ότι συμμετέχουν όλο και περισσότεροι καινούριοι συνεργάτες με αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλές στήλες που είχαν όμως μικρή χρονική διάρκεια (σε ένα ή δύο τεύχη). Σ' αυτή την κατηγορία είναι η στήλη «Το ΙΔΕΟ-γράφημα» του Σπύρου Χ. Τάγκα που εμφανίζεται σε τρία τεύχη [(περ. Γ', τχ. 3 (21), περ. Γ', τχ. 4 (22), τχ. τεύχος 5 (23)].

«Κειμήλια». Μόνιμη στήλη στα πέντε πρώτα φύλλα εφημερίδας, στη 2^η σελίδα. Ο Θανάσης Μανιφάβας κάνει μια περιήγηση στην ελληνική ποίηση, όπως σημειώνει ο ίδιος. Τα «Κειμήλια» τα ξαναβρίσκουμε στα τεύχη 14 και 16-17.

Ξαναδιαβάζοντας, λοιπόν, τον *Ίβυκο* ο αναγνώστης διαπιστώνει πως στην πολυετή εκδοτική του πορεία, υπάρχουν στήλες που εμφανίζονται σε 2 ή 3 τεύχη μόνο, καθώς και βραχύβιες συνεργασίες. Αυτή η κινητικότητα αποδεικνύει τη ζωντάνια του εντύπου, το μεγάλο ενδιαφέρον πνευματικών ανθρώπων να συμμετέχουν σ' αυτό και βέβαια την ευκαιρία που έδινε ο *Ίβυκος* στον κάθε δημιουργό που ήθελε να προβάλλει τη δουλειά του. Ακόμα δηλώνει και το ελεύθερο πνεύμα που διακατέχει τη σύνταξη του περιοδικού και την αυτοδιάθεση των συνεργατών του να δώσουν το δικό τους «παρών», όταν εκείνοι ήταν έτοιμοι. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η στήλη «Ειρήσθω εν παρόδω», που εμφανίζεται μόνο μία φορά στο τχ. 16-17 (Ανοιξη-Καλοκαίρι 1997) με την υπογραφή «Έκδικος».

2.6. Αφιερωματικά τεύχη. – Η προτίμηση του *Ίβυκου* για τη λογοτεχνία του Μεσοπόλεμου.

Η λογοτεχνική παραγωγή του Μεσοπολέμου - κυρίως ποίηση και πεζογραφία - «τοποθετείται στο ιστορικά προσδιορισμένο χρονικό διάστημα από το 1922 ως το 1945, δηλαδή από την Μικρασιατική καταστροφή μέχρι το τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου»

(Τζιόβας, 2011). Τη δεκαετία του 1930 η ποίηση των συμβολιστών και των μετασυμβολιστών υποχωρεί. Η νέα ποίηση της δεκαετίας του 1930 περιέχει τα πρώτα ψήγματα της αλλαγής που θα φέρει αυτή η γενιά στην λογοτεχνία (ό.π.). Οι Έλληνες ποιητές θα επηρεαστούν έντονα από το γαλλικό κίνημα του υπερρεαλισμού ενώ αποκαλούνται και ποιητές της παραίτησης. Κύριος εκφραστής της νέας τάσης είναι ο Κ. Καρυωτάκης, ωστόσο η γενιά του '30 υπερέβη τον Καρυωτάκη, αφού πρώτα τον αφομοίωσε. Βασικοί εκπρόσωποι αυτής της γενιάς στην ποίηση είναι: Γ. Σεφέρης, Ο. Ελύτης, Α. Εμπειρίκος, Ν. Εγγονόπουλος, Γ. Ρίτσος, Ν. Βρεττάκος, Ν. Γκάτσος (ό.π.).

Καθώς ο αναγνώστης ξεφυλλίζει τα φύλλα της εφημερίδας *Ίβυκος*, διαπιστώνει ότι υπάρχουν πολλά άρθρα για μεμονωμένα έργα ποιητών του Μεσοπολέμου. Αναλυτικότερα στο φ.1 και φ. 2 της εφημερίδας υπάρχει αφιέρωμα «ποιητικής μνήμης» του Θ. Μ. Πολίτη για τον Μίνω Ζώτο (1905-1932), το οποίο συνεχίζεται στο επόμενο φύλλο της εφημερίδας. Περιέχει πολλά βιογραφικά στοιχεία του ποιητή και την εργογραφία του, ενώ ο συγγραφέας του εισάγει τον αναγνώστη στη μελαγχολία, στη διόραση για τη ζωή και για το τέλος που πλησιάζει. Στο φύλλο 2 (Δεκ. 1994, σ. 4) δημοσιεύεται μελέτη του Μιχάλη Σταφυλά για τον Σεφέρη με τίτλο «Προσεγγίζοντας κάποια μηνύματα του Σεφέρη», ενώ στο φύλλο 3-4 (Ιανουάριος – Φεβρουάριος 1995, σ. 1), δημοσιεύεται το ποίημα «Επέτειος» του Ελύτη από τη συλλογή *Προσανατολισμοί*.

Αλλά και όταν ο *Ίβυκος* εξελίσσεται σε περιοδικό, οι προτιμήσεις του για τους ποιητές του μεσοπολέμου είναι εμφανείς και πιο οργανωμένες. Συγκεκριμένα δημοσιεύονται αρκετά ποιήματα δημιουργών αυτής της περιόδου όπως: Καρυωτάκη, Χατζόπουλου, Πολυδούρη, Καβάφη, Καββαδία, Κυριαζή, Ελύτη. Γράφουν επίσης στο περιοδικό για τη ζωή και το έργο αυτών νεότεροι μελετητές μεταξύ των οποίων είναι οι εξής: Χρ. Σπυρέλη, Θ.Μ. Πολίτης, Μιχ. Σταφυλάς, Γιάννης Νεραντζής, Πάνος Καπώνης, Νίκη Κατσικάδη, Πάνος Λελοβίτης, Μάκης Γερολυμάτος, Κώστας Τριανταφυλλίδης και άλλοι. Οι μελέτες και τα άρθρα πιστοποιούν ότι αφενός πρόκειται για μια νέα ανάγνωση του έργου τους και αφετέρου αποδεικνύουν ακόμα το ενδιαφέρον των νέων μελετητών και ερευνητών για την μεσοπολεμική λογοτεχνία. Αυτές οι μικρές αναφορές είναι προπομποί των εξολοκλήρου αφιερωματικών τευχών σε λογοτέχνες του μεσοπολέμου που θα ακολουθήσουν.

2.6.1. Αφιέρωματα του *Ιβυκου* σε ποιητές του μεσοπόλεμου.

Τεύχη εν μέρει ή εξολοκλήρου αφιερωματικά είναι τα παρακάτω:

α). «Κώστας Καρυωτάκης» (*Ιβυκος*, περίοδος Γ', τεύχος 1(19), Ιούλιος - Σεπτέμβριος 1998). Ο ποιητής που «έσκυψε πολύ στο χείλος της αβύσσου», θα γράψει γι' αυτόν ο υπερρεαλιστής ποιητής Ανδρέας Εμπειρικός. Ο ποιητής του μεσοπολέμου, συνδεδεμένος άρρηκτα με την ποιήτρια Μαρία Πολυδούρη, ανήκει σε μια ιδιαίτερη γενιά ποιητών, τη γενιά του '20. Με τον ανανεωμένο του ποιητικό λόγο θα διαμορφώσει τις κατάλληλες συνθήκες για την ποιητική γενιά του '30. Η ποίησή του είναι πρωτοποριακή και αυτό είναι κυρίως το χαρακτηριστικό που τονίζει στο αυτό το αφιερωματικό τεύχος. Στο εξώφυλλο του περιοδικού, κάτω από το όνομα και τη μορφή του Καρυωτάκη, (σχέδιο με μελάνι του Παναγιώτη Νικητέα), προστίθεται κι ένας στίχος του, που συμπυκνώνει, θα λέγαμε, όλη του τη μελαγχολική και πεσιμιστική του διάθεση: «*Καθώς πηγαίνω χάμου εγώ και απάνω το φεγγάρι...*». Ο Δημ. Καραμβάλης και η Λένα Κωνσταντέλλου αναφέρονται στην απαισιοδοξία του και τις κοινωνικές συνθήκες που γιγάντωσαν τα αρνητικά συναισθήματα που τον διακατείχαν:

*Απότομα, θολώσανε τα μάτια του κι ο νους,
όμως ακόμα γράφω
(Στο βάζο ξέρω δίπλα μου δυο κρίνους φωτεινούς.
Σαν να 'χουν βγει σε τάφο).*

Ο Γιώργος Πετρόπουλος αναφέρεται σε μια άλλη πτυχή της προσωπικότητάς του που μας διαφεύγει, στον πολιτικά ευαισθητοποιημένο Καρυωτάκη και στην ποιητική του συλλογή «Ελεγεία και Σάτιρες», που έχει ξεκάθαρα πολιτική χροιά. Ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος, όσο και η Μικρασιατική Εκστρατεία, έχουν ευαισθητοποιήσει τον ποιητή και μέσα απ' τη συλλογή του είναι έντονο το αντιπολεμικό πνεύμα. Με την πάροδο του χρόνου ο Καρυωτάκης απαιτεί πλέον ταξική συνείδηση και τρία απ' τα λίγα πεζά του διακατέχονται από έντονο πολιτικό και κοινωνικό πνεύμα.

Ο Καρυωτάκης και οι υπόλοιποι ποιητές της γενιάς του '20, εκφράζουν μια καινούργια αισθητική, τονίζουν τη ματαιότητα του κόσμου και εκφράζουν έντονα τάσεις φυγής. Ο Καρυωτάκης είναι ευαίσθητος, στην ποίησή του κυριαρχεί το αίσθημα του αδιεξόδου, του ανεκπλήρωτου, της φθοράς, της αδυναμίας επικοινωνίας με την κοινωνική

πραγματικότητα. Βασικό χαρακτηριστικό της γενιάς του '20 είναι η ανανεωτική τους τάση και η ρήξη τους με τις παραδοσιακές μορφές του παρελθόντος.

β). «Αθανάσιος Κυριαζής». (*Ιβνκος*, περίοδος Γ', τεύχος 4 (22), Απρίλιος – Ιούνιος 1999).

Πρόκειται για ένα εκτενές αφιέρωμα – ίσως το μεγαλύτερο σε έκταση – για τον ποιητή του μεσοπολέμου που επιμελήθηκε η Χρ. Σπυρέλη. Το αφιέρωμα ανοίγει με το «Χρονολόγιο του Κυριαζή», συντάκτης του οποίου είναι ο διευθυντής του περιοδικού Γιάννης Καραμητσόπουλος, και ακολουθούν σημαντικά άρθρα για τη ζωή και το έργο του.

Όλοι οι αρθρογράφοι «στέκονται» στις δυσκολίες που αντιμετώπισε από τα πρώτα χρόνια της ζωής του, εξαιτίας της φτώχειας και της ορφάνιας. Μορφή ξεχωριστή στη ζωή και στο έργο του η Μάνα του, πραγματική ηρωίδα που καταφέρνει να μεγαλώσει με αξιοπρέπεια τα τρία της παιδιά. Τελειώνει το σχολείο στο Μεσολόγγι και όπως ομολογεί: *«Το Μεσολόγγι μού γίνεται η αποκάλυψη μιας νέας ζωής. Ζω το όνειρο».*

Της Μοναξιάς μπιστεύτηκα· της πολιτείας ποτέ μου.

Μέσα στη νύχτα, που περνώ με του ασκητή το ράσο,

ένα τραγούδι γύρευα, μου τόδωκες Χριστέ μου;

Αι, φτάνει αυτό τα βάσανα του κόσμου να περάσω.

(Ζωή και Μοίρα, III)

Ο Χαράλαμπος Καραόγλου γράφει για τα «Νέα Γράμματα», το μηνιαίο λογοτεχνικό περιοδικό, το οποίο εκδίδει και διευθύνει ο Κυριαζής το 1924. Συνεργάτες του ήταν πολλοί γνωστοί πνευματικοί άνθρωποι της εποχής του (Τ. Άγρας, Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, Πέτρος Χάρης, Δημοσθένης Βουτυράς κ.ά.) που εκτός από τη νεοελληνική λογοτεχνία, δείχνουν την προτίμησή τους και προς την ξένη λογοτεχνία και ειδικά τη γαλλική.

Ο Δημήτρης Παπαδόπουλος κάνει αναφορά στις αυτοτελείς εκδόσεις του ποιητή από το 1920-1950, δεκατρείς (13) τον αριθμό. Ο Θεσσαλονικιός συγγραφέας Ντίνος Χριστιανόπουλος με το γνωστό του ύφος, μας «χαρίζει» δύο περιστατικά με τον Κυριαζή, ενώ ο Θ.Μ. Πολίτης στο δικό του άρθρο παρουσιάζει βιογραφικά στοιχεία, αλλά και την ποιητική διαδρομή του ποιητή. Στο αφιέρωμα ξεχωρίζει, επίσης, η μελέτη της Χρυσούλας Σπυρέλη για την κριτική του Γάλλου Νεοελληνιστή Λουί Ρουσσέλ, σχετικά με το έργο του Θανάση Κυριαζή, και ακολουθούν μεταφρασμένα από τη Μαρία Δ. Σιαδήμα κείμενα του Ρουσσέλ. Το αφιερωματικό τεύχος κλείνει με ένα κείμενο – έκπληξη του ποιητή Γιάννη Υφαντή.

Θα ήταν ανολοκλήρωτη η παρουσίαση του Κυριαζή στον *Ιβυκο*, αν δεν αναφέραμε πάλι τη συνέντευξη που δημοσιεύτηκε σε προηγούμενο τεύχος, με τίτλο «Θανάσης Κυριαζής: Ένας Ρουμελιώτης ποιητής στη Θεσσαλονίκη» (Περίοδος Γ, τεύχος 1, Ιούλιος – Σεπτέμβριος 1998). Την παραχώρησε ο ανιψιός του Κυριαζή Νίκος Χαρισίου στη Χρ. Σπυρέλη, αφού το έργο του ποιητή Κυριαζή ήταν το θέμα της διδακτορικής της διατριβής. Ο Νίκος Χαρισίου αναφέρεται σε περιστατικά της οικογενειακής του ζωής με τον ποιητή, στις όμορφες στιγμές που πέρασαν και κλείνει λέγοντας γι' αυτόν: *«Πέθανε 63 χρόνων. Ήταν ένας δίκαιος ολοκληρωμένος άνθρωπος με ήθος και πνευματικότητα. Είναι ένας φοβερός ερωτικός ποιητής»*. Συνοψίζοντας θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο Αθανάσιος Κυριαζής αποτελεί μια ξεχωριστή και ενδιαφέρουσα περίπτωση ανάμεσα στους ποιητές του Μεσοπολέμου. Μένει ως το τέλος πιστός στους παραδοσιακούς δρόμους της ποίησής του και δεν επηρεάζεται από το «νέο» που κομίζει στην ποίηση η γενιά του '30.

γ). **«Νίκος Καββαδίας»** (*Ιβυκος* περίοδος Γ', τεύχος 3, Ιανουάριος – Μάρτιος 1999). Σελίδες αφιερωμένες στον ποιητή του λεγόμενου ήσσοнос τόνου και της καθαρής γραφής, τον «Κόλια» ή τον «Μαραμπού» των ελληνικών γραμμάτων, απευθύνονται στους αναγνώστες του περιοδικού για να γνωρίσουν καλύτερα τον ποιητή - ασυρματιστή που ταξίδεψε σε όλο τον κόσμο και πέθανε σε ηλικία 65 ετών στον Πειραιά.

*Θα μείνω πάντα ιδανικός και ανάξιος εραστής
των μακρινών ταξιδιών και των γαλάζιων πόντων,
και θα πεθάνω μια βραδιά σαν όλες τις βραδιές,
χωρίς να σχίσω τη θολή γραμμή των οριζόντων...*

Ο Θ.Μ. Πολίτης, σταθερός συνεργάτης του περιοδικού, στο άρθρο του με τίτλο «Μαραμπού – Ένα σκιαγραφικό και κριτικό κείμενο», παρουσιάζει εκτενώς τρεις ποιητικές του συλλογές («Μαραμπού», «Πούσι» και «Τραβέρσο») και προσπαθεί να μας μεταδώσει τη διαφορετική αίσθηση που μας αφήνει η κάθε μια απ' αυτές.

Στη συνέχεια ο Γιώργος Πετρόπουλος αναφέρεται στον ερωτικό Καββαδία και το ρόλο που έπαιξαν οι γυναίκες και ο έρωτας στη ζωή αυτού του ιδιαίτερου ποιητή. Το περιεχόμενο του τρίτου άρθρου του αφιερώματος, κρύβει μια έκπληξη. Ο Δημ. Καραμβάλης παρουσιάζει δυο μικρά κείμενα που αναφέρονται όχι στο ναυτικό Καββαδία αλλά στον πολεμιστή Καββαδία. Πρόκειται για κείμενα των εκδόσεων «Άγρα», με τίτλους «Του

πολέμου» και «Στο άλογό μου» και είναι η μνήμη του ποιητή και πεζογράφου από τη συμμετοχή του στον πόλεμο του '40.

Ο Καββαδίας είχε τη μεγάλη τύχη τα έργα του να μελοποιηθούν από διάφορους αξιόλογους συνθέτες, να φτάσουν και να αγαπηθούν από πολυπληθές κοινό. Η πιο γνωστή δουλειά είναι του Θάνου Μικρούτσικου και ο θρυλικός πια δίσκος «Ο Σταυρός του Νότου».

δ). «Ν. Γ. Πεντζίκης» (*Ιβυκος* περίοδος Β', τεύχος 15, χειμώνας 1997). Το αφιερωματικό τεύχος είναι ένα εκτενές αφιέρωμα που στοχεύει να παρουσιαστεί το έργο του και να γραφούν νέες κριτικές. Επιμελητής του αφιερώματος είναι ο Δημήτρης Πιστικός. Στον επίλογο της εισαγωγής του ο επιμελητής αναφέρει ότι πρόθεσή του ήταν το αφιέρωμα να περιέχει κριτικά κείμενα συγγραφέων αιτωλικής καταγωγής.

Το αφιέρωμα αρχίζει με τρία ποιήματα του Ν.Γ. Πεντζίκη από τη συλλογή «Παλαιοντολογικά» και συνεχίζει με το Χρονολόγιο του Ν.Γ. Πεντζίκη, που γράφει ο Γιάννης Καραμητσόπουλος. Ο Τάκης Αντωνίου στη συνέχεια αναφέρεται στον «Μαΐστορα μιας άλλης εποχής», ενώ ο Δημ. Γιάκος γράφει για τον «αδικημένο» Πεντζίκη σχετικά με την αποτίμηση του ποιητικού του έργου. Η Βησσαρία Ζορμπά – Ραμμοπούλου στέκεται στα σημεία εκείνα της γραφής του που ίσως ξενίζουν ή ακόμα κάνουν να αναρωτηθεί ο αναγνώστης που δεν έχει εντυπώσει στην ποίησή του.

Όλοι οι αρθρογράφοι του αφιερώματος, ανάμεσά τους η Χρ. Σπυρέλη, η Βαΐα Σπυρέλη, ο Θ.Μ. Πολίτης, ο Μιχάλης Σταφυλάς, η Ελένη Χωρεάνθη τονίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του πολύμορφου έργου του, όπως είναι η θεματική του που πηγάζει από ιστορικές, λογοτεχνικές, γεωγραφικές ή θρησκευτικές – κυρίως – αναφορές, η χρήση του εσωτερικού μονολόγου, η θρησκευτική του προσήλωση και η λατρεία που είχε για την πόλη του, τη Θεσσαλονίκη.

Ο Ν. Γ. Πεντζίκης ήταν ένα «απέραντο θησαυροφυλάκιο» φιλοσοφικών, επιστημονικών, λαογραφικών, μυθολογικών και λογοτεχνικών γνώσεων. Είναι λοιπόν φυσικό απ' αυτή τη θαυμαστή γνωσεοθήκη να εκπορεύονται και τα γραφόμενά του», αναφέρει η Χρ. Σπυρέλη στο άρθρο της για τον ποιητή και μ' αυτή τη φράση περιγράφει το εύρος των γνώσεων και των ενασχολήσεων του ποιητή.

ε) «Γιώργος Σεφέρης» (*Ιβυκος* περίοδος Γ', τεύχος 6/24, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2000). Το τεύχος είναι εξολοκλήρου αφιερωμένο στον τιμώμενο νομπελίστα ποιητή. Τα κείμενα του αφιερώματος προέρχονται από το Συμπόσιο που πραγματοποιήθηκε στις 16-17 Σεπτεμβρίου 2000, στην «Βίλα Γαλήνη» της νήσου Πόρος. Διοργανωτές: ο Όμιλος Ουνέσκο Πειραιώς και Νήσων (Πρόεδρος Γιάννης Μαρωνίτης) σε συνεργασία με τον Δήμο Πόρου (Δήμαρχος:

Σπύρος Σπυρίδων). Εκτός από τις εισηγήσεις, ακολούθησε και μουσική βραδιά με ποιήματα μελοποιημένα του Γιώργου Σεφέρη (Τραγουδί: Λήδα Χαλκιαδάκη, κόρη της Δανάης Στρατηγοπούλου. Πιάνο: Γιώργος Σαλβάνος).

Όπως αναφέρει ο επιμελητής του αφιερώματος *«Αποφασίσαμε λοιπόν με τον διευθυντή του Γιάννη Καραμητσόπουλο, αντί του τυπικού και άψυχου αφιερώματος να δημιουργήσουμε ένα ζωντανό αφιέρωμα που θα περιλαμβάνει όλες τις εργασίες ενός Συμποσίου για τον ποιητή...»*.

Σύμφωνα με τον ίδιο, το Συμπόσιο είχε μεγάλη επιτυχία, αφού και τα δύο μέρη τα παρακολούθησαν πάρα πολλοί άνθρωποι, με μεγάλο ενδιαφέρον για το έργο του ποιητή. Ο επιμελητής δεν ξεχνάει να ευχαριστήσει τον κ. Ζάννο, ανηψιό της Μαρώς Σεφέρη, για την παραχώρηση του εξωτερικού χώρου της βίλας ΓΑΛΗΝΗ, αλλά και να μας εκφράσει την ιδιαίτερη τιμή που ένιωσε φιλοξενούμενος σε αυτή, στην οποία είχε φιλοξενηθεί πολλές φορές και ο ίδιος ο Σεφέρης. Το σημείωμα του επιμελητή κλείνει με τις ευχαριστίες του προς την Λιάνα Σακελλίου, καθηγήτρια πανεπιστημίου, για την αμέριστη βοήθειά της στην επιτυχή έκβαση του Συμποσίου.

Πριν την εναρκτήρια συνεδρία υπάρχουν οι προσφωνήσεις των Σπ. Σπυρίδωνος, του Γιάννη Μαρωνίτη, καθώς και του Δημήτρη Πιστικού, υπεύθυνου για το λογοτεχνικό μέρος του Συμποσίου. Ομιλητές της Α΄ και Β΄ Συνεδρίασης (πρόεδροι Λιάννα Σακελλίου – Γιάννης Παπαδόπουλος) ήταν οι πανεπιστημιακοί Μαρίκα Θωμαδάκη, Ξενοφών Κοκόλης, ο συγγραφέας Θ. Μ. Πολίτης, ο πεζογράφος Χρήστος Κορέλας, ο ποιητής Δ. Καραμβάλης και η ποιήτρια και τραγουδοποιός Λήδα Χαλκιαδάκη, οι οποίοι φώτισαν ολόπλευρα το έργο του ποιητή και ανέδειξαν κάθε πλευρά του ανθρώπου Γιώργου Σεφέρη.

Το βράδυ της ίδιας μέρας, πραγματοποιήθηκε μουσική βραδιά στην οποία «διάβασε ποίηση του Γ. Σεφέρη και ερμήνευσε η Λήδα Χαλκιαδάκη. Τη συνόδευσε στο πιάνο ο Γιώργος Σαλβάνος στον εξωτερικό χώρο της βίλας ΓΑΛΗΝΗ, εκεί όπου «έζησε, ενεπνεύσθη και ερωτεύτηκε ο ποιητής».

Την Κυριακή 17-9-2000 πραγματοποιήθηκε η Γ΄ και Δ΄ Συνεδρία του Συμποσίου με προέδρους τους Ξ. Κοκόλη και τη Μαρίκα Θωμαδάκη. Εισηγητές ήταν οι πανεπιστημιακοί Λιάνα Σακελλίου και Γ. Παπαδόπουλος, ο συγγραφέας Σπ. Ροζάνης, η ιστορικός Αρχ. Παπαδοπούλου και οι ποιητές Ελένη Χωρεάνθη, Γιώργος Πετρόπουλος, Δημήτρης Πιστικός.

Το αφιέρωμα κλείνει με το «Χρονολόγιο του Γιώργου Σεφέρη» που υπογράφει ο ποιητής και διευθυντής του *Ίβυκου* Γιάννης Καραμητσόπουλος. Στο αφιερωματικό αυτό τεύχος, υπάρχουν πολλές φωτογραφίες από διάφορες φάσεις της ζωής του Σεφέρη, καθώς

και με την αγαπημένη του Μαρώ, μια επιστολή του Σεφέρη προς τον Τίτο Μαλάνο, ένα χαρακτηριστικό του Τάσσου με τίτλο «Γιώργος Σεφέρης» και ένα του Γράββαλου, χειρόγραφο του ποιητή, εξώφυλλα ποιητικών του συλλογών, καθώς και ένα σκίτσο του ίδιου του Σεφέρη. Είναι δηλαδή ένα τεύχος που πασχίζει - και το καταφέρνει - να παρουσιάσει ένα ολοκληρωμένο αφιέρωμα στον Νομπελίστα ποιητή.

Όλοι οι συγγραφείς των άρθρων είναι σύγχρονοι, άνθρωποι που ακούραστα συνεισέφεραν και συνεισφέρουν στο πνευματικό γίγνεσθαι του τόπου μας, τα κείμενά τους είναι πρωτότυπα, γραμμένα για τον *Ιβυκο*, όλα δε εκφράζουν τον τρόπο που προσλαμβάνεται από τους σύγχρονους κριτικούς η ποιητική συγκομιδή στα τέλη του 20^{ου} αιώνα (Λαναρά, 2018).

2.6.2. Αφιέρωμα σε έναν μεταπολεμικό ποιητή.

Στην Γ' περίοδο, τχ. 2 (Σεπτέμβριος-Δεκέμβριος 1998), διαβάζουμε ένα εκτενές αφιέρωμα στον Τάκη Αντωνίου (1932-2005), μια ξεχωριστή περίπτωση στη νεοελληνική ποίηση και στο δοκίμιο. «Έντελώς πρωτότυπος και πολυγραφοτάτος ποιητής αλλά και αξιόλογος δοκιμιογράφος...», όπως αναφέρει στο σημείωμά του ο επιμελητής του αφιερωματικού τεύχους Δημήτρης Πιστικός. Εκτός από το «Χρονολόγιο», που το επιμελείται ο Γεώργιος Καραμητσόπουλος, πλήθος επωνύμων γράφουν γι' αυτόν τον ιδιαίτερο Αιτωλό δημιουργό. Μίνως Βολανάκης, Έκτωρ Κακναβάτος, Διονύσης Καρατζάς, Αριστοτέλης Νικολαΐδης, Δανάη Στρατηγοπούλου είναι μερικοί απ' τους πιο γνωστούς πνευματικούς ανθρώπους της εποχής τους που καταθέτουν τη δική τους άποψη για τον ποιητή.

Ο Τάκης Αντωνίου γεννήθηκε στο Αγρίνιο το 1932. Παιδί πολύτεκνης οικογένειας γνώρισε πολύ καλά τη στέρηση και την ανέχεια: «*Ξεπόρτισα μεσονύχτι / απ' τη γαστέρα σου. / Η σάρκα σου / εμύριζε ακόμα αιχμαλωσία / Ο χρόνος έσταζε νεκρός / απ' το στόμα μου*». Σπούδασε Θεολογία στην Αθήνα - ενώ είχε επιτύχει στη Νομική και στη Φιλοσοφική - και το 1959 μεταβαίνει στη Γερμανία για μεταπτυχιακές σπουδές στη Φιλοσοφική Σχολή του πανεπιστημίου του Μονάχου. Εκεί εντάσσεται στον κύκλο γνωστών πανεπιστημιακών, όπως του Καρλ Γιάσπερς. Όταν επιστρέφει στην Ελλάδα (1962) ασχολείται με διάφορα επαγγέλματα, ώσπου το 1969 ιδρύει τον πετυχημένο ταξιδιωτικό οργανισμό με το όνομα «PLOTIN TRAVEL», ως φόρο τιμής στον Πλωτίνιο, τον αγαπημένο του νεοπλατωνικό φιλόσοφο. Εμφανίζεται και καθιερώνεται ως ποιητής με την ποιητική συλλογή «*Εν αρχή ην το μηδέν*» (1976). Από το 1983 έως το 1987 κυκλοφόρησε το λογοτεχνικό περιοδικό «*Δώμα*» και από το 1986 μέχρι το 1988 την εβδομαδιαία πολιτική εφημερίδα «*Εβδόμη*». Εξέδωσε αρκετές ποιητικές συλλογές που μεταφράστηκαν στα αγγλικά, γερμανικά,

πολωνικά, σουηδικά, γαλλικά, ολλανδικά, ιταλικά, ρουμανικά, ισπανικά.¹² Στην ποίησή του αναφέρονται ως έννοιες αξεδιάλυτες η ζωή και ο θάνατος, η νοσταλγία της χαμένης του εφηβείας, καθώς και μεταφυσικές αναζητήσεις. Η καθημερινή πραγματικότητα και διάφορα κοινωνικά θέματα επίσης τον απασχολούν. Ο λόγος του είναι αιχμηρός και ευθύς που συμπυκνώνει όμως μέσα σε λίγες λέξεις πολύ βαθιά νοήματα.

«Επιγράμματα» (απόσπασμα)

«...Άγγελος σκοτεινός
κρατάει το χέρι μου
Δανείζουν το στόμα μου
στην αρετή του.
Τη μια μου ψυχή
την παίρνω απ' τη σάρκα μου
Οι άλλες μου δυό
μυρίζουν χόμα...»

Ο πατρινός ποιητής Διονύσης Καρατζάς περιγράφει με τον καλύτερο τρόπο τον αιρετικό, ευφυή ποιητή Τάκη Αντωνίου. *«Τα ποιήματα του Τάκη Αντωνίου με ξεσηκώνουν. Γιατί ο Αντωνίου είναι ώριμα ορμητικός και στέρα τραχύς, όπως τον έμαθαν η πατρίδα του, το Αγρίνιο, και οι σπουδές του στη Θεολογία και τη Φιλοσοφία. Είναι λιτός, δυναμικός, μα και ευαίσθητος` ξέρει να σαρκάζει, να πονάει, να χαίρεται αντρίκια».*

Το 1992 ο Αγρινιώτης μουσουργός Δημ. Παπαποστόλου συνέθεσε το συμφωνικό έργο «Εις κεκοιμημένους», ένα ρέκβιεμ με κείμενα από την ομώνυμη ποιητική συλλογή. Τον Δεκέμβριο του 1986 το ΔΗΠΕΘΕ Αγρινίου οργανώνει τιμητική εκδήλωση για τη δεκάχρονη παρουσία του ποιητή στα Ελληνικά Γράμματα με κεντρικό ομιλητή τον Θ. Μ. Πολίτη.

---

¹² Από το 1976 και ως το 1994 είχαν εκδοθεί οι ακόλουθες ποιητικές συλλογές: *En αρχήν ην το μηδέν* (1976). *Κύκλος θανάτου και γένεσης* (1977). *Επανάσταση των νεκρών* (1978). *Η συντέλεια* (1981). *Επιγράμματα* (1983). *Δόκτωρ Βλαχούστους* (1986). *Εις κεκοιμημένους* (1991). *Έως υπάρχω* (1982). *Χερουβικά στον έρωτα* (1994).

2.6.3. Τιμητικά Αφιέρωματα «ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ»

Στις σελίδες του *Ίβυκου* βρίσκουμε και τέσσερα τιμητικά αφιέρωματα «ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ», δηλαδή δημιουργών (ποιητών) που «έφυγαν» πολύ νωρίς απ' τη ζωή.

A. Στο τχ. 18 (Οκτώβριος-Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1997), σε επιμέλεια Αλέξανδρου Νικ. Βαρόπουλου, βρίσκουμε «αφιέρωμα μνήμης» για την ποιήτρια Αγαθή Μάρκου.

Η ποιήτρια γεννήθηκε στην Ματαράγκα Αργινίου και σπούδασε παιδαγωγικά στη Ζωσιμαία Ακαδημία Ιωαννίνων. Δίδαξε σε σχολεία του Μεσολογγίου και του Αργινίου. Εξέδωσε την πρώτη της ποιητική συλλογή το 1992 με τον τίτλο «Μοναξιά». Το 1995 ακολουθεί η δεύτερη με τον τίτλο «Αργά...». Έργα της δημοσιεύτηκαν στη *Ρίζα Αργινιωτών*, στο *Νουμά*, στο *Εμβόλιμον*, στον *Ίβυκο* και σε άλλα έντυπα. Το έργο της έχει καταχωρηθεί στην *Ανθολογία Αιτωλοακαρνανικής Λογοτεχνίας* (τχ. 18-19) του περιοδικού *Εμβόλιμον*. Πέθανε το 1997 σε ηλικία 57 ετών.

B. Στο τχ. 3 (21), (Ιανουάριος – Μάρτιος 1999), το τιμητικό αφιέρωμα «ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ», αναφέρεται σε δύο νέους ποιητές - που αν κι έχασαν τη ζωή τους πολύ νέοι και οι δυο σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα, την ίδια χρονιά - άφησαν το αποτύπωμά τους στο ποιητικό γίγνεσθαι της πόλης τους. Ο ένας είναι ο Γιάννης Ιωακείμ, ο οποίος γεννήθηκε το 1966 στον Άγιο Κωνσταντίνο Αργινίου. Άρχισε να φοιτά στο ΤΕΙ Διακοσμητικής στην Αθήνα, χωρίς ποτέ να τελειώσει τις σπουδές του. Ασχολήθηκε επαγγελματικά με τη διαφήμιση. Έγραψε ποιήματα και πεζά, ενώ το συνολικό του έργο είναι ανέκδοτο. Σκοτώθηκε σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα το 1998. Οι παρακάτω στίχοι είναι από την ανέκδοτη ποιητική συλλογή «Της ζωής μας το καράβι».

Εγώ

Είμαι εγώ ένα μικρό κι αδύναμο Όχι,

ένα ψαράκι πιασμένο στη μεγάλη απόχρη.

Εγώ, ένα ταπεινό, ίσως και πουλημένο Ναι,

Προσωπικότητα χαμένη σε κάποιο καφενέ.

Γ. Ο άλλος ποιητής είναι ο Βασίλης Σπυρέλης από τον Άγιο Βλάση Αιτωλοακαρνανίας. Γεννήθηκε το 1959 και έχασε τη ζωή του σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα το 1998. Σπούδασε Νοσηλευτική στο ΤΕΙ Αθήνας. Από τα μαθητικά και νεανικά του χρόνια έγραφε και

διακρίθηκε πολλές φορές για το έργο του. Δεν επεδίωξε ποτέ να εκδώσει, παρότι άφησε πλούσιο λογοτεχνικό και ποιητικό έργο. Τα ποιήματα που αναφέρονται προέρχονται από την ανέκδοτη ποιητική του συλλογή «Γαλάζιος Πάγος» (με την επισήμανση ότι θα εκδοθούν σύντομα απ' τον *Ιβυκο*, όπως και εκδόθηκαν). Δημοσιεύουμε ενδεικτικά ένα από τα ποιήματα της συλλογής:

ΠΟΥΛΙ ΤΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ

Περίμενε στην άκρη του κόσμου
 ένα φαντασμαγορικό πουλί
 για να τον σηκώσει ψηλά
 και να τον σώσει
 και στη συνέχεια έλεγε
 πως η ζωή είναι σύντομη
 για να τη ζήσεις
 κι όλο περίμενε αυτό το πουλί
 με τα μεγάλα δυνατά φτερά.

Δ. Στο τχ. 5 (23) μνημονεύεται ο ποιητής Βασίλης Κουρής (1972-1994).

Ο Βασίλης Κουρής γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε στη Νομική Σχολή Αθηνών, έκανε σπουδές πιάνου και μελετούσε αρχαίους κλασσικούς συγγραφείς. Από τα μαθητικά του χρόνια δημοσιεύει ποιήματα και νουβέλες σε διάφορα περιοδικά (μεταξύ αυτών και στη *Νέα Εστία*), καθώς άρθρα και δοκίμια κοινωνικού και πολιτικού περιεχομένου (αρκετά δημοσιεύονται στον *Οικονομικό Ταχυδρόμο*, τα οποία προκαλούν εξαιρετική εντύπωση). Το 1993 κυκλοφορεί την πρώτη του ποιητική συλλογή με τίτλο «Ελληνικός Εσπερινός» (εκδ. «ΠΙΤΣΙΛΟΣ») και το 1996 –μεταθανάτια- δεύτερη συλλογή του αποτελούμενη από 56 ποιήματα με τον ίδιο τίτλο της πρώτης συλλογής. Βραβεύτηκε σε τρεις πανελλήνιους Λογοτεχνικούς Διαγωνισμούς. Πέθανε στις 22/01/1994, σε ηλικία μόλις 22 ετών.

ΠΡΟΦΗΤΙΚΟΣ

Σβηστά τα τόξα στ' άδυτο.
 Το σιωπητήριο απλώθηκε τριγύρω.
 Αμήν λέγω υμίν, θα έρθει μια μέρα
 που στην πέτρα θα χαράξουμε:

«Ενθάδε κείται η ψυχή μας»
(απόσπασμα)

2.6.4.Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας, είμαστε σε θέση να διαβεβαιώσουμε πως ο *Ιβυκος* αποτέλεσε ένα αξιόλογο λογοτεχνικό περιοδικό, με σαφή προσανατολισμό στην ποίηση. Στα έξι έτη έκδοσής του, πλήθος ποιητών, Ελλήνων και ξένων, αναγνωρισμένων ή μη, φιλοξενήθηκαν στις σελίδες του. Κάποιοι πρωτοεμφανιζόμενοι εξελίχθηκαν τα επόμενα χρόνια σε προσωπικότητες στο χώρο των γραμμάτων. Η ύλη του χαρακτηρίζεται από ποικιλομορφία και έτσι μπορεί και απευθύνεται σε μεγάλο εύρος αναγνωστών. Οι σελίδες του είναι αφιερωμένες, κυρίως, στην ποίηση, αλλά δεν απουσιάζουν δοκίμια, μελέτες, κριτικές, βιβλιοκρισίες και μεταφράσεις.

Το περιοδικό –απ’ τη γένεσή του- στήριζαν δύο ξεχωριστές προσωπικότητες του Αγρινίου. Είναι γεγονός ότι ο *Ιβυκος* του νεαρού Γιάννη Καραμητσόπουλου και του αδελφού του Γιώργου Καραμητσόπουλου, αφενός άφησε το δικό του στίγμα στο χώρο των τοπικών λογοτεχνικών περιοδικών και μέσα απ’ τις σελίδες του ξεχώρισαν σπουδαίοι τοπικοί λογοτέχνες και ποιητές, αφετέρου ξεπέρασε τα ασφυκτικά όρια της εντοπιότητας και καθιερώθηκε ως ένα γνωστό και αξιόλογο λογοτεχνικό περιοδικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.

3.1. Ευρετηρίαση συνεργατών του *Ίβουκου* (σελ. 53)

3.1.1. Συνεργάτες κατά φύλλο και τεύχος (1994-2000).

<u>Όνομα</u>	<u>Τεύχη που συνεργάστηκε</u>	<u>Σύνολο συνεργασιών</u>
		1
Appolinaire G.	τχ. 5 (μτφ. Αντώνης Αντωνάκος)	1
Baudelaire Ch.	φ. εφ. 9 (μτφ. Χαρά Πολίτη)	1
Brodsky Joseph	τχ.5 (απόδ. Δημήτρης Τσινικόπουλος)	1
Heany M.	τχ. 14 (μτφ. Μπάμπης Μαραβέλιας)	1
Thomas R. S.	τχ. 18 (μτφ. Ντον Σκοφιλντ-Χαρίτα Παπαζαχαρίου)	1
Turkay Osman	φ. εφ. 8 (μτφ. Δημήτρης Κουλεντιανός)	1
Αθανασίου Κατερίνα	φ. εφ. 3-4	1
Αλεξάκης Ορέστης	φ. εφ. 10-11	1
Αλεξίου Ιγνάτιος	τχ. 1	1
Αλπέντζος Γαβριήλ	τχ. 1, 5	2
Αναγνωστάκη-Τζαβάρια Ελευθερία	φ. εφ. 3-4 & τχ. 18	2
Αναγνωστόπουλος Γιώργος	φ. εφ. 3-4 & τχ..1	2
Αναγνωστόπουλος Χρήστος	φ. εφ. 6	1
Αναστασιάδης Παντελής	τχ. 4	1
Ανδρικόπουλος Γιάννης	φ. εφ. 2 , φ. εφ. 5 , φ .εφ. 8 & τχ. 1, τχ. 16-17	1
Ανθήλης Τάκης	φ. εφ. 6	1

Αντωνάκος Αντώνης	τχ. 5	1
Αντωνίου Θόδωρος	τχ. 2	1
Αντωνίου Τάκης	φ. εφ. 2, 5, 7, 10-11 & τχ. 15, 16-17	6
Ανωβολιώτης Γιώργος	τχ. 14	1
Αργυρίου Θανάσης	φ. εφ. 6	1
Αρκάδη Στέλλα	τχ. 1	1
Αρνοκούρου-Κερεσσετζή Β.	τχ. 14	1
Αρτέμης Ανδρέας	φ. εφ. 10-11	1
Βαλέτας Γιώργος	τχ. 2	1
Βαρβιτσιώτης Τάκης	τχ. 14	1
Βαρόπουλος Αλέξανδρος	φ. εφ. 1, 2, 3-4, 5, 6, 8, 9, 10-11, 12, 13 & τχ. 14, 16-17, 18, 1, 3, 5	16
Βλασοπούλου-Κιτσάκη Φρόσω	φ. εφ. 2, 5, 7, 9, 10-11, 13 & τχ. 16-17. 1, 2	9
Βλάχος Γιώργος	τχ. 14	1
Βόκοβιτς Νίκος	φ. εφ. 9	1
Βολανάκης Μίνως	τχ. 2	1
Βουτσικάκης Θεόδωρος	φ. εφ. 3-4	1
Βουτσινάς Σπύρος	τχ. 14, τχ. 18	1
Γερολυμάτος Μάκης	φ. εφ. 12	1
Γέροντας Δημ.	τχ. 4	1
Γιάκος Δ.	φ. εφ. 8 & τχ. 15, 5	2
Γιοβάννα	τχ. 14	1
Γκαϊτατζή Ελ.	τχ. 5	1
Γουβέλης Μάκης	φ. εφ. 10-11	1
Γρίβας Στάθης	τχ. 14	1
Δημητριάδης Δημήτρης	φ. εφ. 3-4, 10-11, 7, & τχ. 14, τχ. 16-17, τχ. 18	2
Δίλμποης Γεώργης	τχ. 2	1
Ελύτης Οδυσσέας	φ. εφ. 3-4	1

Ζορμπά Ραμμοπούλου	φ. εφ. 5, 9, & τ. 15, 3	4
Βησσαρία		
Ηλιόπουλος Βασίλης	φ. εφ. 10-11	1
Ηλιοπούλου-Ζαχαροπούλου	φ. εφ. 5, 7, 12	3
Ελένη		
Θεοφίλη Κατερίνα	φ. εφ. 6, 10-11	1
Θωμαδάκη Μαρίκα	τχ. 2, τχ. 24	1
Ιωακείμ Γιάννης	τχ. 3	1
Ιωαννίδης Κώστας	φ. εφ. 10-11 & τχ. 16-17	1
Κ.Α.Κ.	τχ. 5	1
Κακαβελάκης Δημ.	τχ. 2	1
Κακαβιάς Κώστας	τχ. 1	1
Κακναβάτος Έκτωρ	τχ. 2	1
Καλαμαρά Μαριάννα	φ. εφ. 1	1
Καπώνη Βαρβάρα	τχ. 5	1
Καπώνης Πάνος	φ. εφ. 3-4, 7	1
Καραβίδας Γιάννης	φ. εφ. 10-11 & τχ. 1	1
Καραμβάλη-Βλάχου	φ. εφ. 3-4, 10-11	2
Μαριάννα		
Καραμβάλης Δημήτρης	φ. εφ. 3-4 10-11 & τχ. 15, 16-17, 18, 1, 3, 4, 5, 24	11
Καραμητσόπουλος Γιάννης.	φ. εφ. 3-4, 13 & τχ.14, 15, 16-17, 2, 3, 4, 5, 24	10
Καράογλου Χαράλαμπος	τ. 4	1
Καρατζάς Διονύσης	τ. 2	1
Καρούσος Κώστας	φ. εφ. 1, 2, 3-4, 5, 6, 8, 9	7
Κάρτερ Γιώργος	φ. εφ. 5, 9	2
Καρύτσας Ιωάννης	φ. εφ. 7	1
Καρυωτάκης Κώστας	τχ. 1	1
Κασβίκη Καλλιόπη	τχ. 14	1
Κατσιγιάννης Χριστος	τχ. 14	1

Κατσιακάδη Νίκη Μ.	φ. εφ. 3-4, 6, 3, 5, 10-11	5
Κατσουλού Μαντώ	φ. εφ. 5, 9, 10-11, 13	4
Καπετανάκη Βενετη	φ. εφ. 6	1
Κλαμπανιστή Φρόσω	φ. εφ. 3-4, 8, 12 & τχ. 15, 1, 3	6
Κόκκινου Αναστασία	φ. εφ. 6	1
Κοκόλης Ξενοφών	τχ.24	1
Κονταξής Κώστας	τχ.1	1
Κορδόση Ακακία	φ. εφ. 5, 7, 9	3
Κορέλας Χρήστος	τχ. 15, 2, 3, 24	4
Κουλεντιανός Διονύσης	φ. εφ. 2, 5 & τχ. 18	1
Κουμπάτης Ντίνος	τχ.18	1
Κουρής Βασίλης	τχ. 5	1
Κουτσοπιάς Θανάσης	φ. εφ. 3-4	1
Κουτσοχέρα Λέτα	φ. εφ. 5, 12	2
Κυριαζής Ιωάννης	φ. εφ. 5	1
Κωνσταντακόπουλος Κώστας	τχ. 16-17	1
Κωνσταντέλλου Λένα	τχ.16-17, 1, 5	3
Κωστάκης Ιωάννης	τχ.. 14	1
Κωσταράς Γρηγόρης	τχ. 4	1
Λάβδα Λυδία	φ. εφ. 10-11	1
Λαδογιάννη Γεωργία	τχ. 4	1
Λαμπαδαρίδου–Πόθου Μαρία	τχ. 2	1
Λέβερτοφ Ντένις	τχ. 16-17 (μτφ. Σ. Σκαρτσής)	1
Λεβίδης Αναστάσης	τχ. 18	1
Λίλλης Γιώργος	τχ. 5	1
Μανιφάβας Θανάσης.	φ. εφ. 1, 2, 3-4, 5 & τχ. 14, 5	6
Μαντόγλου Αργυρώ	τχ. 14	1
Μαργαρίτη Βασιλική	φ. εφ. 3-4	1

Μάρκου Αγαθή	φ. εφ. 1, 2	2
Μασούρας Γεράσιμος	τχ. 14, 5	2
Μελαχρής Ντίνος	τχ. 5	1
Μελισσάρη Χαρ.	φ. εφ. 6 & τχ. 14	1
Μερισιώτης Χρηστος	φ. εφ. 9	1
Μητσάκης Κάρολος	τχ. 2	1
Μητσάκος Αριστοτέλης	τχ.16-17	1
Μιχαλέα Νίκη	φ. εφ. 9	1
Μίχας Σταύρος	τχ. 18	1
Μιχελής Ντίνος	φ. εφ. 7	1
Μουζάκη Μάχη	φ. εφ. 3-4	1
Μούλιος Φάνης	φ. εφ. 12 & 16-17	2
Μπέλμπα Ελευθερία	φ. εφ. 2, 3-4	2
Μπιάνκο Λο Μαριέττα	φ. εφ. 10-11	1
Μπούρα Ιωάννα	τχ. 3	1
Μυλωνά Φωτεινή	φ. εφ. 5, 10-11	2
Νάκος Κώστας	φ. εφ. 12	1
Νατσούλης Τάκης	τχ. 1, 3	2
Νεραντζής Γιάννης	φ. εφ. 5 & τχ. 16-17	2
Νικητέας Παναγιώτης	φ. εφ. 6, 12 & τχ. 18, 1	3
Νικολαΐδης Αριστοτέλης	τχ. 2	1
Νικολόπουλος Γιάννης	φ. εφ. 3-4	1
Νόμπελης Ανδρέας	φ. εφ. 7	1
Ντόμαλης Στέλιος	φ. εφ. 3-4, 9	2
Ξύδη Άσπα	φ. εφ. 2, 5, 10-11, 13 & τχ. 14, 16-17	6
Παναγουλόπουλος Γιώργος	αρ. τχ. 14	1
Πανταζόπουλος Πέτρος	φ. εφ. 7, 10-11 & τχ. 18	1
Παπαδήμα Εύη	φ. εφ. 2, 10-11, 1	3
Παπαδημητρίου Κ. Κ.	τχ. 14	1
Παπαδογιώργος Βασίλης	φ. εφ. 6 & τχ. 18 , 1, 3, 4	3

Παπαδόπουλος Αντώνης	φ. εφ. 3-4	1
Παπαδόπουλος Γιάννης	τχ. 24	1
Παπαδόπουλος Δημήτρης	τχ. 4	1
Παπαδοπούλου Αρχοντία	τχ. 24	1
Παπαθανασίου Ανθή	φ. εφ. 7 & τχ. 15, 5	3
Παπαθανασόπουλος Θανάσης	φ. εφ. 9, 13 & τχ. 4	2
Παπακωνσταντίνου Βαγγέλης	τχ. 2, 5	2
Παπαποστόλου Δημήτριος	τχ. 2	1
Παπατρέχας Γεράσιμος	φ. εφ. 8	1
Παπαχρήστου-Πάνου Ευαγγελία	φ. εφ. 5	1
Παππά Λένα	φ. εφ. 6	1
Παππός Γεώργιος	τχ. 14	1
Πάσχος Π. Β.	τχ. 2	1
Πατούχα Μαρία	τχ. 18	1
Πατσαλή Μαρία	φ. εφ. 2	1
Πελοβίτης Πάνος	φ. εφ. 12, 13, & τχ. 14	3
Πέππας Δημήτρης	φ. εφ. 3-4	1
Πετροπουλέας Αριστ.	τχ. 2	1
Πετρόπουλος Γιώργος	φ. εφ. 2, 3-4, 5, 6, 7, 8, 9, 10-11, 12, 13	17
Πιστικός Δημήτρης.	φ. εφ. 1 έως 11 & τχ. 14 – 18 & 19, 20, 21, 23, 24	15
Πολίτης Θ.Μ.	φ. εφ. 1, 2 & τχ. 2, 3, 4, 15, 24	7
Πουγκακιώτου Στέλλα	φ. εφ. 7	1
Πριοβόλου Ελένη	τχ. 18	1
Ρήγας Ιάκωβος	φ. εφ. 3-4	1
Ρηνιώτη Ρένα	τχ. 2	1
Ρίτσος Γιάννης	φ. εφ. 6	1
Ροζάνης Στέφανος	τχ. 24	1

Ρωμαίου Μπιάνκα	φ. εφ. 6	1
Σαβίνα Ζωή	φ. εφ. 7 & τ. 2	1
Σακελλίου Λιάνα	τχ. 14, 24	2
Σαλάκος Βασίλης	τχ. 4	1
Σαράκης Σωτήρης	φ. εφ. 5, 12	2
Σαρδελή Κώστας	φ. εφ. 9	1
Σαριγκιόλης Θόδωρος	φ. εφ. 7	1
Σαψάκης Γιώργος	τχ. 5	1
Σερπάνου Μαρία	τχ. 5	1
Σέρρας Διονύσης	τχ. 14	1
Σιαδήμα Μαρία	τχ. 4	1
Σιάμος Νίκος	τχ. 5	1
Σικελιανός Αγγελος	τχ. 18	1
Σίλλερ Φρ.	τχ.16-17 (μτφ. Μπάμπης Μαραβέλιας)	1
Σιμόπουλος Ηλίας	φ. εφ. 3-4, 7	2
Σκανάτοβιτς Τακης	φ. εφ. 5. 10-11, αρ. τ. 18	3
Σκιαθάς Αντώνης	τχ.14 (	1
Σκόφιλντ Ντον	τχ.18 (μτφ. Σκόφιλντ-Χαρίτα Παπαζαχαρίου)	1
Σπυρέλη Χρυσούλα	φ. εφ. 9 & τχ. 15, 1, 3, 4, 5	6
Σπυρέλη Βάια	τχ. 15	2
Σπυρέλης Βασίλειος	τχ. 3	1
Σταμούλη Ασσος	τχ.16-17 , 1	2
Σταυρίδης Σταύρος,,	φ. εφ. 1, 2, 3-4, 5, 7, 8, 12 & τχ. 14, 16-17. 1,3,5	12
Σταφυλάς Μιχάλης	φ. εφ. 2 & τχ. 15, 1, 4	4
Στρατηγοπούλου Δανάη	φ. εφ. 1, 3-4, 6, 10-11, 12, & τχ. 14, 15, 16- 17, 18, 2	10
Ταγκαλάκη Ελένη	φ. εφ. 3-4	1
Τόγκας Σπύρος	τχ. 3, 4, 5	3

Τόλη Ρένα	φ. εφ. 3-4, 5 & τχ. 13, 16-17, 18, 1	6
Τριανταφυλλίδης Κώστας	φ. εφ. 1, 3-4, 6, 10-11, 13 & .τχ. 15, 18	7
Τσακίρογλου Βασίλης	τχ. 14	1
Τσέλιος Μάκης	φ. εφ. 5 & τχ. 15, τ. 2	3
Τσούρας Ανδρέας	φ. εφ. 7	1
Υφαντής Γιάννης;	φ. εφ. 10-11, 4	2
Φαφούτης Δημήτρης	φ. εφ. 5	1
Φλωρόπουλος Π., αρ. τ. 14, 18, 3, 5	φ. εφ. 1, 2, 3-4, 5, 6, 7	10
Φραγκόπουλος Θ. Δ.	τχ. 2	1
Φωστιέρης Αντώνης	φ. εφ. 3-4	1
Χαλιακόπουλος Γρηγόρης	φ. εφ. 6, 10-11	2
Χαλκιαδάκη Λήδα	φ. εφ. 5 & τχ. 5, 24	3
Χαραλάμπους Αγγελής	τχ. 1, 2, 5	3
Χαρκιανάκης Στυλιανός	τχ. 15	1
Χατζίδης Διονύσης	τχ.14	1
Χειμαργιώτης Παναγιώτης	φ. εφ. 10-11	1
Χριστιανόπουλος Ντίνος	τχ. 4	1
Χρυσικοπούλου Μαίρη	φ. εφ. 3-4 (μτφρ.Musset Alfred. De)	2
Χωρεάνθη Ελένη,	φ. εφ. 1, 6, 7 & τ. 14, 5	5
Χωρεάνθης Κώστας	φ. εφ. 10-11	1

3.2. Ευρετηρίαση περιεχομένων του *Ίβυκου*

3.2.1. Περιεχόμενα του *Ίβυκου* (αναλυτικά / κατά φύλλο)

(Εφημερίδα) *Ίβυκος* – Μηνιαία επιθεώρηση για τον ποιητικό λόγο

Αρ. φύλλου 1, Νοέμβριος 1994

Τιμή φύλλου 200 δρχ.

- Κώστα Τριανταφυλλίδης: «Ο ποιητής και οι τρεις άγγελοι της Κολάσεως – Στο Νέο που αρχίζει να γράφει», σ. 1
- «Κειμήλια», Επιμέλεια: Θανάσης Μανιφάβας, σ. 2
- Πολιτιστική Ατζέντα, σ. 2
- Ελένης Χωρεάνθη: «Ποίηση και γλώσσα», σ. 3
- Μαριάννα Καλαμαρά: «Πιότερο φως», σ. 3
- Αγαθή Μάρκου – Χαραλάμπους: «Το αμάρτημά μου»
- Όθων Μ. Δέφνερ «Σαν τον αρχαίο *Ίβυκο*» (ποίημα), σ. 4
- Ηλίας Σιμόπουλος: Δύο ανέκδοτα ποιήματα: «Ο ουράνιος κήπος», «Αθήνα», σ. 4
- Δημήτρης Πιστικός: «Ποίημα εναέριο και μεσημβρινό στο Θανάση Μανιφάβα», σ. 4
- Κώστας Χωρεάνθης: «Οι μόδιστροι», σ. 4
- Αλέξ. Ν. Βαρόπουλος: «Άτιτλο – στο Νίκο Καρούζο», σ. 4
- Βασίλη Ιωακείμ: «Δυο μικρά ποιήματα», σ. 4
- Μαριέττα Λομπιάνκο: «Να εκπορθείς», σ. 4
- Τάκης Αντωνίου: «Ένας ποιητής με δικό του αλφαβητάριο» (συνέντευξη), σ. 5
- Παντολέον Φλωρόπουλος: «Για την ωραία Πύλη...», σ. 5
- Δημήτρης Πιστικός: «Πάνος Καπώνης, ο ποιητής της έρημης πόλης», σ. 6-7
- Θ.Μ. Πολίτης: «Μίνος Ζώτος (1905-1932). Αφιέρωμα ποιητικής μνήμης, σ. 6
- Σταύρος Κοσμά Σταυρίδης: «Πυθία» στον Γιώργο Πετρόπουλο, σ. 7

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

- Χρυσούλας Τσικριτσή – Κατσιανάκη: «Λαμπηδόνες», ποιήματα, σ. 8
- Κώστα Χωρεάνθη: «Γνωριμία Φωτός», ποίηση, σ. 8

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΟΙΗΣΗ

- Μαρία Βίνε (Σουηδο-Δανία) «Όμως...ο κόσμος είναι τρελλός», σ. 8, μτφ. Δανάη Στρατηγοπούλου.

Αρ. φύλλου 2, Δεκέμβριος 1994, σελ. 8.

- Σταύρου Κοσμά Σταυρίδη: Πώς «Η Παρθένος Σήμερα» έτεκε ποιητήν, σ. 1 (και συνέχεια) σ. 7
  - Παντολέον Φλωρόπουλος: «Χωρίς λέξεις και όρια», σ. 1
- ΚΕΙΜΗΛΙΑ: Επιμέλεια: Θανάσης Μανιφάβας: «Αρχαία Ελληνική λυρική ποίηση» σ. 2

- Πολιτιστική Ατζέντα, σ. 2
- Εύη Παπαδήμα: «Ζαν Μωρεάς – Ο κλασικός Έλληνας ποιητής που δημιούργησε στο Παρίσι», σ. 3 (και συνέχεια) σ. 7
- ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ: Γεώργιος Δροσίνης: «Νύχτα Χριστουγεννιάτικη», Rainer Maria Rilke «Η γέννηση του Χριστού», Άγγελος Σικελιανός: «Η γέννηση», σ. 3

ΠΟΙΗΣΗ

- Τάκης Αντωνίου: «Ανακομιδή», σ. 4
- Άσπα Ξύδη: «Το τέλος», σ. 4
- Γιώργος Πετρόπουλος: «Έτσι απλά», σ. 4
- Γιάννης Ανδρικόπουλος: «Η λεηλατημένη νιότη», σ. 4
- Μιχάλης Σταφυλάς: «Προσεγγίζοντας κάποια μηνύματα του Σεφέρη», σ. 4
- Κώστας Καρούσος: «Ελένη (Τσικριτέα) Χωρεάνθη – μια πολυδιάστατη ποιήτρια» σ. 5 (και συνέχεια) σ. 7
- Αγαθή Μάρκου – Χαραλάμπους: «Χριστούγεννα» (ποίημα), σ. 5
- Φρόσω Βλασοπούλου – Κιτσάκη: «Χριστουγεννιάτικα» (ποίημα), σ. 5
- Θ.Μ. Πολίτης: «Μίκης Ζώτος (1905-1932) – Αφιέρωμα ποιητικής μνήμης», σ. 6
- Μαρία Πατσαλή: «Στοχαστικό», σ. 6

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

- Ελευθερία Μπέλμπα: Γιώργου Σταυρίδη «Μπάρκο», σ. 8
- Κώστας Καρούσος: Ευγενίας Ζωγράφου, «Ελλειπτική πορεία», σ. 8
- Ευάγγελος Β. Βογαζιάνος, «Οπτασία αποδραμούσα», σ. 8
- Μπιάνκα Ρωμαίου, «Και επί γης ειρήνη», σ. 8
- Αλέξανδρος Βαρόπουλος: Κατερίνα Ν. Θεοφίλη, «Περίληψη έρωτος», σ. 8
- Γιώργος Κάρτερ: «Εις μνήμην», σ. 8

- Αφροδίτη Γιαννιού – Άτιτλο ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΟΙΗΣΗ: TIN-WENCHUNG (ΚΙΝΑ): «Τα μάτια του μωρού», σ. 8

Αρ. φ. 3-4, Ιανουάριος – Φεβρουάριος 1995, σ. 12

- Δημήτρης Πιστικός: «Γλώσσα και παράδοση», σ. 1
- Παντολέον Φλωρόπουλος: «Σκορπιοί και φίδια», σ. 1
- Οδυσσέας Ελύτης: «Επέτειος», σ. 1
- ΚΕΙΜΗΛΙΑ – Επιμέλεια: Θανάσης Μανιφάβας: «Δημοτικό τραγούδι», σ. 2
- ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΤΖΕΝΤΑ, σ. 2
- Στέλιος Ντόμαλης: «Γελαστός», σ. 2
- Κώστα Τριανταφυλλίδη: «Η τέχνη για την τέχνη ή η τέχνη τον άνθρωπο;», σ. 3

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ – Επιμέλεια Αλ. Ν. Βαρόπουλος σ. 4

- Αντώνης Φωστιέρης: «Το σώμα», σ. 4
- Ιάκωβος Ρήγας: «Υποστολή», σ. 4
- Ηλίας Σιμόπουλος: «Από τότε», σ. 4
- Φρόσω Κλαμπανιστή: «Καθρέφτης στη βροχή», σ. 4
- Αντώνης Παπαδόπουλος: «Ο τυφλός», σ. 4
- Μάχη Μουζάκη: «Άτιτλο», σ. 4
- Δημήτρης Πέππας: «IV», σ. 4
- Βασιλική Μαργαρίτη: «Διοτίμα», σ. 4
- Γιώργος Αναγνωστόπουλος: Άτιτλο, σ. 4
- Θανάση Κουτσοπιά: «Το μοιρολόγι των ποιητών», σ. 5
- Γιάννης Καραμητσόπουλος: «Η αγωγή της μνήμης», σ. 5
- Κατερίνα Αθανασίου: «9 ερωτήσεις ζητάνε απαντήσεις», σ. 5

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΟΙΗΣΗ: Alfredde Musset: «Ένα λουλούδι αγριοτριανταφυλλιάς», σ. 5

ΠΟΙΗΣΗ

- Γιάννης Νικολόπουλος: «Παιδί μου», σ. 6
- Πάνος Καπώνης: «Από τις απολογίες», σ. 6
- Δημήτρης Καραμβάλης: «Εννέα συν ένα ερωτικά δίστιχα», σ. 6
- Δημήτρης Δημητριάδης: «Μεσ στις παλιές τις παιδικές επαναστάσεις», σ. 6

- Νίκη Μιχαήλ Κατσικάδη: «Ελεύθερη», σ. 6
- Μαριάννα Βλάχου – Καραμβάλη: «Απόφαση», σ. 6
- Γιάννη Καραμητσόπουλου: «Αλέξανδρος Νικ. Βαρόπουλος. Ο ποιητής της σιωπής πίσω από το κρύσταλλο της ομίχλης», σ. 7
- Ελευθερία Μπέλμπα: «Η μεταφορά στην ποίηση», σ. 8
- Ρένα Τόλη: «Σχεδιάσμα Ι», «Σχεδιάσμα ΙΙ» (ποίηση), σ. 9
- Θεοδ. Βουτσικάκης: «Πορεία στο Μύτικα» (ποίηση), σ. 9
- Δημήτρη Καραμβάλη: Σταύρου Κοσμά Σταυρίδη: «Θερινό ηλιοστάσιο» (κριτικό δοκίμιο), σ. 10
- Δανάη Στρατηγοπούλου: «Η ποίηση της Ελευθερίας Κουντούρη», σ. 11
- Αλέξανδρος Νικ. Βαρόπουλος: «Ελένη Ηλιοπούλου – Ζαχαροπούλου, «Εξοδος από τη νηνεμία», σ. 11

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

- Γιώργος Πετρόπουλος, Ελευθερία Κουντούρη: «Ποίηση – Εισαγωγή στο χρώμα», σ. 12
- Σταύρος Κοσμά Σταυρίδης, – Κατερίνα Ραζέλου: «DELENDIA CARTHAGO, στους δρόμους της ερωτικής εξορίας», σ. 12
- Κώστας Καρούσος, Γιώργος Ποταμίτης: «Δανεικά φεγγαρόφωτα», σ. 12.
- Ελευθερία Αναγνωστάκη – Τζαβάρα, Μαρριέττα ΛοΜπιάνκο: Ποίηση «Το ζώδιο της παραίσθησης», σ. 12

Αρ. φ. 5. Μάρτιος 1995, σ. 8

- Ακακίας Κορδόση, «Η μοναξιά των δημιουργών», σ. 1 (συνέχεια σ. 7)
- Παντολέον Φλωρόπουλος: «Η ζωογόνος πνοή της μνήμης», σ. 1
- «Κειμήλια», επιμ. Θανάσης Μανιφάβας, σ. 2
- «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΤΖΕΝΤΑ» Παρουσίαση πολιτιστικών εκδηλώσεων, σ. 2
- Γιάννης Νεραντζής: «Κ.Γ. Καρυωτάκη: [Είμαστε κάτι ξεχαρβαλωμένες κιθάρες...], σ. 3

ΠΟΙΗΣΗ

- Τάκης Αντωνίου: «Ο νοτιάς», «Ο Άνεμος»
- Φωτεινή Μυλωνά: «Πυγολαμπίδες»
- Άσπα Ξύδη: «Το κορίτσι που περίμενε»
- Ρένα Τόλη: «Εποχές»

- Μάκης Τσέλιος: «Ο Βραζιλιάνος Χριστός»
- Μαντώ Κατσουλού: «Οι γερανοί του *Ιβουκου*», σ. 4
- Κώστα Καρούσου: «Ηλίας Σιμόπουλος – Το μεγαλείο και η συμπύκνωση στον απλό λόγο» (συνέντευξη), σ. 5

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ (επιμ. Αλέξ. Ν. Βαρόπουλος)

- Λέτα Κουτσοχέρα: «Θλίψη», σ. 6
- Στ. Κ. Σταυρίδη: «Ευαγγελισμός», σ. 6
- Γιάννης Ανδρικόπουλος: «Νύχτες Ασυμβίβαστες», σ. 6
- Τάκης Σκανάτοβιτς: «Θερμοκήπιο», σ. 6
- Σωτήρης Σαράκης: «Πρόωρος απολογισμός», σ. 6
- Ελένη Ηλιοπούλου – Ζαχαροπούλου: «Αναχώρηση», σ. 6
- Δημ. Φαφούτης: «Παραβολές», σ. 6
- Ευαγγ. Παπαχρήστου – Πάνου: «Επιτεύγματα», σ. 6
- Ιωάννης Ν. Κυριαζής: «Της Άλγεβρας», σ. 6
- Γιώργος Κάρτερ: «Πολιτεία», σ. 6
- Φρόσω Βλασσοπούλου – Κιτσάκη: «Αχίλλειος πτέρνα», σ. 6

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

- Γιώργος Πετρόπουλος: Θανάσης Βενέτης: «VOL 43%», σ. 8
- Κώστας Καρούσος, Βιβή Ζαγιαβιέρου – Βούρβουλη: «Αίσθηση δίχως σύνορα», σ. 8
- Αλέξ. Ν. Βαρόπουλος, Βασίλη Ηλιόπουλου: «Στα βάθη του κόσμου μπλε», σ. 8
- Γιώργος Πετρόπουλος, Άσσου Σταμούλη: «Η τετραλογία του προτελευταίου ζοφερού χαμόγελου της Γοργόνας» (ποιήματα) σ. 8
- Αλέξ. Ν. Βαρόπουλος, Φρόσω Βλασσοπούλου – Κιτσάκη: «Το κρύσταλλο του ονείρου», σ. 8
- Κώστας Καρούσος, Εύη Παπαδήμα – Θεοδωράκη: «Ο κυματισμός των σπαρτών» (ποίηση), σ. 8

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΟΙΗΣΗ

- DR. MAURUSYOUNG (TAIWAN): «Τ' όνειρό μου, τ' όνειρό σου» (μτφρ.: Διονύση Κουλεντιανού), σ. 8

Αρ. φ. 6, Απρίλιος 1995, σ. 8

- Δημήτρη Πιστικού: «Ποίηση, μύθοι και λόγος», σ. 1 (συνέχεια σ. 5, 7)
  - Παντολέον Φλωρόπουλος: «Αδαείς και μύστες», σ. 1
  - Πάμπλο Νερούδα: «Η Μαμάνα», μεταγλώττιση: Δανάη Στρατηγοπούλου, σ. 2
- ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΤΖΕΝΤΑ, (ανυπόγραφο) σ. 2

- Κώστα Τριανταφυλλίδη: «Όρια και μεθ-όρια», σ. 3
- Ελένη Χωρεάνθη: «Βασίλης Κουρής: Ελληνικός Εσπερινός», κύκλοι ποιημάτων και τραγουδιών, σ. 3
- Νίκη Μιχαήλ Κατσικάδη: «Πεισίβοτρον», σ. 3
- Γιάννη Ρίτσου: «Αναστάσιμο μνημόσυνο», σ. 4
- Ο ποιητής – δοκιμογράφος Δημήτρης Καραμβάλης σε διάλογο με την Κατερίνα Θεοφίλη, σ. 5

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ, Επιμέλεια: Αλ. Ν. Βαρόπουλος

- Βενετία Καπετανάκη: «Οδοιπορικό»
- Βασίλης Παπαδογιώργος: «Σε βλέπω να μην νοιάζεσαι»
- Αναστασία Κοκκίνου: «Ερωτικό»
- Τάκης Ανθήλης: «Τα βιβλία»
- Θανάση Αργυρίου: «Κραυγές αποσιωπητικών»
- Κώστας Καρούσος: «Ανεξερεύνητες οδύνες»
- Παναγιώτης Νικητέας: «Ανάσταση»
- Λένα Παππά: «Ο κηπουρός»
- Χρήστος Αναγνωστόπουλος: «Η απόλυτη σιωπή όταν το χιόνι δολοφονούσε τον κήπο»
- Μπιάνκα Ρωμαίου: «Μεταμόρφωση»
- Γρηγόρης Χαλακόπουλος: «Ταριχευμένοι ήλιου», σ. 6
- Βάια Σπυρέλη: «Αφορεσμός», σ. 7

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

- Γιώργος Πετρόπουλος:
  - α) Τάκη Αντωνίου, «Χερουβικά στον έρωτα», σ. 8
  - β) Αλέξανδρου Ν. Βαρόπουλου, «Ο ήχος του χιονιού», σ. 8
  - γ) Αλέξ. Ν. Βαρόπουλος: 1) Πάνου Καπώνη, «Αρχιπέλαγος αϋπνία» (ποίηση), σ. 8

2) Χρήστου Αναγνωστόπουλου, «Η απόλυτη σιωπή όταν το χιόνι δολοφονούσε τον κήπο», σ. 8

Χαρ. Μελισσάρη: Κώστα Καρούσου, «Ανεξερευνήτες οδύνες»

Ρένα Τόλη: «Εικόνες», σ. 8

Αρ. φ. 7, Μάιος 1995, σ. 8

- Πάνου Καπώνη: «Προτομή στην ομίχλη» (Ο δικός μου Κ. Χατζόπουλος), σ. 1
- Ακακία Κορδόση: «Φοινικιά», σ. 1
- Παντολέων Φλωρόπουλος: «Όνειρα και πραγματικότητα», σ. 2
- Ελένη Ηλιοπούλου – Ζαχαροπούλου: «Σοφιστική», σ. 2
- Πολιτιστική ατζέντα, σ. 2
- Δανάη Στρατηγοπούλου: «Μια συνομιλία με τον Δημήτρη Πιστικό» (συνέντευξη), σ. 3
- Σύγχρονοι ποιητές: Σταύρος Κοσμά Σταυρίδης, σ. 4 (και συνέχεια σ. 5)
  - «Τα παιδιά λύνουν μια άσκηση στην τάξη»
  - «Αντικίρκη»
  - «Χωράφι στ' όργωμα»
  - «Ο θάνατος του ποιητή»
  - «Θεώρημα»
- Ανθή Παπαθανασίου: «Γραφή του παρόντος και του μέλλοντος – Σχόλιο στην ποίηση του Σταύρου Σταυρίδη» σ. 5
- ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ: Επιμέλεια: Αλέξ. Βαρόπουλος, σ. 6
  - Τάκης Αντωνίου: «Οι εραστές»
  - Πάνος Καπώνης: «Φακοί επαφής»
  - Ανδρέας Ε. Νομπέλης: «Ρέμβη»
  - Γιάννης Β. Καρύτσας: «Ωδή στον έρωτα»
  - Θόδωρος Σαρηγκιόλης: «Το ρολόι»
  - Ντίνος Μιχελής: «Ως κατακλυσμός πυρός»
  - Αντρέας Τσούρας: «Πλάτρες»
  - Ζωή Σαβίνα: «Αποθέωση»
  - Στέλλα Χρ. Πουγκακιώτου: «Υπόμνηση»
  - Γιώργος Π. Πανταζόπουλος: «Αναστάσιμη μολπή»

- Ηλίας Σιμόπουλος: «Δέξου τα όλα», σ. 7
- Φρόσω Βλασσοπούλου– Κιτσάκη: «Ορτανσία», σ. 7
- Δημήτρης Δημητριάδης: «Μη έχοντας άλλη επιλογή παρά μονάχα το αίμα», σ. 7
- Ελένη Χωρεάνθη: «Δανάη: οι λέξεις», σ. 7

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

- Σταύρος Σταυρίδης: Ιακώβου Ρήγα: «Συνωρείτες και μελανιές», σ. 8
- Γιώργος Πετρόπουλος: α) Γρηγόρη Χαλιακόπουλου: «Επικηρυγμένη Αίσθηση» (ποιήματα), σ. 8
β) Δημήτρη Δημητριάδη: «Τα ηχεία του κινήτρου και της υποταγής», σ. 8

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ: Παρουσίαση βιβλίων

Αρ. φ. 8, Ιούνιος – Ιούλιος 1995, σ. 8

- Γιώργος Πετρόπουλος: «Η επιστροφή του Ρομαντισμού», σ. 1 (συνέχεια. σ. 7)
  - Δημήτρης Γιάκος: «Οι μαγιάτικοι νάρκισσοι του Αχιλλέα παράσχου», σ. 1 (συνέχεια σ. 5)
  - Γιάννης Ανδρικόπουλος: «Νέες σκαλωσιές ελπίδας», σ. 2
- ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: Παρουσίαση πολιτιστικών εκδηλώσεων, σ. 2

- Φρόσω Κλαμπανιστή: «Ο ποιητής της "Ηλιοπαιδείας". Μια πρώτη προσέγγιση στην ποιητική συνείδηση του Δημήτρη Πιστικού», σ. 3.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ

- Γιώργος Πετρόπουλος, Ντίνου Ε. Μιχελή: «Άσμα Εσώτερον», «Δίσεκτη εποχή», σ. 4
- Σταύρος Κ. Σταυρίδης: «Αναφορά στην ποίηση του Ντίνου Ε. Μιχελή», σ. 5.

ΜΑΘΗΤΙΚΟΙ ΠΑΛΜΟΙ: Επιμέλεια Αλέξανδρος Νικ. Βαρόπουλος, σ. 6

- Ιωάννης Α. Σελιμάς: «Σκιαγράφηση οριζόντων», Α΄ Βραβείο
- Μαίρη Δ. Στυλίδη: «Βόλτα ονείρου», Β΄ Βραβείο
- Δημήτρης Μαργιώλης: «Δεσμά», Γ΄ Βραβείο
- Αλέξης Σχισμένος: «Άτιτλο», Α΄ Έπαινος
- Καλλιόπη Κασβίκη: «Νεκρό παρελθόν», Β΄ Έπαινος
- Γεωργίου Ευαγγελία: «Ο οiwνός προσπέρασε», Β΄ Έπαινος

- Σοφία Σκυλοδήμου: «Άνεμος στα μαλλιά σου», Γ΄ Έπαινος
- Γερ. Ηρ. Παπατρέχα: «Ένα μοιρολόι επιμνημόσυνο» (Αφιέρωμα στην ανώνυμη Ξηρομερίτισσα μοιρολογήτρα)», σ. 7.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

- Κώστας Καρούσος, Τάκη Σκανάτοβιτς: «Μπλε καρέκλα στο φεγγάρι», σ. 8
- Γιώργος Πετρόπουλος, Ελένης Γ. Ζαχαριάδου: «Ημέρα πρώτη», σ. 8
- Αλέξανδρος Βαρόπουλος, α) Τάκη Αντωνίου: «Χερουβικά στον έρωτα», σ. 8
- β) Ορέστη Αλεξάκη «Ο ληξίαρχος», σ. 8

Αρ. φ. 9, Αύγουστος – Σεπτέμβριος 1995, σ.8

- Δημήτρης Πιστικός: «Το ογδοηκοστό πέμπτο όνειρο ή όραση υπέρ των καμνόντων ποιητών», σ. 1 (συνέχεια σ. 3).
- Ακακία Κορδόση: «Καλά Καθούμενα»: Επικήδειος ενός καφενείου», σ. 1
- ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, σ. 2
- Στέλιος Ντομαλής: «Υπονοείται», (ποίημα) σ. 2
- Φρόσω Βλασσοπούλου– Κιτσάκη: «Πάθος», σ. 3
- Νίκη Μιχαλέα – Κατσικάδη: «Τόλμησα», σ. 3
- Θανάσης Παπαθανασόπουλος: «Η στρουθοκάμηλος», σ. 3
- ΓΑΛΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ: CHARLES BAUDELAIRE: «Ο Άλμπατρος» (μτφρ. Χαράς Πολίτη), σ. 3
- ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ: Κώστας Καρούσος: «Γιώργος Κάρτερ», σ. 4
- Σταύρος Κ. Σταυρίδης: Γιώργος Κάρτερ: «Ενδόμηση», σ. 5
- Γιώργος Κάρτερ, ποιητική συλλογή: «Βιο-λογία»
  - α) «Ημερήσιος Λόγος», σ. 5
  - β) «Το συμπαγές σύμπαν», σ. 5
  - γ) «Κραυγή», σ. 5
  - δ) «Ωρα αιωρούμενη», σ. 5
- Κώστας Σαρδελής: «Πώς δεν έγινε Γάλλος συγγραφέας ο Θ. Πετσάλης – Διομήδης χάρη στο Μαλακάση», σ. 6
- Χρ. Σπυρέλη: «Έξοδος», Α΄-Β΄, σ. 6
- Βησσαρία Ζορμπά – Ραμμοπούλου: «Έκπτωση», σ. 6

- Ψήφισμα του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αγρινίου για την ίδρυση Εφετείου στην πόλη, σ. 7
- Γιώργος Καραντώνης: «Τρία ποιήματα για μια ποιήτρια»: «Αθάνατο», «Αειθαλές», «Αιώνιο», σ. 7
- Νίκος Βόκοβιτς: «Στον ήλιο της ελπίδας», σ. 7
- Μαντώ Κατσουλού: «Ο ποιητής» σ. 7
- Χρήστος Μερισιώτης: «Παραθεριστές», σ. 7

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

- Γιώργος Πετρόπουλος, Βασίλη Δημουλά: «Αυτός ο παράξενος Αύγουστος», σ. 8
Γιώργου Πετούση: «Επικίνδυνη καταβύθιση», σ. 8
- Αλέξανδρος Νικ. Βαρόπουλος, Λένας Παππά: «Αρτεσιανά», σ. 8
Παναγιώτη Κ. Χημαργιώτη: «Φρύγανα», σ. 8

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ: Παρουσίαση βιβλίων, σ. 8

Αρ. φ. 10-11, Οκτώβριος – Δεκέμβριος 1995, σ. 12

- Κώστα Τριανταφυλλίδη: «Ο τρομερός άγγελος της ερωτικής ποίησης», σ. 1 (συνέχεια σ. 10)
- Μαντώ Κατσουλού: «Ο έρωτας στην ποίηση», σ. 1
- Το αίτημα για ίδρυση αυτόνομου Πανεπιστημίου Αγρινίου, σ. 1
- Δημήτρης Πιστικός: «Το εκατοστό πέμπτο όνειρο ή μικρό περί *Ιβυκου* ερωτικό ειλητάριο», σ. 2
- Γιώργος Πετρόπουλος: «Έρωσ και Αφροδίτη στους Ορφικούς και Ομηρικούς Ύμνους», σ. 3
- Νίκη Μιχαήλ Κατσικάδη: «Μαρία Πολυδούρη: Η ποιήτρια του έρωτα», σ. 3
- Δανάη Στρατηγοπούλου: «Ποίηση – Γυναίκα – Έρωτας», σ. 4
- Δημήτρης Ι. Καραμβάλης: «Το ερωτικό στοιχείο στον Μιλτιάδη Μαλακάση», σ. 5
- Ένας χρόνος *Ιβυκος*: σημείωμα της σύνταξης, σ. 5

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ (σ. 6)

- Πέτρος Π. Πανταζόπουλος: «Ατραπός ευλογημένης αλλοίωσης»
- Μαριάννα Βλάχου – Καραμβάλη: «Η αγκαλιά σου»
- Άσπα Ξύδη: «Η προδοσία»

- Δημ. Α. Δημητριάδης: «Πώς να τους παραβλέψεις;»
- Τάκης Σκανάτοβιτς: «Λακωνίας νουθεσία»
- Λύδια Λάβδα: «...Πώς το χόμα αφήνει αποτυπώματα στα χαρτιά»
- Φωτεινή Μυλωνά: «Χωριά»
- Γρηγόρης Χαλιακόπουλος: «Πρόσκληση στο είδωλο»
- Κατερίνα Αθανασίου: «Η φιλοσοφική διάσταση στις ωδές του Κώστα Καρούσου», σ. 7, (συνέχεια σ. 10)
- Γιάννης Υφαντής: «Βιβλιόκοσμος», σ. 7
«Εκβολές Αχελώου 1972», σ. 7
«Πάντα εδώ», σ. 7

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ: Επιμ. Αλέξ. Ν. Βαρόπουλος (σ. 8)

- Κώστας Ιωαννίδης: «Γραβάτα»
- Βασίλης Ηλιόπουλος: «Το άνθος της νύχτας» (απόσπασμα)
- Γιάννης Καραβίδας: «Αθανασία»
- Δημήτρης Πιστικός: «Πασιφάη»
- Μαριέττα Λο Μπιάνκο: «Εάλω η κρήνη»
- Παναγιώτης Κ. Χειμαργιώτης: «Πέσματα σκλαβωμένων»
- Κατερίνα Ν. Θεοφίλη: «Περίληψη Έρωτος» (απόσπασμα)
- Αλέξανδρος Ν. Βαρόπουλος: «Επίσκεψη σε πολεμικό μουσείο»
- Ανδρέας Α. Αρτέμης: «Μονοπάλιο».
- Ορέστης Αλεξιάκης: «Τα πατητήρια»
- Κώστας Χωρεάνθης: «Πρόσωπον προς πρόσωπον»
- Τάκης Αντωνίου: «Από το “σιωπής πέρασμα” στη “νυχτωδιά” της Μαρίας Σταμάτη», σ. 9
- Μάκη Γουβέλη: «Π. όπως ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, όπως ΠΑΡΑΦΡΟΣΥΝΗ», σ. 9 (συνέχεια σ. 10)
- ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ: Παρουσίαση πολιτιστικών εκδηλώσεων, σ. 11
- ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
- Γιώργος Πετρόπουλος: α) Κώστα Ιωαννίδη: «Ο αλεξικέραυτος λόγος», σ. 12
β) Λέτας Κουτσοχέρα: «Τοπία ρέοντα», σ. 12
- Αλέξανδρος Ν. Βαρόπουλος: α) Δημήτρη Πέππα: «Οκτώ παραλλαγές με χόμα», σ. 12

β) Λίνα Γαρυφαλλάκη – Νικολάου: «Ροδοπέταλα στ' αγέρι», σ. 12

- Φρόσω Βλασσοπούλου – Κιτσάκη: «Χριστουγεννιάτικο», σ. 12
- Παρουσίαση εκδήλωσης της Πολιτιστικής Ομάδας ΟΑΕΔ-ΚΕΤΕΚ Αργινίου, σ. 12

Αρ. φ. 12, Ιανουάριος – Φεβρουάριος 1996, σ. 8

- Φάνης Μούλιος: «Οι ιδέες σαν κυρίαρχο στοιχείο ενός Λογοτεχνικού έργου. Μια ανανεωμένη τάση – ρεύμα στο χώρο της λογοτεχνίας», σ. 1 (συνέχεια σ. 6)
- Εύη Παπαδήμα: «Η έντεχνη μορφή του ποιητικού λόγου», σ. 1
- Επιστολή της Δανάης Στρατηγοπούλου, σ. 2
- Πάνος Λελοβίτης: «Κ.Π. Καβάφη: "Εκόμισα εις την τέχνην"», σ. 2
- Μάκης Γουβέλης: «Τι είναι τέχνη;», σ. 2
- Κώστας Νάκος: «Το ανεκπλήρωτο» (Αναφορά στον Νίκο Καββαδία), σ. 3
- Μάκης Γερολυμάτος: «ΑΓΡΙΝΙΩΤΕΣ ΠΟΙΗΤΕΣ: Θανάσης Κυριαζής (1887-1950)», σ. 3 (συνέχεια σ. 6)
- ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ: (σ. 4)
  - Σωτ. Σαράκης: «Οδυσσέας Λαερτιάδης»
  - Φρόσω Κλαμπανιστή: «Αναδρομή»
  - Λέτα Κουτσοχέρα: «Αχελώος – Το μακρύ ποτάμι»
  - Παναγ. Νικητέας: «Αταξίδευτα οράματα»
  - Δημ. Μπρανίτσα: «Η ψυχή του φθινοπώρου μου»
  - Ελένη Ηλιοπούλου – Ζαχαροπούλου: «Έκσταση»
- Σταύρος Κ. Σταυρίδης: Η ποιητική πορεία του Δημ. Φαφούτη από τον λυρισμό ως τις «παραβολές», σ. 5 (συνέχεια σ. 6)
- Τάκης Νατσούλης: «Στη γιαγιά», σ. 5
- Αγαθή Μάρκου – Χαραλάμπους: «Διψούν στο Μεσολόγγι» σ. 5
- Γιώργος Γερ. Τριανταφύλλου: «Συμφωνία Άνοιξης», σ. 5
- ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
  - Γιώργος Πετρόπουλος: α) Δανάη Παπαστράτου – Μπάλντεβ, Μίρζα – Μονκούντ Ρ. Ντίβ: «Η σύγχρονη ελληνική ποίηση», σ. 7
β) Διονύση Σέρρα: «Σταγόνες σε μαύρο λευκό», σ. 7
γ) Κάτιας Κοντοπούλου: «Υπαρκτή ανυπαρξία», σ. 7
  - Αλέξ. Ν. Βαρόπουλος: α) Ιακώβου Ρήγα: «Σε πελαγίσιο μνήμα», σ. 7

β) Γιάννη Ανδρικόπουλου: «Ποιήματα (1990-1994)», σ. 8

γ) Γιώργου Βλάχου: «Σοροκάδα», σ. 8

δ) Τάκη Ανθήλη: «Στην έξοδο του βραδινού θρύλου», σ. 8

Αρ. φ. 13, Μάρτιος – Απρίλιος 1996, σ. 8

- Κώστα Τριανταφυλλίδη: «Μικρό δοκίμιο περί ποιήσεως – με αρχή και τέλος μια μετάφραση –» (Πέτρου Α. Δήμα: «Ποιήματα του Ο. V. del. Milosz» – Αργίνιο 1995), σ. 1 (συνέχεια σ. 7)
- «Ο καλός άνθρωπος του Σετσουάν» του Μπ. Μπρέχτ – Έργο – σταθμός στη 15χρονη λειτουργία του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Αργινίου, σ. 2
- Ορέστης Αλεξιάκης: «Από τη "Νυχτοφιλία"», σ. 2
- Θανάσης Παπαθανασόπουλος: «"Όπωροφόρα θλίψη" – Μνήμη Νίκου Καρούζου», σ. 2
- Ιάκωβος Ρήγας: «Κυριακή του Πάσχα», σ. 2.
- Ρένα Τόλη: «Το μοναχικό ταξίδι του Ανδρέα Κάλβου στην ελληνική ποίηση», σ. 3 (συνέχεια σ. 7)
- Αφιέρωμα στον Οδυσσέα Ελύτη: Εργογραφία Οδ. Ελύτη, σ. 4. (ανυπόγραφο)
- Αποσπάσματα απ' τα έργα του: «Ανοιχτά χαρτιά», «Άξιον εστί», «Ιδιωτική οδός», σ. 4
- Οδ. Ελύτη: «Η Ελλάδα είναι οι στεριές οι καμένες στον ήλιο και τα γαλάζια πέλαγα με τους αφρούς των κυμάτων» (ομιλία – μετά το Νόμπελ – προς τους Έλληνες της Σουηδίας), σ. 5 (συνέχεια σ. 7).
- Ποιήματα του Οδ. Ελύτη: «Έρωσ και ψυχή», σ. 5
  - «Δώρο ασημένιο ποίημα», σ. 5
  - «Λακωνικόν», σ. 5
  - «Ημερολόγιο ενός αθέατου Απριλίου», σ. 5
  - «Ο κήπος με τις αυταπάτες», σ. 5
- ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
  - Γιάννης Καραμητσόπουλος: «Ήλιος, ο σπορεύς της ύπαρξής μας» – Μνήμη Οδ. Ελύτη, σ. 6
  - Φρόσω Βλασσοπούλου – Κιτσάκη: «Του δείπνου σου του μυστικού...», σ. 6
  - Άσπα Ξύδη: «Λάθος πορεία», σ. 6.
  - Πάνος Λελοβίτης: «Φεγγαρόχυτη»
  - Μαντώ Κατσουλού: «Ερωτικό Ι» (Σου είμαι, Αγαπημένε) [Σονέτο], σ. 6
  - Γιάννης Καραβίδας: «Της Άνοιξης», σ. 6

- Βάια Σπυρέλη: «Μέθεξη», σ. 6

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

- Γιώργος Πετρόπουλος, Θανάση Αργυρίου «Αγάπη Ξυλένια» (ποιήματα), «Της μνήμης μου φιλώ το Αμμοχάλικο», σ. 8
- Αλέξ. Ν. Βαρόπουλος α) Μαντώ Κατσουλού: «Στην εποχή των παγετώνων», σ. 8
β) Μαρία Πατσαλή: «Το χρέος», σ. 8
γ) Γιώργου Ανωβολιώτη: «Άνθη σε μαύρο βάζο», σ. 8

3.2.2. Περιεχόμενα του *Τβουκου* κατά τεύχη (1996-2000). Περίοδος Β΄ & Περίοδος Γ΄

Περίοδος Β΄. Τεύχος 14 (Μάιος – Ιούνιος – Ιούλιος 1996), σ. 61

Εξώφυλλο

Εσώφυλλο: στοιχεία ταυτότητας του περιοδικού – σημείωμα της έκδοσης

Περιεχόμενα, σ. 1

- Βιογραφικό της ζωγράφου Μ. Πετρή (εικονογράφηση τεύχους), σ. 2
- SEAMUS HEANEY «Το σκάψιμο», (μτφρ. Μπάμπης Μαραβέλιας), σ. 4-5
- Τάκης Βαρβιτσιώτης: «Άκουσε τώρα τη σιωπή», «Η αθωότητα και τ' άσπρα τριαντάφυλλα» (ποίημα), «Αν όλη τη μέρα θρηνώ», σ. 6
- Δανάη Στρατηγοπούλου: «Μπύρα και λέξεις με τον Ζαν Πωλ Σάρτρ», σ. 7-10
- Γιώργος Παπαγουλόπουλος: «Συνομιλία με το σκουλήκι», σ. 11
- Δημήτρης Πιστικός: «Το εκατοστό δέκατο τέταρτο όνειρο» ή «Δέλτος ελληνικότητας του Ελύτη και οι νέοι Αλεξανδρείς», σ. 12-16
- Γιοβάννα: «Ο ουρανός, η γη και η αιωνιότητα», σ. 17
- Λιάνα Σακελλίου: «Νόστος εγγυημένος», σ. 18-19
- Γιώργος Κ. Παππάς: «Καταραμένοι...», σ. 20
- Ιωάννης Β. Κωστάκης: «Η κακοποίηση των λέξεων» σ. 21-22
- Παντολέον Φλωρόπουλος: «Ο φόνος», σ. 23
- Δημήτρης Δημητριάδης: «Βίος εμπύρετος», σ. 24

- Γεράσιμος Μασούρας: «Ο μύθος του Προμηθέα στον ποιητή Νικηφόρο Βρεττάκο», σ. 25-27
- Άσπα Ξύδη: «Η συνάντηση», σ. 28
- Στάθης Γρίβας: «Γράμμα σε φίλο», σ. 28
- Αλέξανδρος Βαρόπουλος: «Μνήμη Βασίλη Κουρή», σ. 29-30
- Καλλιόπη Κασβίκη: «Άτιτλο», σ. 31
- Σταύρος Σταυρίδης: «Όπου κι αν βρεθώ ξημέρωμα», σ. 32
- Πάνος Λελοβίτης: «Στίξη», σ. 33
- Σπύρος Βουτσινάς: «Μετρήσεις στο κενό», σ. 34

Ανθολόγιο Σύγχρονης Ελληνικής Ποίησης, σ. 35-42

- Αντώνης Σκιαθάς: «Η τυραννία της νυκτός», σ. 36
- Αργυρώ Μάντογλου: «Η μπάντα της Πυθίας», σ. 36-37
- Γιώργος Ανωβολιώτης: «Παιδική αυτάρκεια», σ. 37
- Γιάννης Καραμητσόπουλος: «Λυκόφως», σ. 38
- Υβόννη Αρνοκούρου – Κερεσετετζή: «Κύπρος αγάπη μου!», σ. 39
- Κ.Κ. Παπαδημητρίου: «Το όνομά σου», σ. 39
- Γιώργος Αναγνωστόπουλος: «Θνήσκων σκύλος», σ. 40
- Διονύσης Σέρρας: «Κυνηγοί και ανθοδέσμες II», σ. 40-41
- Γιώργος Βλάχος: «Ρέκβιεμ σε φίλο – αιώνιο ταξιδευτή» (εις μνήμην Θεοδώρου Νακάση), σ. 41
- Βασίλης Τσακίρογλου: «Μετάνοια», σ. 42
- Χρήστος Ε. Κατσιγιάννης: «Μου γύρεψαν πολλά» σ. 42

ΚΕΙΜΗΛΙΑ

- Θανάσης Μανιφάβας, «Κωστή Παλαμά: Ο Δωδεκάλογος του γύφτου», σ. 43-45
- «Οι μασκαράδες, οι αυτόχθονες και οι ετερόχθονες», της σύνταξης
BIBΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ – Αλέξανδρος Βαρόπουλος

Αλέξανδρος Νικ. Βαρόπουλος

- Γιάννη Καραβίδα: «Ποιήματα (1965-1985) (κριτική), εκδ. «Ιωλκός», Αθήνα, 1994, σ. 49-50
- Γιώργου Παναγουλόπουλου: «Επιστολή στη Μνήμη», εκδ. «Ιωλκός», Αθήνα 1995, σ. 50-51

- Όθωνα Δέφνερ: «Αυτοβιογραφία στα Άστρα», εκδ. «Οδός Πανός», Αθήνα 1995, σ. 51-53,
- Χρήστου Κατσιγιάννη: «Αγνώστου διαμονής», εκδ. «Περγαμηνή», Αθήνα 1995, σ. 53-54
- Μαρούσκα Χατζηγιάνη: «Γιουκαλίλι», Γιάννινα 1995, σ. 54-55

Γιώργος Πετρόπουλος

- Ελένης Βακαλό: «Το άλλο του πράγματος», εκδόσεις «Νεφέλη», Αθήνα 1995, σ. 55-56
- Τάκη Κολιαβά-Μωλιωτάκη: «Σημειολογία των καιρών», εκδόσεις «Νέα Σκέψη», Αθήνα 1996, σ. 56-57

Διονύσης Χατζίδης

- Κώστα Καρούσου: «Τέσσερις Συλλογές», Β' έκδοση, εκδόσεις «Πάραλος», Αθήνα 1996, σ. 57-58
- Χάρης Μελισσάρης: Σωτήρη Σαράκη: «Το Δέρας», εκδόσεις Γκοβόστην, Αθήνα 1994, σ. 58-60
- Σταύρος Σταυρίδης: Κωνσταντίνου Γ. Σταλίδη: «Στην πυρκαγιά των υδάτων», Έδεσσα 1995, σ. 60-61
- Διαφήμιση λογοτεχνικών περιοδικών, σ. 61
- [Διαφημίσεις], σελ. χωρίς αρίθμηση
- [Διαφημίσεις], σελ. χωρίς αρίθμηση
- [Διαφημίσεις], σελ. χωρίς αρίθμηση

Περίοδος Β'. Τεύχος 15 (Χειμώνας 1997), σ. 121

Εξώφυλλο: ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΝΙΚΟΣ – ΓΑΒΡΙΗΛ ΠΕΝΤΖΙΚΗΣ

Εσώφυλλο: στοιχεία ταυτότητας του περιοδικού

Περιεχόμενα, σ. 1

- Δημήτρης Πιστικός: Σημείωμα του επιμελητή, σ. 2-3
- Τρία ποιήματα του Ν.Γ. Πεντζίκη (από τη συλλογή «Παλαιοντολογικά»), «Σχήμα» (Ιούλιος 1930), «Η βροχή», (14 Ιανουαρίου 1944), «Η θαλασσίνη» (1952)
- Γιάννη Καραμητσόπουλου: «Χρονολόγιο Νίκου Γαβριήλ Πεντζίκη», σ. 7-13
- Τάκη Αντωνίου: «Πεντζίκης, ένας Μαΐστορας από μια άλλη εποχή», σ. 14-16
- Δημήτρης Γιάκος: «Ένας αδικημένος», σ. 17-19

- Βησσαρία Ζορμπά – Ραμμοπούλου: «Μικρό σημείωμα προς μελλοντικό αναγνώστη», σ. 20-22
- Δημήτρη Ι. Καραμβάλη: «Θέσεις για την ποίηση του Ν. Γ. Πεντζίκη», σ. 23-25
- Φρόσω Κλαμπανιστή: «Λογική και αισθητική των πραγμάτων στην ποίηση του Ν.Γ. Πεντζίκη», σ. 26-29
- Χρήστου Κορέλα: «Πεντζίκης: Η ποιητική πεζογραφία του», σ. 30-31
- Ανθή Παπαθανασίου: «Η ατομική αναζήτηση και το συνολικό πρόσωπο της ζωής στην ποίηση του Πεντζίκη», σ. 32-36
- Κάρτα με ζωγραφικό πίνακα του Ν.Γ. Πεντζίκη, σ. 37
- Δημήτρη Πιστικού: «Το εκατοστό δέκατο τρίτο όνειρο ή Λόγος Πεντζίκειος υπέρ ανάπαυσης των ποιητών», σ. 38-43
- Θ. Μ. Πολίτη: «Οι ποιητικές "Παρεμβάσεις" ενός σημαντικού Πεζογράφου και ζωγράφου Νίκου Γαβριήλ Πεντζίκη»
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ «Παλαιοντολογικά»
 Η αναδρομική (1930-1980) «Έκθεση ποιημάτων του σε βιβλίο» (1988), σ. 44-63
- Βάια Σπυρέλη: «Κατά Ν.Γ. Πεντζίκην Αγγέλιον», σ. 64-75
- Χρ. Σπυρέλη: Μία προσέγγιση στην αλληλογραφία του Ν.Γ. Πεντζίκη με τον Δημήτρη Πιστικό», σ. 77-86
- Μιχάλη Σταφυλά: Απόπειρα προσέγγισης του Ν. Γ. Πεντζίκη μέσω της ποιητικής συλλογής «Ποιήματα» (Παλαιοντολογικά), σ. 87-91.
- Δανάης Στρατηγοπούλου: Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκης «Ποίηση Παλαιοντολογική», σ. 92-100
 Φωτογραφία του Ν.Γ. Πεντζίκη, σ. 101
- Κώστα Τριανταφυλλίδη: «Ο Κυρ Νίκος μας» (εις ήχον ευθύν), σ. 102-104
- Μάκη Τσέλιο: «Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκης: Ο "αμαρτωλός" Άγιος του λόγου και του χρωστήρα», σ. 105-108
- Στυλιανού Χαρκιανάκη, Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας: «Πεντζίκης ο ανεπιφύλακτος», σ. 109-113
- Ελένη Χωρεάνθη: «Η ποίηση Στο Μυθιστόρημα της Κυρίας Έρσης» (από τις «Καμπάνες» του Γεωργίου Θεοτοκά στο «Μυθιστόρημα της Κυρίας Έρσης» του Ν.Γ. Πεντζίκη), σ. 114-120

- Φωτογραφία του Ν.Γ. Πεντζίκη στην αίθουσα συνεδριάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου Θεσσαλονίκης, σ. 121
- [Διαφήμιση], σελ. χωρίς αρίθμηση

Περίοδος Β΄. Τεύχος 16-17 (Άνοιξη – Καλοκαίρι 1997), σ. 78

Εξώφυλλο

Εικονογράφηση τεύχους: Παναγιώτης Νικητέας

Εσώφυλλο: στοιχεία της ταυτότητας του περιοδικού

Περιεχόμενα, σ. 1-2

- Παναγιώτης Νικητέας: Εργοβιογραφία
ΜΝΗΜΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΙΖΥΗΝΟΥ
- Ιωάννης Νεραντζής «Γεώργιος Βιζυηνός: Εργογραφία και Εργοκριτική», σ. 5-9
- Δημήτρης Ι. Καραμβάλης: «Τα ποιήματα από τα «Λυρικά» του Γεωργίου Βιζυηνού», σ. 10-12
- Λένα Κωνσταντέλλου: «Ο Βιζυηνός και οι παιδικοί του εφιάλτες, μέσα από τα τρία του διηγήματα: "Το αμάρτημα της μητρός μου", "Το μόνο της ζωής του ταξίδιον", "Μοσκώβ-Σελήμ"», σ. 13-16
- Γιώργος Πετρόπουλος: «Γεώργιος Βιζυηνός: Από το ψυχιατρείο στην Αττική γη», σ. 17-19.
- Γιάννη Καραμητσόπουλου (συνέντευξη): Λευτέρης Τηλιγάδας «Ήρθα στον κόσμο για να γράψω ένα τραγούδι...», σ. 20-25
- Λευτέρης Τηλιγάδας: «Ήχου», («Αρμονικός πρώτος», «Αρμονικός Δεύτερος», «Αρμονικός Τρίτος», «Αρμονικός Τέταρτος», «Αρμονικός Πέμπτος», «Αρμονικός Έκτος», «Αρμονικός Έβδομος»). (Προδημοσίευση από την ποιητική συλλογή «Η λειτουργία των τυμπάνων» του Λευτέρη Τηλιγάδα), σ. 26-30
ΠΟΙΗΣΗ
- Σταύρος Σταυρίδης: «Της Γης», σ. 31-32
- Φάνης Μούλιος: «Αποστολή», σ. 32, «Εξήγηση», σ. 33, «Μικρές συμβουλές», σ. 33. «Ο χορός», σ. 33, «Ορισμός», σ. 34
- Κώστας Κωνσταντακόπουλος: «Η αιώρα της αθωότητας», σ. 34
- Γιάννης Ανδρικόπουλος: «Η βεβαιότητα του θανάτου», σ. 35

- Κώστας Ιωαννίδης: «Η μπόρα», σ. 35-36
- Άσπος Σταμούλης: «Αντλιοστάσια», σ. 36-37
- Άσπα Ξύδη: «Σκέψη μοναχική» σ. 37-38
- Δημήτρης Α. Δημητριάδης: «Έτσι ακριβώς θα δώσουν το σινιάλο», σ. 38-39
- Δ. Χρόνης: «Μεταίσθημα απαξίας», σ. 39
- Φρόσω Βλασσοπούλου – Κιτσάκη: «Νιόβη», σ. 39-40
- Αριστοτέλης Μητσάκος: «Αθανασία», σ. 40-41
- Ειρήνη Τόλη: «Μετόχυ», σ. 42

ΞΕΝΗ ΠΟΙΗΣΗ

- Ντένις Λέβερτοφ (Μετάφραση: Σωκράτης Π. Σκαρτσής) «Η γυναίκα του Άβελ», «Ζωή», σ. 43
- Φρίντριχ Σίλλερ: «Οι γερανοί του *Ίβουκου*», (Μετάφραση: Μπάμπης Μαραβέλιας), (απόσπασμα, στίχ. 1-48), σ. 44-45

ΔΟΚΙΜΙΑ – ΜΕΛΕΤΕΣ

- Δανάη Στρατηγοπούλου: «Ο Νερούδα, ο Μπόρχες κι εγώ», σ. 46-47
- Δημήτρης Πιστικός: «Το εκατοστό δέκατο έκτο όνειρο ή Νίκος Καρούζος, ένας παράφορος υπαρξιακός, μόλις ποιητής», σ. 48-55

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Αλέξανδρος Βαρόπουλος

- Γιώργος Καραβασίλης: «Το αιμομιχτικό λεμόνι – Ορυκτά – Ποιήσεις», Ποίηση, «Δελφίνι», Αθήνα 1996, σ. 56-57
- Τάκης Βαρβιτσιώτης: «Φαέθων», Ποίηση, «Γ. Μπίμπης», Θεσσαλονίκη 1992, σ. 57-58
- Γιώργος Καραντώνης: «Πρισματικά», Ποίηση, «Μπαρμπουνάκης», Αθήνα 1996, σ. 58-59
- Γεωργία Δαλιανά: «Θάλασσα της Φυρονεριάς», Ποίηση, Πειραιάς 1996, σ. 59-61
- Αντώνης Αντωνάκος: «Το φθινόπωρο του στρατιώτη», ποίηση, «Πάροδος», Αγρίνιο 1996, σ. 61-62

Γράφει ο Γιώργος Πετρόπουλος, Βασίλης Κουρής: Ελληνικός Εσπερινός. Ποίηση. «Ιωλκός», Αθήνα 1996, σ. 62

- Διονύσης Σέρρας: «Τα Ενόδια». Ποίηση, «Περίπλους», Αθήνα 1996, σ. 63

Γράφει ο Σταύρος Κ. Σταυρίδης

- Τάκης Αντωνίου: «Η Παναγία του Ποιητή –Ερωτικές καταβασίες». Ποίηση, «Δωδώνη», Αθήνα 1996, σ. 63-65
- Παναγιώτης Νικητέας: «Στους διαδρόμους των γεγονότων». Ποίηση, «Αρσενίδης», Αθήνα 1990, σ. 65-66
Γράφει ο Τάκης Αντωνίου
- Μαρία Σταμάτη: «Δώδεκα Γυναίκες», Ποίηση, «Δωδώνη» (Β΄ έκδοση), Αθήνα 1996, σ. 66-69
ΚΕΙΜΗΛΙΑ, Επιμέλεια: Θανάσης Μανιφάβας
- Νίκου Καζαντζάκη: «Οδύσσεια», σ. 70-72
ΕΙΡΗΣΘΩ ΕΝ ΠΑΡΟΔΩ, γράφει ο Έκδικος (ερανίσματα)
Αιρετικός Λόγος /1 (Νίκος Καζαντζάκης «Αναφορά στον Γκρέκο»), σ. 73
Αιρετικός Λόγος /2 (του ιδίου), σ. 73
- Περί αιρέσεων ο Λόγος, σ. 73
- Σάκη παιδί μου..., σ. 74
- Ιστορία με Κινέζους, σ. 74
- Η όγδοη μέρα της δημιουργίας, σ. 74
- Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας, (Δ. Σαββόπουλος), σ. 75
- Αν..., σ. 75
- Δημοτικό καφενείο, σ. 75
- Ράδιο-φωνικό, σ. 76
- Του καπνού, σ. 76
- Αιδώς Αργείοι, σ. 76
- Σχέση αλληλοκατανόησης και μια απορία, σ. 76-77
- «Ουλαλούμ» (Γ. Σκαρίμπας), σ. 77
- Μνήμη Στέλιου Τσιτσιμελή, σ. 78
- Είκοσι χρόνια κινηματογράφος «Ελληνίς», σ. 78
Όλα τα κείμενα, εκτός αυτών που δηλώνονται με τον δημιουργό τους, υπογράφονται από τον «Έκδικο».

Περίοδος Β΄. Τεύχος 18 (Οκτώβριος – Νοέμβριος – Δεκέμβριος 1997), σ.64

Εξώφυλλο: ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Άγγελος Σικελιανός – πληροφορίες για το τεύχος

Εσώφυλλο: στοιχεία για την ταυτότητα του περιοδικού

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

Αγγ. Σικελιανός «Ευαγγελισμός», σ. 1

- Ειρήνη Τόλη: «Ουτοπία και συνείδηση στο ποιητικό έργο του Άγγελου Σικελιανού», σ. 2-9
- Δημήτρης Ι. Καραμβάλης: «ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ του Άγγελου Σικελιανού», σ. 10-11
- Δημήτρης Πιστικός: «Το αρχέτυπο ταξίδι του Σικελιανού και οι πηγές της παράδοσης», σ. 12-19

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΜΝΗΜΗΣ

- Αγαθή Μάρκου – Χαραλάμπους (επιμέλεια: Αλέξανδρος Νικ. Βαρόπουλος), σ. 20-21

ΜΙΚΡΟ ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ

«Μοναξιά», «Μελαγχολία», «Η κερασιά (έρωτας)», «Φεγγάρι», «Ο φάρος», «Οι βαθρακοί», σ. 22-24

ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΓΑΘΗΣ ΜΑΡΚΟΥ ΕΓΡΑΨΑΝ

Αλέξ. Βαρόπουλος – Εφημ. *Μαχητής*, Κώστας Δημουλάς – Εφημ. *Νέα Αγγελία* Λάρισας, Χριστόφορος Κ. Διδασκάλου – Εφημ. *Το Αγρίνιο*, Γιάννης Καραμητσόπουλος – Εφημ. *Μαχητής*, Σωκράτης Κυλάφης – Εφημ. *Το Αγρίνιο*, Γιάννης Νικολόπουλος – περιοδικό *Νουμάς*, Θ.Μ. Πολίτης – από την εκπομπή *Λογοτεχνική Έκφραση* του Ραδιοφωνικού Σταθμού Νομού Αιτωλ/νίας, Αγνή Ράππου – Εφημ. *Εβδομάδα*, Σταύρος Σταυρίδης – περιοδικό *Εμβόλιμον*, Γιώργος Γ. Τριανταφύλλου – Εφημ. *Το Αγρίνιο*, Παντελής Φλωρόπουλος – περιοδικό *Αραμπάς*.

ΠΟΙΗΣΗ

- Τάκης Σκανάτοβιτς: «Ιοκάστη, ή καταστάσεις χάρτινες και ιστορικές», σ. 27
- Σταύρος Μίχας: «Πρωινό του κενού», σ. 28
- Ελευθερία Αναγνωστάκη – Τζαβάρια: «Η Σίβυλλα» (αφιερ. στον Άγγελο Σικελιανό), σ. 29-30
- Παναγιώτης Νικητέας: «Το χρώμα της Ελπίδας», σ. 30-31
- Σταύρος Βουτσινάς: «Το σάλι», σ. 32
- Βασίλης Παπαδογιώργος: «Ερωτικό Ι», σ. 32-33, «Ερωτικό ΙΙ», σ. 33
- Διονύσης Κουλεντιανός: «Δάκρυα», σ. 33-34
- Μαρία Πατούχα: «Ο ήχος των χρωμάτων», σ. 34-36
- Πέτρος Πανταζόπουλος: «Έκρηξη χρωμάτων», σ. 36-37

- Παντελής Φλωρόπουλος: «Καιροί Ελληνικοί» σ. 37
ΞΕΝΗ ΠΟΙΗΣΗ
- Ντον Σκόφιλντ (Μετάφραση: Ντον Σκόφιλντ – Χαρίτα Παπαζαχαρίου), «Ο ναυτικός τραγουδάει», σ. 38-39
- R.S. Thomas(Μετάφραση: Μαντώ Κατσουλού (άτιτλο), σ. 40
ΔΟΚΙΜΙΑ – ΜΕΛΕΤΕΣ
- Δανάη Στρατηγοπούλου: «Η μπαλάντα των χαμένων φίλων –Αλέξης Ζακυθηνός: Ο ποιητής και διπλωμάτης», σ. 41-42
- Κώστας Τριανταφυλλίδης: «"Καταβασία" μνήμης και "Αναβασία" Ιδανικού» (Δημήτρη Πιστικού: «Η Ένατη Σταυροφορία», ποιητική σύνθεση, 1997), σ. 43-46
- Ντίνος Σ. Κουμπάτης: «Η μεταφυσική επίδραση στο έργο του Γεωργίου Βιζυηνού», σ. 47-49
- Γεράσιμος Μασούρας: «Φάρσες λογοτεχνών», σ. 50-51
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
- Αλέξανδρος Νικ. Βαρόπουλος:
  - Δημήτρης Πορφύρης: «Τα απόκρυφα ποιήματα», Στοχαστής, Αθήνα 1997, σ. 52-53
  - Δημήτρης Α. Δημητριάδης: «Τα ηχεία του κινήτρου και της υποταγής», Θεσσαλονίκη 1990, σ. 53
  - Τάκης Σκανάτοβιτς: «Βελλερεφοντίνα» (Μούσα Μεταφυσική) Νέα Σκέψη, Αθήνα 1996, σ. 55-57
  - Παντελής Φλωρόπουλος: «Άγος», Μυρτιά,Αγρίνιο 1996, σ. 57-58
  - Ελένη Πριοβόλου: «Το κόκκινο πουλί που το λέγαν φλόγα» (Μυθιστόρημα) Καστανιώτης, Αθήνα 1997, σ. 59-60
- Σταύρος Κ. Σταυρίδης:
  - Γιώργος Πετρόπουλος: «Τα προεπαναστατικά» (δοκίμιο), Λογοθέτης, Αθήνα 1997, σ. 60-62
- Γιώργος Πετρόπουλος:
  - Αναστάσης Ν. Λεβίδης: «Στις εκβολές των οραμάτων», Gutenberg, Αθήνα 1996, σ. 63

Οπισθόφυλλο: (διαφήμιση) χωρίς αρίθμηση σελίδας

Περίοδος Γ – Τεύχος 1 [19] (Ιούλιος – Σεπτέμβριος 1998), σ. 94

Εξώφυλλο: Αφιέρωμα: Κώστας Καρυωτάκης «Καθώς πηγαίνω χάμου εγώ κι απάνου το φεγγάρι...»

Εσώφυλλο: διαφήμιση

Στοιχεία για την ταυτότητα του περιοδικού

- Περιεχόμενα τεύχους, σελ. 1
- Αυτόγραφο του Κ. Καρυωτάκη, σελ. 2
ΑΦΙΕΡΩΜΑ
- Δημήτρης Ι. Καραμβάλης: «Καθώς πηγαίνω χάμου εγώ κι απάνου το φεγγάρι. Μνήμη Κώστα Καρυωτάκη», σ. 3-6
- Λένα Κωνσταντέλλου: «Κώστας Καρυωτάκης: Νοσηρή ατομική περίπτωση; ή Φυγή μιας γρηγορούσας νεανικής συνείδησης μπροστά σε μια παρατεινόμενη κοινωνική αφασία»; σ. 7-10
- Γιώργος Πετρόπουλος: Η πολιτική διάσταση του Κώστα Καρυωτάκη, σ. 11-15
Συνέντευξη: Χρ. Σπυρέλη: Θανάσης Κυριαζής: Ένας Ρουμελιώτης ποιητής στη Θεσσαλονίκη
Συνέντευξη με τον ανιψιό του ποιητή κ. Νίκο Χαρισίου, σ. 16-22

ΠΟΙΗΣΗ

- Στέλλα Αρκάδη: «Νύχτα βροχής», σ. 23
- Χρ. Σπυρέλη: «Σιωπή», σ. 23
- Τάκης Νατσούλης: «Τ' ανθρωπάκια», σ. 24
- Αλέξανδρος Ν. Βαρόπουλος: «Η αντίζηλος», σ. 24
- Γιάννης Καραβίδας: «Τα γρανάζια», σ. 24
- Ειρήνη Τόλη: «Συμβάν», σ. 25
- Φρόσω Βλασσοπούλου-Κιτσάκη: «Σταύρωση», σ. 25-26
- Άσσος Σταμούλης: «Άρατα-πέρατα», σ. 27
- Κώστας Κακαβιάς: «Σταλαγμοί ερώτων», σ. 28-29
- Ιγνάτιος Αλεξίου: «Εικόνα ωραία το σύνολό σου», σ. 30
- Βασίλης Παπαδογιώργος: «Θύμηση», σ. 30
- Γεώργιος Π. Αναγνωστόπουλος: «Το πανηγύρι», σ. 31

- Άγγελος Χαραλάμπους: Άτιτλο, «Χαίρε βρίσκουμε», σ. 32-33
- Γιάννης Ανδρικόπουλος: «Η κρυφή αποδημία», σ. 33

ΞΕΝΗ ΠΟΙΗΣΗ

- Denise Levertou (Μετάφραση: Λιάνα Σακελλίου), «Άνθρωπος», «Οι τουλίπες», σ. 34-35
- Harin Kumari Majithia (Διονύσης Κουλεντιανός), «Τόσο ξένοι γιατί», σ. 35

ΔΟΚΙΜΙΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ

- Κώστας Δ. Κονταξής: «Η διδασκαλία του δημοτικού τραγουδιού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση», σ. 36-47
- Εύη Παπαδήμα: «Δημιουργία, πνεύμα και προσφορά», σ. 48-50
- Μιχάλης Σταφυλάς: «Η περίπτωση του «δυστυχούς» Γρυπάρη», σ. 51-56
- Φρόσω Κλαμπανιστή: «Οργανικές αναλογίες και δράση στην ποιητική της "Ενάτης Σταυροφορίας" του Δημήτρη Πιστικού», σ. 57-63

ΔΙΑ-ΚΡΙΝΟΝΤΑΣ

- Δημήτρης Πιστικός: «Α-φορμές». Ετήσιο περιοδικό, έκδοση του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, 1^ο Σεμινάριο συγγραφικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Φιλοσοφική Σχολή, τεύχος αρ. 1, Αθήνα, σσ. 64-65
- «Λογοτεχνικά Περιοδικά», - Πληροφοριακό Δελτίο 1997-1998. Έκδοση του «Εθνικού Κέντρου Βιβλίου» (Ε.ΚΕ.ΒΙ.). Αθήνα 1998, σσ. 17χ28, σ. 88, σ. 66

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Αλέξανδρος Νικ. Βαρόπουλος:

- Κώστας Ιωαννίδης: «Ερωτικό φορτίο». Έκδοση της Τ.Ε.Δ.Κ. Νομού Δράμας, Δράμα 1998, σ. 67
- Βασίλης Καραβίτης: «Το αγαθό σκοτάδι». Κέδρος, Αθήνα 1997, σ. 68
- Άννα Κελεσιδου: «Κράσις». Αθήνα 1996, σ. 69
- Έφη Αθανασίου: «Εξοδος προς τη νέα εποχή». Διογένης, Αθήνα, σ. 70
- Στυλιανός Π. Τσιάκας: «Ο Μάης των γιασεμιών». Θεσσαλονίκη 1995, σ. 70-71
- Στέλλα Αρκάδη: «Γράμματα στον Αλέξανδρο». Εργαστήριο τέχνης και λόγου, Αθήνα 1997, σ. 71-72
- Μόλλη Βότση: «Το βάθος της ψυχής μου». Αθήνα 1997, σ. 72-73

Λένα Κωνσταντέλλου

- Ντίνος Ε. Μιχελής: «Άσμα Εσώτερον (1991), Δίσεκτη Εποχή (1993), Το χάος και το φως (1997)», Εκδόσεις Καλέντης, σ. 73-74

Γαβριήλ Αλπέντζος

- Μάρκος Βρατσάλης: «Ιχνηλασία Φωτός», Τέχνη, Ρόδος 1996, σ. 74-75

Σταύρος Κ. Σταυρίδης

- Παντολέον Φλωρόπουλος: «Άγος (ποιήσεις)», Μυρτιά, Αργίτιο 1996, σ. 75-77

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ: Σταύρος Κ. Σταυρίδης

- Ανθή Παπαθανασίου: «Γραφή του παρόντος και του μέλλοντος. Σχόλιο στην ποίηση του Σταύρου Σταυρίδη», σ. 79-82
- Δέκα ποιήματα του Σταύρου Κ. Σταυρίδη, σ. 82-94

Περίοδος Γ – Τεύχος 2 [20] (Σεπτέμβριος-Δεκέμβριος 1998), σ. 144

Εξώφυλλο: Αφιέρωμα στον Τάκη Αντωνίου

Εσώφυλλο: 5 χρόνια *Ίβυκος* (1994-1998) Φωτογραφίες εξωφύλλων

Στοιχεία της ταυτότητας του περιοδικού

- Περιεχόμενα τεύχους, σελ. 1

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

- Προσωπογραφία του Τάκη Αντωνίου φιλοτεχνημένη από τον Χρ. Γαρουφαλή, σελ. 2
- Δημήτρης Πιστικός: Σημείωμα του επιμελητή, σ. 3-4
- Γιώργου Καραμητσόπουλου: «Χρονολόγιο Τάκη Αντωνίου», σ. 5-8
- Θεόδωρου Αντωνίου: «Το κάλλος της αρμονίας των ήχων», σ. 9-11
- Γιώργου Βαλέτα: «Τέσσερις ραδιοφωνικές ομιλίες για το έργο του Τάκη Αντωνίου», σ. 12-18
- Μίνου Βολανάκη: «Οι θανάσιμες αρετές της βιοθεωρίας του Τάκη Αντωνίου», σ. 19-21
- Γεώργη Δίλμποη: «Ο Θεός, για όποιον πιστεύει, μαρτύριο συνειδήσεως», σ. 22-24
- Μαρίκα Θωμαδάκη: «Η ζωή μέσα από το θάνατο στην ποίηση του Τάκη Αντωνίου», σ. 25-29
- Δημήτρης Κακαβελάκης: «Πορεία μακρά, ατελείωτη στα "Χερουβικά στον Έρωτα"», σ. 30-34
- Έκτωρα Κακναβάτου: «Διαβάζοντας το "Έως Υπάρχω" του Τάκη Αντωνίου», σ. 35-39
- Δημήτρη Ι. Καραμβάλη: «Μικρές σημειώσεις για την "ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ" του Τάκη Αντωνίου», σ. 40-41

- Διονύση Καρατζά: «Διείσδυση στο χρόνο», σ. 42
- Χρήστου Κορέλα: «Τάκης Αντωνίου: Μυκτηριστής και Μύστης», σ. 43-50
- Μαρίας Λαμπαρίδου-Πόθου: «Δόκτωρ Βλαχούστους», σ. 51-54
- Κάρουλου Μητσάκη: «Η ποίηση και η γλώσσα της ποίησης του Τάκη Αντωνίου», σ. 55-70
- Αριστοτέλη Νικολαΐδη: «Το δήγμα του όφεως στην ποίηση του Τάκη Αντωνίου», σ. 71-73
- Δημήτρη Παπαποστόλου: «Τάκης Αντωνίου: Ο γιος της "μεγάλης βροντής", σ. 74
- Π. Β. Πάσχου: «Δημήτριος ο προκλητικός», σ. 75-81
- Δημήτρη Πιστικού: «Η "ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ" του Αντωνίου και η υπεροχή της ποίησης επί της θεολογίας», σ. 82-87
- Θ. Μ. Πολίτη: «Τα 10, πρώτα, χρόνια (1976-1986) της ποιητικής και πνευματικής παρουσίας του Τάκη Αντωνίου», σ. 88-107
- Δανάης Στρατηγοπούλου: «Η ποίηση του Τάκη Αντωνίου», σ. 108
- Μάκη Τσέλιου: «Ο μαγικός Δόκτωρ Βλαστούχους», σ. 109-112
- Θ. Δ. Φραγκόπουλου: «Η κοχλάζουσα ποίηση του Τάκη Αντωνίου», σ. 113-114
- Ανθολόγιο από το έργο του Τάκη Αντωνίου, σ. 115-132
- Έξι ανέκδοτες επιστολές προς τον Τάκη Αντωνίου, (12 σελίδες χωρίς αρίθμηση)

Περίοδος Γ – Τεύχος 3 [21] (Ιανουάριος-Μάρτιος 1999), σ. 130.

Εξώφυλλο: Αφιέρωμα: Νίκος Καββαδίας «...κει που η τύψη μ' άγγιξε κι έτρεχα σαν τρελός...»

Εσώφυλλο: διαφήμιση

Στοιχεία της ταυτότητας του περιοδικού

- Περιεχόμενα τεύχους, σελ. 1
- Σπύρου Χ. Τάγκα: Το ΙΔΕΟ-γράφημα. «Συναίσθηση μακράς διαδρομής», σ. 2-3
- Σύγχρονοι Εικαστικοί: Αθηνά Αλεξοπούλου-Γεωργακάκου «Χριστίνα», Ελαιογραφία, 1986, σ. 4

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

- Θ. Μ. Πολίτης: «Στα ενενήντα χρόνια από τη γέννησή του. Ο ποιητής Νίκος Καββαδίας και η συλλογή ποιημάτων του "Μαραμπού"», σ. 5-13

- Γιώργου Πετρόπουλου: «Νίκος Καββαδίας; Μια εισαγωγή στην ποίηση του έρωτα και της απουσίας», σ. 14-19
- Δημήτρη Ι. Καραμβάλη: «Δύο μικρά κείμενα του Νίκου Καββαδία», σ. 20-21
- Ιωάννας Μπούρα: «Μια προσέγγιση στο ποίημα "Γράμμα στον ποιητή Καίσαρα Εμμανουήλ" του Νίκου Καββαδία», σ. 22-24

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

Γιάννης Ιωακείμ (1966-1998) και Βασίλης Σπυρέλης (1959-1998), σ. 25

- Γιάννης Ιωακείμ, σ. 26-29
- Βασίλης Σπυρέλης, σ. 30-36

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ

- Ζωή Σαβίνα: «Το Χαϊκού στα Βαλκάνια» Romania, Bosnia-Hercegovina, Slovenia, Croatia, Yugoslavia, Poland , σ. 37-51. (Δημοσιεύονται χαϊκού των: Dimitru D. IFRIM, Clecia IFRIM, Ion CODRESCU, Zarko MILENIC, Dimitar ANAKEIV, Joze VOLARIC, Zlata VOLARIC, Vladimir DEVIDE, Robert BETEK, Franco DUSIC, Tomislav MARETIC, Milijan DESPOTOVIC, Zoran DODEROVIC, Dragan J. RISTIC, Andrzej SZUBA (απόδοση: Ζωή Σαβίνα – Βασ. Χριστόπουλος), Νίκος Χατζηνικολάου (γραμμένα στα ελληνικά από τον ποιητή), Krzysztof LISOWSKI (μτφρ. Νίκος Χατζηνικολάου), σ. 39-47.

Βιογραφικά των ποιητών, σελ. 47-51

ΠΟΙΗΣΗ

- Ρένα Ρηνιώτη: «Είχα ένα ολόλευκο κι ατίθασο άλογο», σ. 52
- Παναγιώτης Νικητέας: «Αταξίδευτα οράματα», σ. 53
- Βησσαρία Ζορμπά-Ραμμοπούλου: «Ο δάσκαλος», «Ο μαθητής», «Η μαθήτρια», σ. 54
- Τάκης Νατσούλης: «Ανυπαρξία», σ. 55
- Παντελής Φλωρόπουλος: «Τω άγνωστω Θεώ», «Τι περιμένω», «Έτοιμοι;», «Βράχος με φως», σ. 56-57-
- Βαγγέλης Παπακωνσταντίνος: «Δυτικός ζυγός», σ. 58-59
- Νίκη Μιχαήλ Κατσικάδη: «Προσοδία (σονέττο)», σ. 60
- Αγγελής Χαραλάμπους: «στον άλλον τον διαφορετικό!!», σ. 61
- Φρόσω Βλασσοπούλου – Κιτσάκη: «Πάθος», σ. 62
- Βασίλης Παπαδογιώργος: «Λαθεμένη ρότα», σ. 63
- Γιάννης Καραμητσόπουλος: «Πέντε ποιήματα», σ. 64-65

- Χρ. Σπυρέλη: «Όραμα», «Από τότε...», σ. 66
- Αλέξανδρος Νικ. Βαρόπουλος: «της Ελβίρας», «Φθινόπωρο», σ. 67
- Αριστοτέλης Πετροπουλέας: «Τροχάιο», «Ιδανικές συνθήκες φθοράς», σ. 68

ΔΟΚΙΜΙΑ-ΜΕΛΕΤΕΣ

- Δημήτρη Πιστικού: «Η σοφιστική των αποσπασμάτων και ο θρίαμβος του μικρόκοσμου στην ποίηση της Κικής Δημουλά», σ. 69-75
- Σταύρου Κ. Σταυρίδη: «Η ποίηση ως παράγοντας ολοκλήρωσης της προσωπικότητας (Σημειώσεις από μια δεύτερη ανάγνωση της ποιητικής σύνθεσης "ΦΑΝΤΑΣΙΩΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΟΔΟΠΟΡΟΥ" του Αντώνη Σκιαθά», σ. 76-90
- Φρόσως Κλαμπανιστή: «Ο απλός νέος κόσμος: Μια πρώτη προσέγγιση στη "Μικρή Ανάγνωση" του Δημήτρη Πιστικού», σ. 91-96

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Αλέξανδρος Νικ. Βαρόπουλος:

- Ειρήνη Γαλανού: «Η έφηβη μέρα». Δωδώνη, Αθήνα 1994, σ. 97-98
- Άννυ Κουτροκόη-Χατζηπουλίδου: «Απαστράπτοντος του κρυστάλλου». Νέα Πορεία, Θεσσαλονίκη, 1998, σ. 98-99
- Δημήτρης Αγγελής: «Το λυπημένο σου πρόσωπο». Δωδώνη, Αθήνα 1995, σ. 99-100
- Χρήστος Κουτσοκλένης: «Δίνη», Έρεισμα. Αθήνα 1999, σ. 100-101

Χρήστος Κορέλας:

- Θ. Δ. Πολιτόπουλος: «Ερημιά και Πίκρα». Αθήνα 1998, σ. 101-103
- Παρουσίαση του περιοδικού «άποψη» (ανυπόγραφη), σ. 130

Περίοδος Γ – Τεύχος 4 [22] (Απρίλιος-Ιούνιος 1999), σ. 127.

Εξώφυλλο: Αφιέρωμα στον Αθανάσιο Κυριαζή

Εσώφυλλο: διαφήμιση

Ταυτότητα του περιοδικού – Άποψη του Ν. Σιάμου για τον πολιτισμό, όπως δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *άποψη*.

- Περιεχόμενα τεύχους, σελ. 1
- Σπύρος Χ. Τάγκας: Το ΙΔΕΟ-γράφημα. «Η θητεία των χρυσών λέξεων», σ. 2-3

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

- Φωτογραφία Αθανάσιου Κυριαζή, σ. 4

- Γιάννη Καραμητσόπουλου: «Χρονολόγιο Θανάση Κυριαζή», σ. 5-9
- Γρηγόρη Φιλ. Κωσταρά: «Αθανάσιος Κυριαζής: Ο ερημίτης λυρικός τραγουδιστής», σ. 10-20
- Γεωργίας Λαδογιάννη: «Ρουμελιώτες ποιητές του μεσοπολέμου: Αθανάσιος Κυριαζής (1887-1950)», σ. 21-34
- Χ. Λ. Καράογλου: «Νέα Γράμματα (1924)», σ. 35-37
- Δημήτρη Παπαδόπουλου: «Εργογραφία αυτοτελών εκδόσεων του Αθ. Κυριαζή (1920-1950)», σ. 38-46
- Ντίνου Χριστιανόπουλου: «Ένα περιστατικό με τον Θανάση Κυριαζή», σ. 47-48
- Θ. Μ. Πολίτη: «Ένας από τους λησμονημένους Αγρινιώτες ποιητές του ήσσονος τόνου: Αθανάσιος Γ. Κυριαζής, Μία σκιαγράφιση βίου και ποιητικής του διαδρομής», σ. 49-58
- Βασιλείου Ν. Σαλάκου: «Ο Αγρινιώτης ποιητής Αθανάσιος Γ. Κυριαζής και η ανέκδοτη Αντιστασιακή – Ποιητική του συλλογή με τον τίτλο "Όταν οι δάφνες άνησαν", σ. 59-75
- Παντελή Στ. Αναστασιάδη: «Θανάσης Κυριαζής, ο ποιητής των χαμηλών τόνων και των λεπτών συγκινήσεων», σ. 76-92
- Ένα ποίημα του Θανάση Παπαθανασόπουλου (Το ποίημα έχει αναφορά στον Αθ. Κυριαζή και σημείωση της σύνταξης ότι το ποίημα έφτασε στα γραφεία όταν η ύλη του περιοδικού είχε κλείσει και γι' αυτό το λόγο δημοσιεύεται στο τέλος της σελ. 92).
- Χρ. Σπυρέλη: «L. Roussel (1881-1971) – Θ. Κυριαζής (1887-1950). Η κριτική του Γάλλου Νεοελληνιστή Λουί Ρουσσέλ για τον Ρουμελιώτη ποιητή Θανάση Κυριαζή», σ. 93-100
- «Louis Roussel: Τα έργα του Κυριαζή (περιοδικό Libre, αρ. τεύχους 88-89, Φεβρουάριος-Μάρτιος 1930, σελ. 699-701), μτφρ. Μαρία Σιαδήμα, σ. 101-104
- Επιστολές των Jean Mitchel και Eug. Clement στον Θανάση Κυριαζή, μετάφραση Μαρία Σιαδήμα, σ. 105-110
- Επιστολές των: Μ. Φιλήντα, Δ. Γ. Καμπούρογλου, Κωστή Παλαμά και Ν. Πετιμεζά – Λαύρα στον Θανάση Κυριαζή, σ. 110-115
- Ο Δημήτρης Γέροντας για τον Θανάση Κυριαζή. «Αγάπα», σ. 116-117
- Βασίλη Παπαδογιώργου: «Μουσικά στοιχεία στην ποίηση του Κυριαζή», σ. 118-119
- Μιχάλη Σταφυλά: «Το παραμύθι της ζωής του Θανάση Κυριαζή», σ. 120-122
- Γιάννη Υφαντή: Επιμύθιον «Πώς καταλήξαμε στον Αθανάσιο Κυριαζή», σ. 123-126

- Ανακοίνωση δημιουργίας «Συνδέσμου Φιλολόγων Αιτωλοακαρνανίας», σελ. χωρίς αρίθμηση.

Περίοδος Γ – Τεύχος 5 [23] (Ιανουάριος-Μάρτιος 2000),σ.94

Εξώφυλλο

Ταυτότητα του περιοδικού

Εσώφυλλο: Περιεχόμενα τεύχους, σελ. 1

Προκήρυξη 1ου Αιτωλοακαρνανικού διαγωνισμού ποίησης (σελ. χωρίς αρίθμηση)

- Σπύρος Χ. Τάγκας: Το ΙΔΕΟ-γράφημα. «Οι καιροί ου μενετοί. Αλήθεια!», σ. 2-3
- Wislawa Szymborska: «Η αριστουργηματική πλοκή της γραφής (Εισαγωγή – Μετάφραση: Γιώργος Λίλλης – Μάρθα Ρουσσάκη)», σ. 4-13
- Μνήμη Βασίλη Κουρή (1972-1994), σ. 14
- Ποιήματα του Βασίλη Κουρή, σ. 15-19

ΠΟΙΗΣΗ

- Βάϊα Σπυρέλη: «Απλά», «Μήνες...», σ. 20-21
- Γιώργος Λίλλης: «Κάτω από την ασπίδα τ' ουρανού», σ. 21-22
- Νίκος Σιάμος: «Περιπλάνηση», σ. 23-24
- Χρ. Σπυρέλη: «Απορία», σ. 24
- Λήδα Χαλκιαδάκη: «Η άλλη (λευκή σελίδα), σ. 25
- Παντελής Φλωρόπουλος: «Αποκάλυψη», σ. 26-27
- Ελένη Γκαϊτατζή: «Το λάφυρο της μνήμης», σ. 28
- Νίκη Μιχαήλ-Κατσικάδη: «Στην άνυδρη έρημο», σ. 28
- Γιάννης Δ. Καραμητσόπουλος: «Ηδονή άχρι θανάτου», σ. 29
- Αντώνης Αντωνάκος: «Ποίηση φτωχή», σ. 30-31,
- Αγγελής Χαραλάμπους: «Ποιήματα: ΔΥΟ», σ. 32-33
- Θανάσης Μανιβάφας: «Έκσταση», σ. 33
- Γιώργος Σαψάκης: «Θυμάσαι;», «Ήρθες...», σ. 34
- Μαρία Σερπάνου: «Όνειρο», σ. 34
- Βαγγέλης Παπακωνσταντίνου: «Φυτολογία», «Βραδυάτικα», «Εμμανουέλλα όπως μανουάλι», «Βερονίκη», σ. 35-36
- Σταύρος Κ. Σταυρίδης, «...Θεός μες στη δροσοσταλιά...», σ. 37-38

ΞΕΝΗ ΠΟΙΗΣΗ

- Guillaume Apollinaire: «Βρέχει», (μτφ. Αντ. Αντωνάκος) σ. 39
- Joseph Brodsky: «Το ιουδαϊκό κοιμητήρι», (απόδοση: Δημ. Τσινικόπουλος), σ. 40
- Gabriela Mistral: «Η ξένη», (μτφ. Δημ. Τσινικόπουλος), σ. 41

ΔΟΚΙΜΙΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ

- Γιώργου Πετρόπουλου: «Εξ "Καλλιγραφήματα" του Γιώργου Σεφέρη, σ. 42-51
- Δημήτρη Ι. Καραμβάλη: «Θέσεις για την ποίηση της Μαρίας Σταμάτη», σ. 52-54
- Ανθής Παπαθανασίου: «Ο Θάνατος και η Ανάσταση στην ποίηση», σ. 55-58
- Γεράσιμου Μασούρα: «Ο Κώστας Χατζόπουλος ως φαρσέρ», σ. 59-64
- Βαρβάρας Καπώνη: «Γιώργου Σεφέρη: Μυθιστόρημα. Από το "εγώ" στο "εμείς"», σ. 65-68

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Αλέξανδρος Νικ. Βαρόπουλος:

- Βασίλης Σπυρέλης: «Γαλάζιος πάγος». *Ίβυκος*, 1999, σ. 69-70
- Κώστα Επιταλιώτη: «Η θλίψη της αιωνιότητας. Νουμάς, 1999, σ. 70-71
- Θανάσης Φούντας: «Οι αθώοι τραγουδούν», σ. 71-73
- Στάθης Γρίβας: «Περιστερία και Γεράκια». Θουκυδίδης, 1990, σ. 73-74
- Ευαγγελία Καλομοιροπούλου: «Ηλιος με δόντια». Αλεξίσφαιρο, 1999, σ. 74-75
- Υβόννη Αρνοκούρου-Κερεστετζή: «Έρωτος έαρ». Νέα Σκέψη, 1999, σ. 76-77
- Β. Σ. Παπακωνσταντίνου: «Ορέων και Θανάτων». *Ίβυκος*, 2000, σ. 77-78
- Μαρία Πριπάκη: «Το ανάληπτον της επιθυμίας». Έρεισμα, 1999, σ. 79-80

Λένα Κωνσταντέλλου:

- Άσσος Σταμούλης: «Τα μπουρλότα του Γκιώνη». Γεωργάδης, 1998, σ. 80-82

Δημήτρης Πιστικός:

- Γιώργος Λίλλης: «Το δέρμα της νύχτας», Οδός Πανός, 1999, σ. 82-84

Γαβριήλ Αλπέντζος:

- Λάμπρος Ντόκας: «Λόγος». Πάτρα, 1999, σ. 84-85

Δανάη Στρατηγοπούλου:

- Δημήτρη Κάββουρα: «Η ρομβία», σ. 85-86
- Νότη Κυττάρη: «Επείγον». Βασδέκης, σ. 86-87

Σταύρος Κ. Σταυρίδης:

- Γιώργος Καραντώνης: «Παράθυρα», Πανδώρα, 1999, σ. 87-89

Ντίνος Μελάχρης:

- Τα ποιήματα του Stephane Mallarme. Απόδοση: Γ. Σ. Πατριαρχέας, Ιδεόγραμμα, Αθήναι, 1992, σελ. 185 (Συλλεκτική έκδοση), σ. 89-90
- «Ι», 2^ο Λύκειο Αγρινίου, Πολιτιστική Ομάδα. «ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ» (Αρχαία Θέατρα, Μύθοι, Θεοί, Ήρωες). Εκδόσεις «ΙΦΙΤΟΣ», Αγρίνιο 1999, σ. 91. Ο συντάκτης του άρθρου υπογράφει ως «Ι».

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- Κ.Α.Κ.
  - *Πόρφυρας*. Τεύχος 93, 1^ο τρίμηνο του 2000. Κέρκυρα, σ. 92
  - *περίπλους*. Τετράδιο για τα Γράμματα και τις Τέχνες. Τεύχος 48, σ. 92
  - *Πανδώρα*. Περιοδική Έκδοση Λογοτεχνίας. Τεύχος 6, Νοέμβριος 1999-Απρίλιος 2000, Αθήνα, σ. 93
  - *Γράμματα Σπουδάματα*. Περιοδικό των καθηγητών και των μαθητών του 1^{ου} Ενιαίου Λυκείου Ναυπάκτου. Τεύχος 2, σ. 93
  - *Εμβόλιμον*. Εγχείρημα λόγου, τέχνης και λοιπής φαντασίας. Διπλό τεύχος 39-40, 1999, Άσπρα Σπίτια Βοιωτίας, σ. 93
  - *Παρέμβαση*. Πνευματική Επιθεώρησης της Κοζάνης. Τεύχος 109, Δεκέμβριος 1999, Ιανουάριος & Φεβρουάριος 2000, σ. 94

Περίοδος Γ – Τεύχος 6 [24] (Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2000), σ.168

Εξώφυλλο: Αφιέρωμα στο Γιώργο Σεφέρη, Συμπόσιο Πόρου (16-17 Σεπτεμβρίου 2000)

Εσώφυλλο: Αποτελέσματα 1^{ου} Αιτωλοακαρνανικού Διαγωνισμού Ποίησης του περιοδικού για το έτος 2000

Ταυτότητα του περιοδικού και Περιεχόμενα τεύχους, σελ. 1

Πορτρέτο Γιώργου Σεφέρη από τον Νίκο Χατζηκυριάκο – Γκίκα, σ. 2

- Σημείωμα του επιμελητή, σ. 3-8
- Σπύρος Σπυρίδωνος, Δήμαρχος Πόρου: Προσφώνηση, σ. 9-10
- Γιάννης Μαρωνίτης, Πρόεδρος Ομίλου UNESCO Νομού Πειραιώς & Νήσων: Προσφώνηση, σ. 11-12
- Δημήτρης Πιστικός, Υπεύθυνος λογοτεχνικού μέρους του Συμποσίου: Προσφώνηση, σ. 13-16

- Μαρίκας Θωμαδάκη: «Λόγος και διάλογος: Προσέγγιση μιας σφαιρικής (κατά)γραφής», σ. 17-22
- Θ. Μ. Πολίτη: «Ο Γ. Σεφέρης κοιταγμένος με τα μάτια της αδελφής του», σ. 23-40
- Χρήστου Κορέλα: «Γιώργος Σεφέρης: "ΚΙΧΛΗ". Η χαμένη τιμή και το τίμημα», σ. 41-48
- Ξ. Α. Κοκόλη: «Ο Πόρος: πόρος ποιημάτων», σ. 49-56
- Δημήτρη Καραμβάλη: «Η φύση στην ποίηση του Γιώργου Σεφέρη», σ. 57-69
- Λήδας Χαλκιαδάκη: «Ο μελοποιημένος Σεφέρης», σ. 70-72
- Σπύρος Σπυρίδων, Δήμαρχος Πόρου: Ομιλία στη Βίλα «ΓΑΛΗΝΗ», σ. 74-75
- Επτά μελοποιημένα ποιήματα του Γιώργου Σεφέρη, σ. 76-86
- Γιάννη Παπαδόπουλου: «Ποιητικοί στοχασμοί άχρονοι ή η σφαιρική ψυχή του Οδυσσέα», σ. 87-95
- Στέφανου Ροζάνη: «Μία ανάγνωση του Σεφερικού ποιήματος "FOG"», σ. 96-99
- Αρχοντίας Παπαδοπούλου: «Γιώργος Σεφέρης και Μικρασιατική Καταστροφή», σ. 100-106
- Ελένης Χωρεάνθη: «Ο ποιητής ένα κενό – το κενό του ποιητή», σ. 107-118
- Γιώργου Πετρόπουλου: «Ημερολόγιο καταστρώματος Γ': Η Κύπρος του Γιώργου Σεφέρη», σ. 119-127
- Δημήτρη Πιστικού: «Προδιάθεση και επιλεγόμενα στην "Κίχλη"», σ. 128-136
- Λιάνας Σακελλίου: «Η γαλήνη της Κίχλης», σ. 137-146
- Γιάννη Καραμητσόπουλου: «Χρονολόγιο Γιώργου Σεφέρη», σ. 147-163
- Σκίτσο του Γ. Σεφέρη με αρχαία ελληνική ενδυμασία (σχέδιο του Vasco), σελ. χωρίς αρίθμηση.
- Ακολουθούν 4 σελίδες χωρίς αρίθμηση με τις εκδόσεις του *Ιβουκου*.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ Α΄ ΜΕΡΟΥΣ

- Αθανασίου, Λ.** *Μέθοδοι και τεχνικές έρευνας στις Επιστήμες της Αγωγής: ποσοτικές και ποιοτικές προσεγγίσεις*. Ιωάννινα: Εφύρα, 2007.
- Ένωση Αιτωλοακαρνανών Λογοτεχνών, Ανθολογία Αιτωλοακαρνανών Λογοτεχνών, Πεζογράφοι-Ποιητές, 1821-2002.** Επιμέλεια: Γεώργιος Αναγνωστόπουλος, Πάνος, Λαζαρόπουλος Κων/νος Ξυγκάς, Μπάμπης Κουβέλης. Αθήνα: εκδόσεις Μπουζάλα, 2002.
- Βαρόπουλος, Α.** *Προσεγγίσεις (λογοτεχνικά δοκίμια), Β΄ τόμος* Αγρίνιο: εκδόσεις Ίβυκος, σελίδες 192.
- Βετσόπουλος, Α. & Σπυρέλη, Χρ.** (2019). (επιμέλεια), *Η λογοτεχνία της περιόδου του Μεσοπολέμου στο χώρο της Δυτικής Ελλάδας*, Αγρίνιο 12-13-14 Απριλίου 2018. Διοργάνωση: Σύνδεσμος Φιλολόγων Αιτωλοακαρνανίας, Μεσολόγγι: εκδόσεις γράμμα.
- Βλασόπουλος, Γ. Π.** «Ίβυκος: Ένα περιοδικό με αξιώσεις», *Η Νέα Εποχή, εφημερίδα του Αγρινίου στο διαδίκτυο*. Διαθέσιμο στο, <http://www.epoxi.gr/civilization16.htm>
- Δανιήλ Χ. & Παπακυρίτσης, Σ.,** (2007). *Ίβυκος*, λήμμα στο Λεξικό Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Πρόσωπα – έργα – ρεύματα – όροι, Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη
- Δημάκης, Χ. ,** [Δικτυακό τόπος [ψηφιοποιημένα τμήματα παλιότερων τευχών 56 περιοδικών λογοτεχνίας, κριτικής και θεωρίας] Διαθέσιμο στο <http://genesis.ee.auth.gr/dimakis/periodica.htm>
- Δημητρακόπουλος, Φ.,** (1990). *Η πρωτοποριακή κίνηση του 30 και το μυθιστόρημα*, Αθήνα: Καστανιώτης.
- Καράογλου, Χ. Α.** «Προγραμματική δήλωση περιοδικών πρώτη σκέψη και εννιά διηγήματα, περιοδικό «Το Δέντρο». Χ.Α. Καράογλου «Προγραμματική δήλωση περιοδικών πρώτη σκέψη και εννιά διηγήματα, περιοδικό «Το Δέντρο». τχ. 30 (3-4/1987). σ. 23

- Καράογλου, Χ. Α.** (1995). *Περιοδικά Λόγου και Τέχνης 1901-1940 (πρώτος τόμος), Αθηναϊκά Περιοδικά*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press; Σειρά: Βιβλιογραφία, σελ. ιδ.¹
- Καραμητσόπουλος, Γ.** (1993). «Ανθολογία Αιτωλοακαρνανικής Λογοτεχνίας», περ. *Εμβόλιμον*, Αφιερωματικό τεύχος, 18-19, Άσπρα Σπίτια Βοιωτίας.
- Καρβέλης, Τ.** (1983). *Η νεότερη ποίηση - Θεωρία και πράξη*, Αθήνα: Κώδικας
- Κλαμπανιστή, Φρόσω**, Θεματικοί άξονες στο ποιητικό έργο των: Αλεξάνδρου Βαρόπουλου, Γιάννη Καραμητσόπουλου, Σταύρου Σταυρίδη, *Περ. Ρίζα Αग्रινιωτών*, τχ. 16-17, Ιούνιος 1994.
- Κριαράς, Εμ.** (1964). *Η φιλολογική γενιά του 30. Στον τομέα των νεοελληνικών γραμμάτων*, Εποχές, τόμος 9, σελ.11-16.
- Λαναρά, Σ.** (2019). «Λογοτέχνες του Μεσοπολέμου στο περιοδικό *Ίβυκος* (ανθολογούμενα κείμενά τους και κριτικές για το έργο τους)», στο Απόστολος Βετσόπουλος – Χρ. Σπυρέλη (επιμέλεια), *Η λογοτεχνία της περιόδου του Μεσοπολέμου στο χώρο της Δυτικής Ελλάδας*, Αγρίνιο 12-13-14 Απριλίου 2018. Διοργάνωση: Σύνδεσμος Φιλολόγων Αιτωλοακαρνανίας, εκδόσεις γράμμα, Μεσολόγγι 2019, σ. 420-431.
- Μανικάρου, Μ.** (2008). *Τα λογοτεχνικά περιοδικά της Ρούμελης (1950-1967) και η συμβολή τους στην πνευματική ζωή της περιοχής*. Διδακτορική διατριβή, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
- Πατίλης, Γ.** (2014). *Μικρός Τύπος: Το λογοτεχνικό περιοδικό. Θεωρία και ασκήσεις: Κείμενα 1978 – 2013*. Βλ. ακόμη και https://bookpress.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=3970:patilis-mikros-typos&catid=218:eponymws&Itemid=726
- Πολίτης, Θ.Μ.** (2011). «Μνήμη του άξιου γηγενούς Αग्रινιώτη Ποιητή Γιάννη Καραμητσόπουλου και η ποιητική του συλλογή «35 νυχτερινά επεισόδια», Εφ. *Αναγγελία*, Αγρίνιο, τχ. 415, 1 Ιουνίου 2011
- Σαψάκης, Γ. Ν.** (2013). «Γιάννης Καραμητσόπουλος. (Ο ποιητής του φωτός, του έρωτα και του θανάτου)» 1965-2011». Διαθέσιμο στο, <http://agriniovoice.gr/giannis->

karamitsopoulos-opoiitis-tou-fotos-tou-erota-kai-tou-thanatu/,

6/8/2013.

Ανακτήθηκε 19/09/2019.

Τζιόβας, Α. (2001). *Ο μύθος της γενιάς του τριάντα: νεοτερικότητα, ελληνικότητα και πολιτισμική ιδεολογία*, Αθήνα: Πόλις.

Φύλιας, Β. (1996). *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*. Αθήνα: Gutenberg.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Acemoglu D., Autor D, Dorn D. & Hanson G. (2014), 'Return of the Solow Paradox? IT, Productivity, and Employment in US Manufacturing,' American Economic Review, American Economic Association, vol. 104(5), p.p. 394-99.

Dunn, R. (2001), «Τηλεόραση, κατανάλωση και εμπορευματική μορφή» στο Κομνηνού Μ. και Λυριτζής Χ., *Κοινωνία, εξουσία και μέσα μαζικής επικοινωνίας*, Αθήνα: Παπαζήσης.

Schwab K. (2015), *The Fourth Industrial Revolution: What It Means and How to Respond*, Saturday (14/08/2019).

Διαδίκτυο

<http://cgi.di.uoa.gr/~gram/poemkav.html>

Β΄ ΜΕΡΟΣ.

Δημιουργικό

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Ηλεκτρονικά περιοδικά λογοτεχνίας: Βασικά χαρακτηριστικά

4.1 Ιστορική αναδρομή των λογοτεχνικών περιοδικών στην Ελλάδα

Πριν αναφερθούμε στα ηλεκτρονικά περιοδικά και καταθέσουμε τις προτάσεις μας για το πώς αυτά μπορούν να γίνουν ελκυστικά σήμερα, θα ήταν ενδιαφέρον να κάνουμε μια ιστορική αναδρομή για τα λογοτεχνικά περιοδικά που κυκλοφόρησαν στην Ελλάδα.

Τα πρώτα ελληνικά περιοδικά είναι εγκυκλοπαιδικού χαρακτήρα και αρχικά κυκλοφορούν την προεπαναστατική περίοδο από συγκεκριμένες οικογένειες στη Βιέννη και το Παρίσι, όπου δραστηριοποιείται σημαντικός αριθμός Ελλήνων εμπόρων και επιχειρηματιών. Στη Βιέννη εκδίδονται ο *Ερμής ο Λόγιος* (1811-1821), ο *Ελληνικός Τηλέγραφος* (1812-1836), ο *Φιλολογικός Τηλέγραφος* (1817 – 1821), η *Καλλιόπη* (1819 – 1821) και στο Παρίσι, *Το Μουσείον* (1819), η *Μέλισσα* (1819 – 1821). Μετά τη σύσταση του ελληνικού κράτους η έκδοσή τους αποκτά πιο συστηματικό χαρακτήρα, ενώ είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι κατά την πρώτη μετεπαναστατική περίοδο τα λογοτεχνικά – οικογενειακά περιοδικά δεν έχουν αμιγώς λογοτεχνικό χαρακτήρα. Η *Ευτέρπη* (1847-1951) και η *Πανδώρα* (1850-1871) φιλοξενούν θέματα σχετικά με τη νεοελληνική και τη μεταφρασμένη λογοτεχνία, δοκίμια, βιβλιοκρισίες, άρθρα σχετικά με το γλωσσικό ζήτημα ακόμη και αγγελίες. Από τη δεκαετία του 1870 τα περιοδικά αυξάνονται και η ύλη τους διευρύνεται. Η *Εστία* (1876- 1895) συγκεντρώνει τους γνωστότερους λόγιους των Αθηνών, η *Εβδομάς* (1884- 1892) έχει πλούσια αλλά ελαφριά λογοτεχνική ύλη, ενώ τα *Εκλεκτά Μυθιστορήματα* (1884 – 1894) περιέχουν μόνο μεταφρασμένη πεζογραφία. Επίσης σημαντικός είναι και ο ρόλος που διαδραματίζουν τα εξωελλαδικά κέντρα και η περιφέρεια. Στη Λειψία εκδίδονται

ο *Εσπερος* (1881- 1889) και η *Κλειώ* (1885 – 1891), στα Επτάνησα η *Ιόνιος Ανθολογία* (1834 – 1935), ο *Ζακύνθιος Ανθών* (1874 – 1878) και ο *Ποιητικός Ανθών* (1879), ενώ υπάρχει και το παιδικό περιοδικό *Διάπλασις των Παίδων* (1879 – 1948).¹³

Προς τα τέλη του 19^{ου} αιώνα οι εφημερίδες καλύπτουν ένα σημαντικό μέρος της λογοτεχνικής παραγωγής, οι εκδοτικοί οίκοι οργανώνονται περισσότερο, ενώ τα περιοδικά επικεντρώνονται στη λογοτεχνία και τις υπόλοιπες τέχνες. Η *Τέχνη* (1898 – 1899) και ο *Διώνυσος* (1901 – 1902) προβάλλουν τόσο τους δημοτικιστές όσο και τους βαρομανείς (λογοτέχνες που επικεντρώνονται στη γερμανική και σκανδιναβική πνευματική παραγωγή) ενώ Τα *Παναθήναια* (1901–1918) δημοσιεύουν σημαντικά κείμενα (π.χ. του Αλ. Παπαδιαμάντη) και επιμελημένα μεταφράσματα. Επίσης ο *Νουμάς* (1903–1927) θα αναδειχθεί σε κύριο εκφραστή των δημοτικιστών ενώ την ίδια περίοδο κυκλοφορεί και ο *Ακρίτας* (1904 – 1906). Αξίζει να αναφερθεί ότι η *Νέα ζωή* (1904 – 1916), *Γράμματα* (1911–1921), *Αλεξανδρινή Τέχνη* (1926–1931) που εκδίδονται στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου είναι ιδιαίτερος σημαντικά για την διάδοση της λογοτεχνίας (Μουλλάς, 1993).

Την περίοδο του Μεσοπολέμου στα περιοδικά κυριαρχεί η πολιτικοποίηση, ο αθηναίοκεντρισμός και η ποικιλία στην ύλη. Σημαντικότερα παραδείγματα αποτελούν η *Νέα Εστία* (1927 μέχρι σήμερα), το *Μπουκέτο* (192–1946) και τα *Ελληνικά Γράμματα* (1945–1951), ενώ υπάρχουν και τα έντυπα της Αριστεράς με σημαντικότερα την *Αναγέννηση* (1926–1928), *Λογοτεχνική Επιθεώρηση* (1927), *Νέα Επιθεώρηση* (1928–1934) (Μάργαρης, 1954).

Μεταπολεμικά τα σημαντικότερα περιοδικά είναι τα *Ελεύθερα γράμματα* (1945–1950), η *Αγγλοελληνική Επιθεώρηση* 1945 – 1955), η *Επιθεώρηση Τέχνης* (1954–1967) ενώ στη Θεσσαλονίκη εκδίδονται η *Κριτική* (1959–1961) και οι *Εποχές* (1963–1967) (Γαραντούδης, 2002).

Την περίοδο της Δικτατορίας των Συνταγματαρχών ξεχωρίζει ο αντιδικτατορικός τόμος «*Δεκαοχτώ κείμενα*» (1970), το περιοδικό *Τραμ* και η *Διαγώνιος* στη Θεσσαλονίκη, η *Δοκιμασία* στα Γιάννενα, η *Συνέχεια* και οι *Σημειώσεις* στην Αθήνα (1971). Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλά περιοδικά αναστέλλουν τη λειτουργία τους εξαιτίας της αυστηρής λογοκρισίας (Κότσιφος, 2011).

Την περίοδο της Μεταπολίτευσης κατά την οποία κυριαρχεί ένα πνεύμα ελευθερίας ανθεί η έκδοση νέων περιοδικών. Ανάμεσα σε πολλά ξεχωρίζει το *Πρίσμα* (1980 – 1981), η

¹³http://library.aua.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=54%3A2009-07-08-09-44-56&catid=25%3A2008-11-06-12-41-40&Itemid=14&lang=el (προσπέλαση: 10-10-2020).

Λέξη, το Δένδρο (1978), η *Ποίηση, ο Μανδραγόρας, το Διαβάζω, ο Μολυβδοκονδυλοπελεκητής* (1989 – 2000), ο *Πόρφυρας* της Κέρκυρας (1980 μέχρι σήμερα)¹⁴, *Ελίτροχος* (1993-1999), *Νέα Πορεία* (1955-2009).

4.2 Ο ηλεκτρονικός τύπος σήμερα – ηλεκτρονικά περιοδικά

Στο παρόν μέρος της εργασίας θα επιχειρηθεί η ανάπτυξη μιας πρότασης, που θα συμπεριλαμβάνει την αναλυτική παρουσίαση των προϋποθέσεων που θα καταθέτει, έτσι ώστε να καταστεί ελκυστικό ένα λογοτεχνικό περιοδικό σε ηλεκτρονική μορφή.

Εισαγωγικά είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι σήμερα, στην ανατολή της δεύτερης δεκαετίας του 21^{ου} αιώνα, στην εποχή της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης και του internet of things, η ψηφιακή πραγματικότητα μετασηματίζει κάθε πτυχή της ανθρώπινης δραστηριότητας. Από την οικονομία, την εργασία και την επικοινωνία μέχρι την ψυχαγωγία, τη διασκέδαση, τις τέχνες και τον πολιτισμό, ο άνθρωπος χάρη στις τεχνολογικές καινοτομίες έχει αποκτήσει νέες ευκαιρίες και δυνατότητες οι οποίες τον προηγούμενο αιώνα συναντιόνταν μόνο μέσα στις σελίδες ιστοριών επιστημονικής φαντασίας (Bolter, 2006).

Από την εποχή του Γουτεμβέργιου και την εφεύρεση του επίπεδου πιεστηρίου που παρείχε τη δυνατότητα της μηχανικής παραγωγής εντύπων μέχρι σήμερα που με ένα άγγιγμα μιας οθόνης αφής ο άνθρωπος μπορεί να μάθει σε πραγματικό χρόνο τι συμβαίνει στην άλλη άκρη του κόσμου, έχουν περάσει αρκετοί αιώνες, ωστόσο η ανάγκη του ανθρώπου για επικοινωνία, πληροφόρηση και γνώση παραμένει αναλλοίωτη μέσα στο χρόνο (Thompson, 2005).

Πλέον το διαδίκτυο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητας ενώ είναι πηγή πληροφοριών και κόμβος ανθρώπινης επικοινωνίας. Ως αποτέλεσμα της ψηφιακής επανάστασης που άρχισε τη δεκαετία του 1980 και σήμανε την μετάβαση από την ηλεκτρική τεχνολογία στην ψηφιακή τεχνολογία, το διαδίκτυο συντέλεσε σε μέγιστο βαθμό στη δημιουργία ενός ψηφιακού χωριού το οποίο απλώνεται σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη και έχει ζωή 24 ώρες το εικοσιτετράωρο, 365 μέρες το χρόνο (Aarseth, 1997).

Για να γίνει περισσότερο κατανοητός ο ρόλος του διαδικτύου στην καθημερινότητα των ανθρώπων καθώς και η έκταση των αλλαγών που επέφερε η έλευσή του σε κάθε πτυχή

¹⁴ <http://www.philology.uoc.gr/uploads/Coneference-Metapoliteusi-summaries.pdf> (προσπέλαση: 10-10-2020).

της ανθρώπινης δραστηριότητας, αξίζει η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνα της Mary Meeker. Σύμφωνα με την πρόσφατη έρευνα (2018) η οποία αφορά το διαδίκτυο στις ΗΠΑ οι ενήλικες στη χώρα ξοδεύουν 5.9 ώρες την ημέρα στα ψηφιακά μέσα με το 3.3 του χρόνου να αφορά το κινητό. Η συγκεκριμένη έρευνα δείχνει την επιτάχυνση της τεχνολογικής επανάστασης καθώς, ενώ απαιτήθηκαν περίπου 80 χρόνια για τους Αμερικανούς και Ευρωπαίους να βάλουν στη ζωή τους τη χρήση πλυντηρίου πιάτων, για το διαδίκτυο χρειάστηκε λιγότερο από μια δεκαετία. Επιπρόσθετα η έρευνα δείχνει ότι το διαδίκτυο θα επηρεάσει και τους τομείς εργοδότησης. Όπως η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στις αρχές του 1900 σήμανε την μετακίνηση εργατικού δυναμικού από τη γεωργία στις υπηρεσίες, έτσι και τώρα με την ανάπτυξη του διαδικτύου αναμένεται μετακίνηση και ζήτηση σε εργασίες που σχετίζονται με αυτό.¹⁵ Τα αποτελέσματα της παραπάνω έρευνας συμφωνούν με πλήθος ερευνών που δημοσιεύτηκαν την τελευταία δεκαετία για τις αλλαγές που επέφερε στη ζωή του ανθρώπου η έλευση του διαδικτύου.¹⁶

Ωστόσο η εξάπλωση της χρήσης του διαδικτύου εκτός από πολλά θετικά στοιχεία έχει και ορισμένα αρνητικά. Σκοπός της παρούσας εργασίας δεν αποτελεί η αναλυτική παρουσίαση τους, αλλά η επικέντρωση του πεδίου μελέτης στον έντυπο τύπο.

Από την τελευταία δεκαετία του περασμένου αιώνα ο έντυπος τύπος με την έλευση και την επέκταση του διαδικτύου εισήλθε σε φάση παρακμής. Σταδιακά και με την αυγή του νέου αιώνα, βίωσε και εξακολουθεί να βιώνει μια βαθιά και παρατεταμένη κρίση σε παγκόσμιο επίπεδο. Ειδικότερα οι εφημερίδες και τα περιοδικά έντυπης μορφής είδαν τις πωλήσεις τους να υποχωρούν, το αναγνωστικό τους κοινό να συρρικνώνεται και τα έσοδα από τη διαφήμιση να βαίνουν καθοδικά. Μάλιστα μεγάλες εφημερίδες παγκοσμίως γνωστές - οι οποίες μέχρι πρότινος αποτελούσαν στέρεους θεσμούς που ξεπέρασαν πολλές οικονομικές υφέσεις, καθώς και δύο Παγκόσμιους Πολέμους - άρχισαν να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα που απειλούν την ύπαρξή τους (Thompson, 2005).

¹⁵ <https://www.clickz.com/analysis-of-mary-meekers-internet-trends-report-2018-part-1/214833> /(προσπέλαση: 10-10-2020).

¹⁶ Cruz, A.C.; Tavares, L.D. Implementation of organizational climate survey for performance improvement and competitiveness of an information technology company. *Sistemas Gestao* 2016, 11, 290–298., Zhao, S.; Priporas, C.-V. Information technology and marketing performance within international market-entry alliances. *Int. Mark. Rev.* 2017, 34, 5–28., Chiarvesio, M.; Romanello, R. Industry 4.0 Technologies and Internationalization: Insights from Italian Companies. *Prog. Int. Bus. Res.* 2018, 13, 357–378., Lindh, C.; Nordman, E.R.; Hånell, S.M.; Safari, A.; Hadjikhani, A. Digitalization and International Online Sales: Antecedents of Purchase Intent. *J. Int. Consum. Mark.* 2020, 1–12

Από την άλλη πλευρά την ίδια περίοδο ο ηλεκτρονικός τύπος κερδίζει συνεχώς έδαφος καθώς βασίζεται σε ένα νέο οικονομικότερο μοντέλο ανάπτυξης που προτάσσει την αμεσότητα και την ταχύτητα διάδοσης της πληροφορίας, το διαρκή εμπλουτισμό της ύλης, την εικονική διαμόρφωση «προσωπικού» φύλλου ανάλογα με τις ιδιαίτερες επιλογές κάθε αναγνώστη και τη διαδραστικότητα με αυτόν (ό.π.).

Στα παραπάνω πρέπει να προστεθεί και ο οικολογικός παράγοντας, καθώς η εκτύπωση ενός έντυπου εκτός από το επιπλέον κόστος παραγωγής προϋποθέτει και την σπατάλη πρώτων υλών οι οποίες δεν βρίσκονται σε αφθονία στη φύση (ό.π.).

Στην Ελλάδα ο έντυπος τύπος εκτός από την έλευση του διαδικτύου είχε να αντιμετωπίσει επιπρόσθετες δυσκολίες, αφού προηγήθηκε ελάχιστα της μεγάλης κρίσης χρέους που εκδηλώθηκε το 2010. Την περίοδο αυτή ορισμένες εκδόσεις αναστέλλουν τη λειτουργία τους, αρκετές αλλάζουν ιδιοκτησιακό καθεστώς και πολλές μειώνουν το προσωπικό τους και τα λειτουργικά τους κόστη για να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της εποχής και να επιβιώσουν έναντι του ανταγωνισμού (Καϊμάκη, 2007).

Έτσι, η οικονομική κρίση σε συνδυασμό με την ευρεία διάδοση της νέας τεχνολογίας του διαδικτύου, είχαν καθοριστικό ρόλο στη μείωση του έντυπου τύπου.

Τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε εθνικό επίπεδο, η παράλληλη διαδικτυακή παρουσία του έντυπου τύπου αποτέλεσε μια αναγκαστική επιλογή, ώστε να αντιμετωπιστεί η κρίση, γιατί τα έσοδα από την διαδικτυακή διαφήμιση μπορούσαν να αντισταθμίσουν σημαντικό μέρος των απωλειών από τη μειωμένη έντυπη διαφήμιση. Ωστόσο αυτή η επιλογή έγινε κατανοητό ότι θα οδηγούσε αργά ή γρήγορα στην ολοκληρωτική επικράτηση των ηλεκτρονικών εκδόσεων καθώς τα κόστη παραγωγής, προβολής και διανομής είναι κατά πολύ μικρότερα στο διαδίκτυο, ενώ το κοινό που απευθύνεται ο ηλεκτρονικός τύπος είναι ευρύτερο καθώς δεν γνωρίζει χωρικούς περιορισμούς (Thompson, 2005).

Τα ηλεκτρονικά περιοδικά παράγονται με ηλεκτρονικό τρόπο από τον εκδότη ή από άλλον φορέα που έχει εξασφαλίσει την άδεια του εκδότη για την διαδικασία ψηφιοποίησης του περιεχομένου, ενώ παρέχονται είτε δωρεάν στο διαδίκτυο είτε έναντι συνδρομής (Matthews – De Natale, 2008).

Μέρος του έντυπου τύπου αποτελούν τα έντυπα περιοδικά και μέρος του ηλεκτρονικού τύπου, τα ηλεκτρονικά περιοδικά. Είτε έντυπα είτε ηλεκτρονικά βασικό στόχο έχουν την πληροφόρηση ή την ψυχαγωγία. Διαχωρίζονται σε κατηγορίες ανάλογα με την περιοδικότητα της κυκλοφορίας τους (π.χ. εβδομαδιαία, δεκαπενθήμερα, μηνιαία) και τη θεματολογία τους (π.χ. ποικίλης ύλης, οικονομικά, ιστορικά, λογοτεχνικά) (Aarseth, 1997).

Σε ό,τι αφορά τα ηλεκτρονικά περιοδικά πρέπει να επισημανθεί ότι η ιστορία τους δεν ξεπερνά τα 15- 20 χρόνια. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα σημαντικότερα ελληνικά περιοδικά, που είτε έχουν μόνο ηλεκτρονική μορφή (σταματώντας την έντυπη έκδοσή τους) είτε εξαρχής εκδόθηκαν ηλεκτρονικά, είτε εκδίδονται και έντυπα και ηλεκτρονικά: *Αιολικά Γράμματα*, *Ανεμολόγιο*, *Ανθρώπινο*, *Αντλία*, *Αποστακτήριο*, *Βακχικόν*, *Διαβάζω*, *Διαπολιτισμός*, *Διασπορική λογοτεχνική στοά*, *Διάστιχο*, *Δρυς*, *Εντευκτήριο*, *Η Λέξη*, *Η Λέσχη του βιβλίου*, *Η Φωνή των Ποιητών*, *Θεματοφύλακες Λόγω Τεχνών*, *Θράκα*, *Ιδεόστατο*, *Ιστορίες Μπονζάι*, *Ιστρος*, *Κέφαλος*, *Λέξημα*, *ΛΕΞΗτανil*, *Λέσχη του βιβλίου*, *Λογοτεχνία.net*, *Λογοτεχνικό Μπιστρό*, *Λογοτεχνικό club*, *Λογοτεχνικά Σημειώματα*, *Ματιά*, *Μαύρο Πρόβατο*, *Με ανοιχτά βιβλία*, *Μονόκλ*, *Νέα Εστία*, *Νέοι ήχοι στο παμπάλαιο νερό*, *Νησίδες*, *Ντουέντε*, *Ο αναγνώστης*, *Ο Ελληνισμός της Διασποράς*, *Οδός Πανός*, *Οροπέδιο*, *Πανδοχείο*, *Πανδώρα*, *Περί γραφής*, *Περί ου*, *Περίπλους*, *Πλανόδιον*, *Ποιείν*, *Ποιήματα*, *Σελίδες*, {σελίδες} για βιβλιόφιλους, *Σκανδάλη*, *Σοδειά*, *Στάχτες*, *Σύγχρονη ελληνική ποίηση*, *Τα Ποιητικά*, *Τέχος*, *Τεφλόν*, *Το Δέντρο*, *Το Παράθυρο*, *Τοβιβλίο.net*, *Φρέαρ – Στο βάθος των περιστάσεων*, *Χάρτης*, *Χίμαιρα*, *Χίμαιρες*, *121 λέξεις*, *24 γράμματα*, *Bibliothèque*, *BookBar*, *BookBook*, *BookCity*, *Bookpress*, *BookTour*, *Books ‘n’ more*, *BookSitting*, *Bookstand*, *Cantus firmus*, *CriTiquE*, *Deity*, *Diabazoume*, *Diavasame*, *e-missos*, *Epodos*, *Eyelands*, *Fractal*, *Free Words*, *Intellectum*, *Litart*, *Literature*, *Literra*, *Magaz!ne*, *Marginalia – Σημειώσεις στο περιθώριο*, *Nyctophilia*, *Poema*, *Poeticanet*, *Poetics @ GR / Τετράδιο Ελληνικής Ποίησης*, *Poets Radio*, *Poimata.gr*, *Scripta Manent*, *StoryTeller*, *Varelaki*, *Vivlio-Life*.¹⁷

4.3 Δομή – περιεχόμενο ηλεκτρονικών περιοδικών

Παρακάτω παρουσιάζονται ορισμένες χρήσιμες πληροφορίες για τη δημιουργία ενός ηλεκτρονικού περιοδικού. Ένα ηλεκτρονικό περιοδικό μπορεί να είναι είτε αντίγραφο έντυπης μορφής είτε πρωτότυπο. Ωστόσο πολλοί εκδότες λόγω της χαμηλής ζήτησης που παρουσιάζουν τα έντυπα περιοδικά έχουν στραφεί στην εναλλακτική λύση της έκδοσης ηλεκτρονικών περιοδικών, καθώς αυτή τους παρέχει την δυνατότητα εύκολης παρουσίασης των πληροφοριών στο ευρύ κοινό με πολύ μικρό κόστος. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά το κόστος πρέπει να αναφερθεί ότι αυτό διαμορφώνεται από τους ακόλουθους παράγοντες (Νικολαΐδου: 2009):

¹⁷http://library.aua.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=54%3A2009-07-08-09-44-56&catid=25%3A2008-11-06-12-41-40&Itemid=14&lang=el (προσπέλαση: 10-10-2020).

α) από τον υπεύθυνο της ύλης του περιοδικού (editor) και τους κριτές των άρθρων, β) από τους υπολογιστικούς πόρους που απαιτούνται για τη δημιουργία και διαχείριση του αντίστοιχου δικτυακού τόπου (Web site),

γ) από τον εκδοτικό οίκο (publisher) που είναι υπεύθυνος για την τεχνική επιμέλεια των τευχών (copy editor), την εμπορική προώθηση και παρακολούθηση των συνδρομών του περιοδικού.

Επιπρόσθετα σε αντίθεση με τα έντυπα – παραδοσιακά περιοδικά που έχουν σταθερή περιοδικότητα έκδοσης (π.χ. μηνιαία, τριμηνιαία), τα ηλεκτρονικά περιοδικά παρουσιάζουν τη δυνατότητα της εκ των υστέρων πρόσθεσης επιπλέον υλικού ή της επεξεργασίας δημοσιευμένου υλικού (ό.π.).

Είναι προτιμότερο το περιοδικό να μην συνιστά απλώς ένα ψηφιακό αντίγραφο σε μορφή pdf της έντυπης έκδοσης. Η ηλεκτρονική έκδοση παρέχει τη δυνατότητα ενσωμάτωσης υπερσυνδέσμων, πολυμέσων, εκτέλεσης προγραμμάτων και άλλων δυνατοτήτων (ό.π.).

Ένα σελιδοποιημένο άρθρο ηλεκτρονικού περιοδικού πρέπει απαραίτητα να παρουσιάζει μια συγκεκριμένη δομή. Έτσι ο τίτλος πρέπει να αναγράφεται με μεγάλη γραμματοσειρά, έπειτα να ακολουθεί μια φωτογραφία μεγάλου μεγέθους, στη συνέχεια ένα εισαγωγικό κείμενο, αποσπάσματα του κειμένου μέσα σε πλαίσιο, διαχωρισμένο κείμενο σε κομμάτια και ο αριθμός των σελίδων του άρθρου και οι τίτλοι της κάθε ενότητας. Ο τρόπος προβολής των άρθρων είναι προτιμότερο να ακολουθεί τον συνηθισμένο τρόπο ανάγνωσης των άρθρων μέσω διαδικτύου, ώστε οι αναγνώστες να έχουν τη δυνατότητα να διαβάσουν τα άρθρα είτε από πάνω προς τα κάτω είτε με οριζόντια μετακίνηση των άρθρων. Στην περίπτωση του ηλεκτρονικού περιοδικού ο αναγνώστης έχει τη δυνατότητα να ψάξει όλα τα τμήματα των εγγράφων on – line ενώ μπορεί να αξιολογήσει της απόψεις που διατυπώνονται σε ένα άρθρο. Ένα σημείο που αξίζει ιδιαίτερης προσοχής είναι η εγκυρότητα ενός ηλεκτρονικού περιοδικού, καθώς σε αυτά μπορεί να δημοσιεύσει ο οποιοσδήποτε ένα άρθρο, γεγονός που μπορεί να έχει ως συνέπεια τη δημοσιοποίηση αναληθών πληροφοριών. Αυτό σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να πλήξει ανεπανόρθωτα την αξιοπιστία του περιοδικού (ό.π.).

Επίσης, τα ηλεκτρονικά περιοδικά μπορούν να παρέχουν εκτός από περιεχόμενο (άρθρα, φωτογραφίες, βίντεο, διαφημίσεις) και διαθεσιμότητα μέσω προγραμμάτων περιήγησης για όλους τους χρήστες. Επίσης θα πρέπει να είναι φιλικά προς τον χρήστη, ο οποίος μπορεί να τα διαβάσει χωρίς να απαιτείται η αποθήκευσή τους στη μνήμη του

υπολογιστή ή στη μνήμη εξωτερικού αποθηκευτικού μέσω (π.χ. εξωτερικός σκληρός δίσκος, στικάκι) (ό.π.).

4.4 Αλληλεπίδραση με το αναγνωστικό κοινό

Η ποιότητα και η αμεσότητα της αλληλεπίδρασης στην κοινωνία της πληροφορίας αποτελούν βασικά συστατικά επιτυχίας ενός ηλεκτρονικού περιοδικού. Οι αναγνώστες, όχι μόνο θα έχουν την επιλογή του σχολιασμού και της αξιολόγησης των άρθρων που θα παρουσιάζονται στην ηλεκτρονική έκδοσή του, αλλά και το ηλεκτρονικό περιοδικό διαδικτυακών δημοσκοπήσεων θα τους παρέχει τη δυνατότητα συνδιαμόρφωσης μέρους της ύλης των επόμενων τευχών.

Έτσι το περιοδικό θα αφουγκράζεται τις επιθυμίες των αναγνωστών του, θα εντοπίζει τις αδυναμίες του και θα βελτιώνεται διαρκώς. Μ' αυτόν τον τρόπο σταδιακά είναι εφικτή η αύξηση της αναγνωσιμότητάς του.

Σύμφωνα με μελέτη της Business Publishers Association Texterity Incorporated που πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 33.897 αναγνωστών έντυπων και ηλεκτρονικών περιοδικών, οι αναγνώστες επιλέγουν τα ηλεκτρονικά περιοδικά σε ποσοστό 89% επειδή είναι περισσότερο λειτουργικά σε σύγκριση με τα έντυπα.¹⁸

Επίσης σε μελέτη του πανεπιστημίου Πατρών σχεδόν το 70% των ερωτώμενων δήλωσε ότι προτιμά να διαβάζει ηλεκτρονικά περιοδικά ενώ μόλις το 17, 5% τα έντυπα. Το υπόλοιπο ποσοστό επέλεξε να μην απαντήσει στη συγκεκριμένη ερώτηση.¹⁹

---

¹⁸<https://digitalcommons.calpoly.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1008&context=grcsp> (προσπέλαση: 10-10-2020).

¹⁹ <http://eprints.rclis.org/9365/1/12psab021.pdf> (προσπέλαση: 10-10-2020).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ Β' ΜΕΡΟΥΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Βιβλία

Γαραντούδης, Ε. (2002). Τα μεταπολεμικά λογοτεχνικά περιοδικά, 1949-1967: Η εκρηκτική εικοσαετία, Αθήνα: Σχολή Μωραΐτη.

Καϊμάκη, Β. (2007). *Μάχες για τα media*. Αθήνα: Σαββάλα.

Κότσιφος, Γιάννης (επιμέλεια /2011). *Δικτατορία 1967-1974: η έντυπη αντίσταση: η έκθεση ντοκουμέντων*, Πρακτικά ημερίδας, έκδοση: Μορφωτικό Ίδρυμα Ένωσης Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων Μακεδονίας-Θράκης.

Μάργαρης, Δ. (1954). *Τα παλιά περιοδικά. Η ιστορία τους κι η εποχή τους*, Αθήνα: Ιωάννης Σιδέρης.

Μουλλάς, Π. (1993). *Ρήξεις και συνέχειες. Μελέτες για τον 19ο αιώνα*, Αθήνα: Σοκόλη.

Νικολαΐδου, Σ. (2009). *Λογοτεχνία και Νέες Τεχνολογίες*, Αθήνα: Κέδρος.

ΞΕΝΗ

Aarseth, E. J. (1997). *Cybertext: Perspectives on Ergodic Literature*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Bolter, D. J. (2006). *Οι μεταμορφώσεις της γραφής, υπολογιστές, υπερκείμενο και αναμορφώσεις της τυπογραφίας/μτφρ.* Δημήτρης Ντούνας. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Chiarvesio, M. & Romanello, R. (2018). Industry 4.0 Technologies and Internationalization: Insights from Italian Companies. *Prog. Int. Bus. Res.* 2018, 13, 357–378.

Cruz, A.C. & Tavares, L.D. (2016). Implementation of organizational climate survey for performance improvement and competitiveness of an information technology company. *Sistemas Gestao* 2016, 11, 290–298.

Lindh, C.; Nordman, E.R.; Hånell, S.M.; Safari, A.; Hadjikhani, A. Digitalization and International Online Sales: Antecedents of Purchase Intent. *J. Int. Consum. Mark.* 2020, 1–12.

Matthews – De Natale, G. (2008), “Digital Storytelling. Tips and Resources”, <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ELI08167B.pdf> (προσπέλαση: 10-10-2020).

Thompson, J. B. (2005). *The digital age*. Cambridge: Polity Press Ltd.

Zhao, S. & Priporas, C.-V. (2017). Information technology and marketing performance within international market-entry alliances. *Int. Mark. Rev.*, 34, 5–28.

Διαδίκτυο

<https://www.clickz.com/analysis-of-mary-meekeers-internet-trends-report-2018-part-1/214833/> (προσπέλαση: 10-10-2020).

http://library.aua.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=54%3A2009-07-08-09-44-56&catid=25%3A2008-11-06-12-41-40&Itemid=14&lang=el (προσπέλαση: 10-10-2020).

<http://www.philology.uoc.gr/uploads/Coneference-Metapoliteusi-summaries.pdf> (προσπέλαση: 10-10-2020).

<http://eprints.rclis.org/9365/1/12psab021.pdf> (προσπέλαση: 10-10-2020).

<https://digitalcommons.calpoly.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1008&context=grcsp> (προσπέλαση: 10-10-2020).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ Α΄ ΜΕΡΟΥΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.

Ο διευθυντής του περιοδικού *Ίβυκος*, Γιάννης Καραμητσόπουλος

Εργοβιογραφία

Ο Γιάννης Καραμητσόπουλος (1965 - 15 Απριλίου 2011), ήταν ποιητής και εκδότης. Γεννήθηκε στο Αγρίνιο το 1965, όπου και απεβίωσε τον Απρίλιο του 2011 σε ηλικία 46 χρόνων. Πρωτοδημοσίευσε το 1989 στο περιοδικό *Εμβόλιμον*. Ακολούθησαν δημοσιεύσεις ποιημάτων, κριτικές σημειωμάτων και άρθρων του πολιτιστικού περιεχομένου σε λογοτεχνικά περιοδικά όπως: *Η λέξη*, *Περίπλους*, *Ελίτροχος*, *Φηγός*, *Παρουσία*, *Φιλολογική Πρωτοχρονιά*, *Εξώπολις*, *Νουμάς* κ.ά. Ποιήματά του έχουν ανθολογηθεί σε πανελλήνιες ποιητικές ανθολογίες, έχουν αναγγελθεί από τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς της Ελλάδας και της Κύπρου, έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά και γαλλικά και έχουν μελοποιηθεί.

Προλόγισε και επιμελήθηκε την *Ανθολογία Αιτωλοακαρνάνων Λογοτεχνών*, έκδοση του περιοδικού *Εμβόλιμον* (1993). Από το 1994 έως το 2001 ήταν διευθυντής του περιοδικού *Ίβυκος* (επιθεώρηση για τον ποιητικό λόγο). Το 1998 ίδρυσε τις εκδόσεις *Ίβυκος*, εκδίδοντας βιβλία ποίησης, πεζογραφίας, δοκιμίου και μελέτης καθώς και βιογραφίες. Ήταν μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών και της Ένωσης Αιτωλοακαρνάνων Λογοτεχνών. Έργα:

- «Πορφυρά χρώματα» (1989)
- «Στα βήματα του χρόνου» (1992)
- «Το πορφυρό σώμα της μνήμης» (1996)
- «Αλεξιβρόχιον» (1997)
- «Εκ των υστέρων» (2000)
- «Εν εκστάσει» (2003)
- «32 νυχτερινά επεισόδια» (2006)

Η κριτική επισήμανε την ποιητική συνομιλία του Καραμητσόπουλου με τους στίχους των ποιητών/ «αφουγκράζεται τις φωνές του κόσμου» (Σαψάκης, 2013). Επίσης, τον εξομολογητικό τόνο της ποίησής του που «δημιουργεί μια αίσθηση οικειότητας και φιλικότητας θέλοντας να προσεγγίσει ο αναγνώστης την εμπειρία του ποιητή και να ανασχηματίσει με προσωπικό ύφος τα βιώματά του σε μια νέα πραγματικότητα [...] Τελικά η ποίηση [του Καραμητσόπουλου] γίνεται η δεύτερη και μόνιμη εφηβεία του Ποιητή που διατρέχει τους στίχους του και την κάνει να ακτινοβολεί από πίστη και αισιοδοξία ακόμη και όταν προς στιγμή φαίνεται να αποθαρρύνεται και να προβληματίζεται» (Κλαμπανιστή, 1994).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΒΥΚΟΣ

Στο τελευταίο τεύχος του περιοδικού (τχ 24) και στο τελευταίο τετρασέλιδο (χωρίς αρίθμηση σελίδων), υπάρχουν φωτογραφίες 10 και άνω βιβλίων που κυκλοφόρησαν από τις εκδόσεις *Ιβυκος*.

A. Ποίηση

1. Άγγελος Ήβος: « Παραδόσεις Απαλής Ανατομίας (*Ιβυκος* 1999). Νηών Κατάλογος (*Ιβυκος* 2002). Των Γυναικών τα Στήθη (*Ιβυκος* 2004) .
2. Βασίλης Σπυρέλης: «Γαλάζιος πάγος» .
3. Αλέξανδρος Ν. Βαρόπουλος: «Υδρορροές» .
4. Β. Σ. Παπακωνσταντίνου: «Ορέων και θανάτων» .
5. Λαμπρινή Ζαφείρη: Το δάκρυ του σταχίου (2010) .

B. Πεζογραφία

1. Ντίνος Μελάχρης: «Φωτογραφίες παλιές» .
2. Παντελή Στ. Αναστασιάδη: «Αφέντη Άη-Χριστόφορε» .

Γ. Οδοιπορικό

1. Νίκος Σιάμος: «Οδοιπορικό στην ορεινή Τριγωνίδα» .

Δ. Δοκίμια – Μελέτες

1. Χρ. Τζούλης: «Μυθο-λογία και προσχολική αγωγή» .
2. Λάμπρος Ντόκας: «Υπερβατικός λόγος» .

E. Θέατρο

1. Κώστας Κακαβιάς: «Ερημα πρόσωπα» .

ΣΤ. Ομιλία

1. Ντίνος Χριστιανόπουλος: «Δημήτριος Μεσθενεύς, ο Θεσσαλονικιός τυπογράφος του 1821 και του Σολωμού». (Στο τχ. 5 (23), σελ. 94, υπάρχει φωτογραφία του βιβλίου (σημ. πάνω η παρουσίαση του περιοδικού «Παρέμβαση» από τον Κ.Α.Κ. (αταύτιστος) και κάτω η έκδοση του *Ιβυκου*).

Z. Χρονικό

«Το χρονικό μιας συνάντησης» - Αφιέρωμα στη Μεγάλη Παρασκευή του 1944 στο Αγρίνιο. Επιμέλεια έκδοσης Χρυσούλα Σπυρέλη.

Ντίνου Χριστιανόπουλου

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΕΣΘΕΝΕΥΣ
Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΙΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΣ
ΤΟΥ 1821 ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Όμιλία

*****

ΙΒΥΚΟΣ
ΑΓΡΙΝΙΟ 2000

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Όμιλία που έγινε στο Τρικούπιο Πολιτιστικό Κέντρο Μεσολογίου, στις 28.11.1998, οργανωμένη από την Πανακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης Αιτωλοακαρνανίας Χ. και Σ. Μοσχανδρέου. Έπειδή δεν υπήρξε καταγραφή σε κασέτα, έγραψα αυτή την περίληψη με βάση τις σημειώσεις που είχε την προνοητικότητα να κρατήσει η κ. Χρυσούλα Σπυρέλη, την οποία και ευχαριστώ. Μετά την όμιλία, ο εκδότης Κώστας Σπανός μου προσέφερε το θαυμάσιο βιβλίο του Γιώργου Δ. Μπάκου «Τά πρώτα ελληνικά τυπογραφεία στο χώρο της "καθ' ήμας 'Ανατολής" (1627 - 1827)» ('Αθ., 1998). Στο βιβλίο αυτό το κεφάλαιο για το τυπογραφείο του Μεσολογίου προσφέρει πολλά για την προσωπικότητα και τη δράση του Δημητρίου Μεσθενέα και παρέχει, εκτός των άλλων, νέα στοιχεία για τον τυπογράφο και τους συγγενείς του, που εργάστηκαν μαζί του στο Μεσολόγγι. Πολύ χρήσιμο και το πρόσφατο βιβλίο του Κλήμη Μαστορίδη «Casting the Greek Newspaper» (Θεσ., 1999), όπου στις σ. 90 - 101 πολλές πληροφορίες, κυρίως τεχνικές, για τα «Ελληνικά Χρονικά».

N.X.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΡΑΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
 ΕΚΔΑ ΥΠΕΚΚΟΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
 ΤΜΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
 ΤΟΜΕΑΣ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

54006 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
 ☎ 5551 996 307, 996 298
 FAX 5551 996 302
 E.E. Δημόσιος

Θεσσαλονίκη, 17 Ιουνίου 1999

Αγαπητέ κ. Γιάννη Καραμητσοπούλε,

αρχαιρεσιών για τη θέση του από-μέλους σας αποδοχή της προέταξής μας και τη συμμετοχή σας στην προεδρεία μας. Οι υποψηφίους της "επιχειρηματικής αλλαγής ποιότητας" δημοσιοποιήθηκαν και ήδη καθιερώνουν στην ακαδημαϊκή κοινότητα του Ινστιτούτου.

Μέγαν επιτυχία δεκαετιών συνάδελφοί σας έχουν δοθεί να συμμετάσχουν. Για την ώρα έχουμε καταφέρει να συμπληρώσουμε τους έντονα απ' αυτούς. Την απόλυτη πρακτική απόφαση (πρέπει να αποδίδονται γίγαντες στα σημαντικά σχετικά παραδοσιακά) ελπίζουμε να έχουμε σύντομα.

Οι υποψηφίους που δίνονται οι υποψηφίους μας την πρώτη βδομάδα της ζωής τους ανήκουν σε ακαδημαϊκούς και οι μεγαλύτεροι που μας στέλνουν απ' την Ελλάδα και, κυρίως, από το εξωτερικό είναι επαγγελματίες. Έχουμε ξεκινήσει μια προεδρεία να γίνει γνωστό το πώς ο κόσμος έχουν προλάβει στο δικό μας ενδιαφέροντα ενδιαφέροντα, όπως και λίγο, για την πόλη.

Από τα πρώτα και "βέβαια" που μας στέλνουν είναι προεδρείο της προεδρείας και συμμετοχή στο πώς πώς από τα ποσοστά της και Διαφορά και το οποίο αναμενόμενο συμμετάχουν του κ. Σπύρου Τσίγκα. Σημαίνει ότι το παραδοσιακό σας ήταν για μένα έκπληξη. Καμάνος στην επιλογή των μεγάλων πύλων για πέντε από ακαδημαϊκούς χρόνους, αν και γεννημένος και μεγαλωμένος σε επαγγελματική πύλη αντίστοιχη του Αργεντινός. Θέλω να δημοσιοποιήσει και τα παραδοσιακά τους -καλά να πάει.

Θα σας παρακαλούσα να απαντήσετε το πώς στη διεύθυνση:

kyriakos@cc.uoi.gr

Μπορείτε να το κάνετε εύκολα απ' αποδοχόντες υπολογιστή διαθέσιμα σύνδεση Ινστιτούτου. Παραμένουμε τις υποδείξεις σας και, αν υπάρχει, παρατηρήσεις για την απουσία των ελλείπων. Φυσικά λάβετε υπόψη σας ότι δεν είμαστε επαγγελματίες και μη παραμένετε θύματα. Είμαστε συνάδελφοί σας όποτε είναι πρακτικά προηγούμενα πύλη για να τα συμπληρώσουμε ("πρόγραμμα", "θέματα λογιστικής"). Για να μη φαίνεται ότι μεγαλοπρεπώς, η πόλη είναι ανοιχτή ο κόσμος, μέγαν βέβαια είναι εύλογο απειθεί.

Θα ήταν πάντως ενδιαφέρον να ανοίξει μια σοβαρή συζήτηση για τη χρήση των νέων εργαλείων στο χώρο της λογιστικής και ιδιαιτέρως του λογιστικού παραδοσιακού. Στο εξωτερικό οι ελλείψεις είναι μεγάλες. Φαίνεται ότι ένας ενδιαφέρων κόσμος θα βρεθεί προ εκπλήξεων. Η επιλογή έχει καταπύκνωση αναλογίας με την επιλογή της εισαγωγής της υπολογιστικής. Ελπίζουμε να βοηθήσουμε ουσιαστικά και πρακτικά στο άνοιγμα μιας νέας συζήτησης.

Φιλικά

 Χρήστος Ε. Δημάκης

E. E. Δημόσιος
 Γραφείο Ψηφιοποίησης
 Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
 Ακαδημαϊκός Πανεπιστήμιος Θεσσαλονίκης
 54006 Θεσσαλονίκη

τηλέφωνο: γραφείο 555 996 307 από 555 996 298
 fax 555 996 302
 e-mail: kyriakos@cc.uoi.gr

Εικόνα 1.Επιστολή Χρήστου Δημάκη (Α.Π.Θ.) προς Διευθυντή περ. Ο ΙΒΥΚΟΣ (17-6-1999).